30 (1285)
23. juuli 2014
Hind 1.99 €

LOTTE JÕUDIS KOJU
Heiki Ernits avab reedel Lottemaa

MU NAINE VAJAB 100 TONNI KUUS!
Assar Pauluse narkoärikast abilise elu

PÖÖRDELISED HETKED UKRAINAS

ANDREI HVOSTOV:
Separatisti portree

SÜÜTUD OHVRID:
Mitu Malaisia lennu ohvrit alustasid reisi Eestist

UUS VENE SEKSI-SÜMBOOL
Krimmi peaprokurör Njaš-Mjaš

9 771406 110006

EESTI EKSPRESS

25 AASTAT SÕLTUMATUT N

Suvel soodsalt Helsingisse!

Tallink Shuttle viib nüüd üle lahe 6 korda päevas eriti hea hinnaga! Kui reisid koos perega, hoiad kokku nagu ei kunagi varem, kuna alla 12-aastased lapsed saavad septembri lõpuni reisile kaasa tasuta.

Tutvu pakkumistega ja broneeri reis **www.tallink.ee**

TALLINN – HELSINGI – TALLINN

Päevareis*	Edasi-tagasireis	Auto kaasa
AL. 28 € IN.	AL. 44 € IN.	AL. 16 € SUUND

ALLA 12-AASTASED LAPSED REISILE KAASA TASUTA!

* Päevareis on edasi-tagasireis samal päeval.

TALLINK

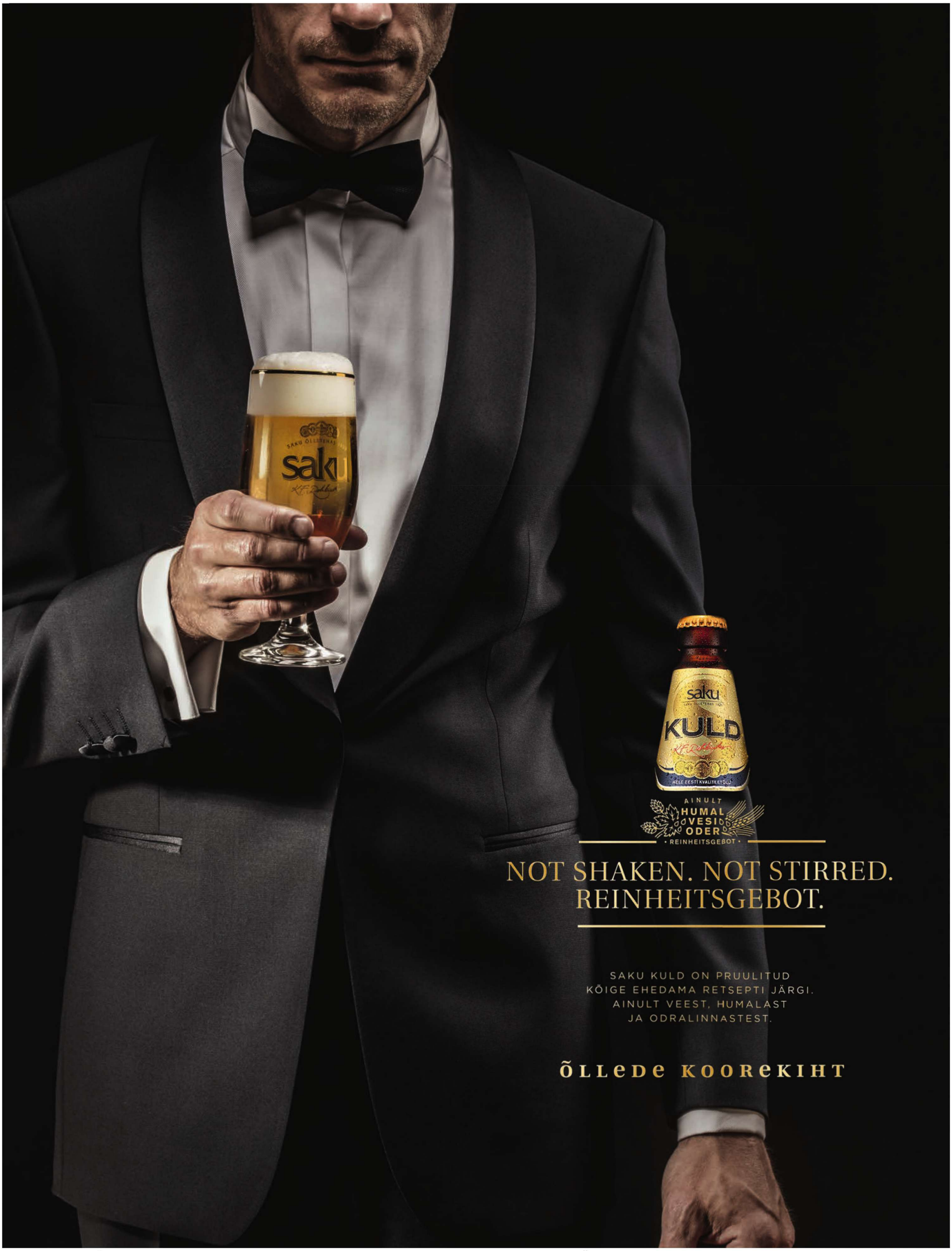

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA. ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

FOTOD PITER.TV, ERAKOGU, ILMAR SAABAS

PERSOON

Heiki Ernits ja Janno Põldma avavad reedel laste kauaoodatud atraktsiooni – Lottemaa.
Autor Tiina Jõgeda, lk 4

KUUM

Kolm Ukraina kohal reisilennukiga allalastut veetsid oma elu viimased päevad Võrumaal ja Tallinnas. Kuigi katastroofi ei elanud üle ükski pardal viibinu, jäi terveks Eestis käinud malaislanna iPad.
Autor Krister Kivi,
lk 10-11

Vene uus seksisümbol, Krimmi peaprokurör Njaš-Mjaš.
Autor Viktoria Ladõnskaja, lk 12

Mitte-eestlased kogusid Ukrainast Venemaale pagenute tarbeks 13 tonni abi. Samal ajal abistavad Eesti vabatahtlikud Ukraina armeed.
Autor Viktoria Ladõnskaja, lk 14

Ekspressi ajakirjanik usutles aknalaual istudes Skype'i teel Sulev Kannikest, kes on Eesti suursaadik Kiievis.
Autor Mikk Salu, lk 16-17

Ajalugu: Kreml lasi ukrainlaste liidrid tsüaniidiga tappa.
Autor Pekka Erelt, lk 18-19

Mu naine vajab 100 tonni kuus! Assar Pauluse kambajõmmi Virgo Raudsepa spetsialiteet oli narkoäri. Uhket elu elanud mees mässis uimastiärisse ka oma elukaaslase ja laste ema.
Autor Mikk Salu, lk 20-21

INTERVJUU

"Ma unistan kahest asjast," ütleb eesti soost riskikapitalist Steve Jurvetson. "Esiteks lennata Maa orbiidile. Aga veelgi rohkem unistan Kuule lendamisest. Ma ei taha Kuul maanduda, vaid nagu Superman liuelda Kuu pinna kohal."
Autor Toivo Tänavsuu,
lk 24-25

ELU

Kevadel katkestati jõuga sadade eestlaste Egiptuse-puhkused. Ära jäid Novatoursi odava hinnaga reisid Tallinnast. Küll aga toimusid kallimad reisid Riiast. Mis toimus?
Autorid Hans H Luik ja Katrin Lust,
lk 26-27

ARVAMUS

Kas demokraatial on õigus ennast kaitsta, kui tema avatust kasutatakse tema hävitamiseks?
Autor Sergei Metlev, lk 32

AREEN

"Kus veel saaks noor inimene Eestis nii ruttu tähtsate asjade keskele kui mitte PRis!" teatab tuntud suhtekorraldaja ja kodanikuaktivist Daniel Vaarik.
Autor Priit Hõbemägi, lk 33-35

"Kui me pidime bändile nime välja mõtlema, vaidlesime öid ja päevi," naerab Õllesummeri peaesineja Bastille kitarrist William Farquarson.
Autor Kaarin Kivirähk, lk 37

KOHVER

Elu Tseiloni saarel pärast veerand sajandit kestnud kodusõda.
Autor Teha Karin, lk 46-47

ÜKS ASI VEEL

Algab uus lugejamäng "Suvefantaasia".
Lk 54

Digilehes: Kuidas Krimmi peaprokurörist Natalja Poklonskajast sai globaalne meediastaar
Paberlehe tellijale on digileht tasuta. Vaata aadressilt ajaleht.ekspress.ee.

Väljaandja
Eesti Ajalehed AS
Narva mnt 11e,
Tallinn 10151 Eesti
Vastutav väljaandja
Hans H. Luik
Üldtelefonid
669 8080,
669 8044
www.ekspress.ee

TOIMETUS
Narva mnt 13, Tallinn 10151
Peatoimetaja
Allar Tankler
Toimetuse telefon
669 8030
Toimetuse faks
669 8154
E-mail **ekspress@ekspress.ee**
TV nädal **669 8085**

REKLAAM
Narva mnt 11e, Tallinn 10151
Üldinfo telefon
669 8040
Reklaamiosakonna
faks **669 8174**
info E-posti teel
reklaam@ekspress.ee
Trüki- ja internetireklaam
http://reklaam.lehed.ee/

Reklaamiosakond
kontaktid ja info

KLIENDITEENINDUS
Tellimine ja kojukande probleemid
telefon **680 4444**
klienditugi@lehed.ee
Praakeksemplaride ümbervahetamine
EE leviosakonnas Narva mnt 11e
Trükikoda **Printall**

PEFC
PEFC sertifitseeritud
Ostes PEFC märgisega toote, aitad edendada säästvat metsamajandamist
www.pefc.org

Toimetus saadetud käsikirju ega fotosid ei tagasta ning juurdemaksuga kirju vastu ei võta.
Kõik Eesti Ekspressis avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses.
Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma Eesti Ajalehed ASi kirjaliku nõusolekuta on keelatud.
Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363.

JUHTKIRI

VANDENÕULIST

ANDREI HVOSTOV

Malaisia reisilennuk on alla tulistatud, ligi kolmsada inimest tapetud. Kes tegi ja miks tegi?

Nende küsimuste ümber on puhkenud propagandasõda. Enamik venelastest, kes saavad kogu info Venemaa riiklikest telekanalitest, teab, et kuriteo panid toime Ukraina väed. Enamik (?) Ameerika ja Euroopa avalikkusest teab, et seda tegid Donetski mässulised. Kui mitte lausa Vene kaadrisõjaväelased.

Ja nüüd tekib hulgaliselt vandenõuteooriaid, üks nutikam kui teine. Teisipäeval kutsus Putin kokku omaenda julgeolekunõukogu, et arutada "võimalikke ohte Venemaa riiklikule terviklikkusele". Vastupidi tavapraktikale (antakse teada *post factum*, arutlusteemat enne ei avalikustata) olid juba esmaspäeva õhtul Vene infokanalid vastavasisulisi teateid täis. Nagu ka spekulatsioone, milline võiks Putini sõnum olla.

Reisilennuki allatulistamine surus Putini nurka. Ja nagu tema psühholoogiast arvatakse teadvat, võib nurkasurutus anda ootamatuid tulemusi. Olukord võib veelgi enam eskaleeruda, sest nüüd juba peaaegu 90% toetuse juurde jõudnud Putin ei saa Donetski separatiste lihtsalt niisama pikalt saata, sest tema rahvas – Putini enda propagandast ülespiitsutatud rahvas – ei mõistaks oma juhi nõrkust.

Venemaa kõige kõvem mees on sattunud lõksu. Olukorda, kuhu ta ei tahtnud sattuda. Siit ka pinnas vandenõuteooriatele. Kes selle lõksu talle pani?

Tänavu möödub 100 aastat esimese maailmasõja algusest ning ongi juba tõmmatud paralleele, et reisilennuki allatulistamine on lask Sarajevos.

Tuleb meelde reisilaev Lusitania, mille Saksa allveelaev torpedeeris 1915. aasta mais. Laev liikus New Yorgi ja Liverpooli vahel. Hukkus 1200 reisijat, sealhulgas 125 USA kodanikku. Ameerika oli sõjas ametlikult neutraalne. Lusitania hukk pani neutraalsuse väga kõvasti proovile. Ja nii tekkiski vandenõuline teooria, et Briti admiraliteet sokutas õnnetu reisilaeva (muuseas, trümmides oli tohutus koguses Briti vägedele mõeldud laskemoona ja pardal trobikond prominente nagu näiteks multimiljonär Alfred Vanderbilt) tahtlikult Saksa allveelaevnike sihtmärgiks.

Et anda ameeriklastele põhjus minna sõtta Saksamaa vastu. Sarnased teooriad ringlevad Malaisia reisilennuki ümber. Ja täit tõde, ma kardan, ei saa me kunagi teada.

Mis juhtus parvlaev Estoniaga ja kuidas ikkagi varisesid kokku New Yorgi kaksiktornid?

On ametlikud versioonid. Ja on tuhandeid (miljoneid) inimesi, kes panevad need kahtluse alla.

Põhiküsimus on praegu ikkagi see, mida teeb nurkasurutud Putin. Teda on juba võrreldud monstrumitega nagu Miloševic, Kaddafi, Saddam Hussein, isegi *Führer*'i endaga. Väike täpsustus: Putinil, erinevalt eelloetletud meestest, on tuumakohvrike, mille nupulevajutus võib saata lendu 3000-4000 tuumalõhkepead.

Pihkva õhudessantdiviis on kohutavalt hirmus asi, aga idanaabri arsenalis on veelgi jubedamaid asju.

Aga Hollandi hävitajad Tallinna taevas on muidugi rõõmusõnum.

Vabandust.
Nautige suve!

LOTTE ja hulluksajamise masin

Heiki Ernits (61), **Janno Põldma** (63) ja **Rein Malsub** (34) avavad reedel tuhandete laste kauaoodatud atraktsiooni – Lottemaa.

TIINA JÕGEDA
tiina.jogeda@ekspress.ee

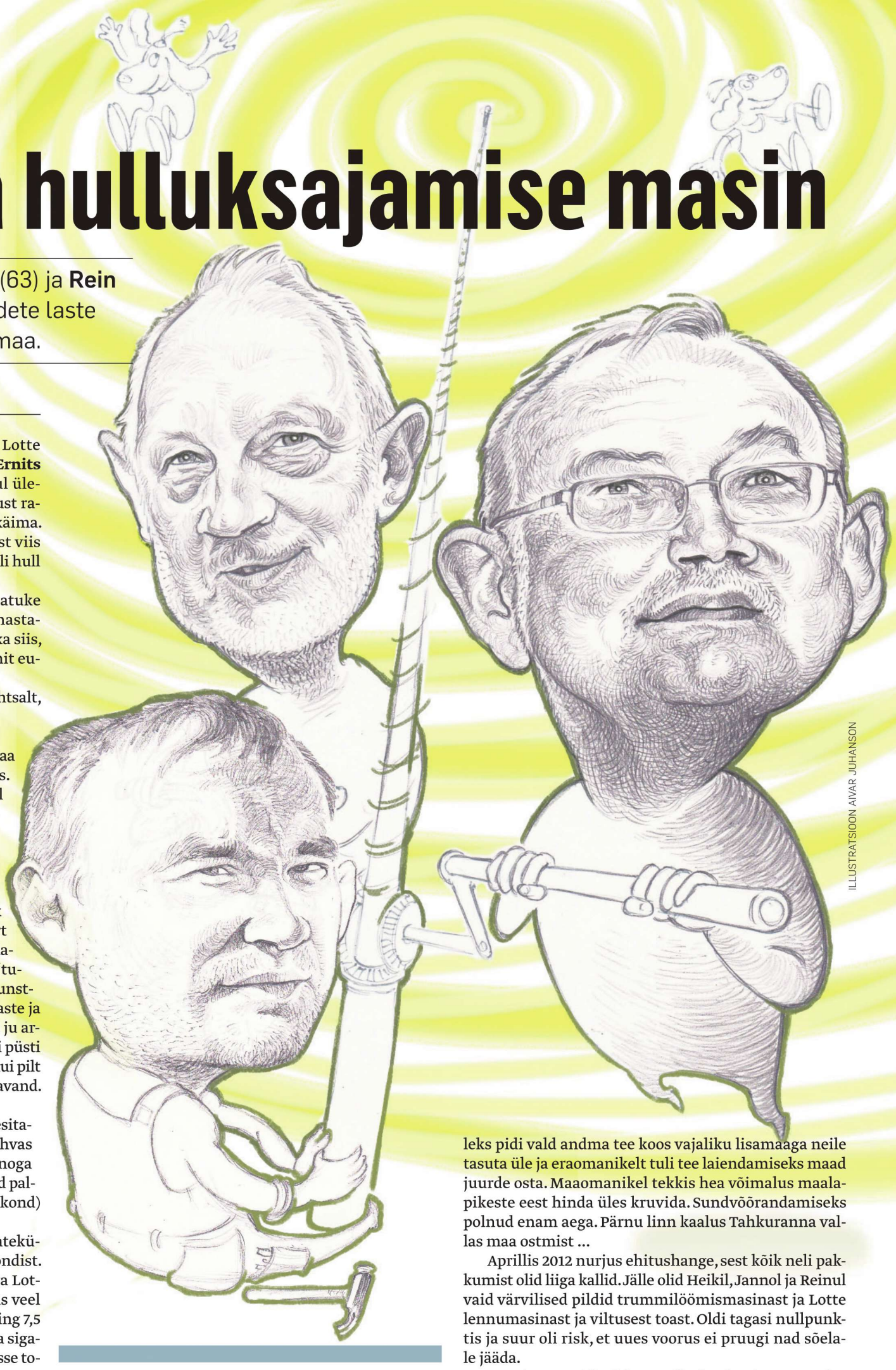

ILLUSTRATSIOON AIVAR JUHANSON

Hulluksajamise masinat ei leia te ühestki Lotte multikast, selle leiutasid Lotte isad **Heiki Ernits** (pildil paremal) ja **Janno Põldma** (vasakul üleval) spetsiaalselt Lottemaa jaoks. See on suur must ratas, mida vändates võib pea hakata natuke ringi käima. Pole ime, et selline idee meestel pähe kargas, sest viis aastat kestnud teemapargi rajamine Uulu randa oli hull ettevõtmine.

Enne avamispidu on Heikil süda kogu aeg natuke paha, ärevus on isegi suurem kui enne EASi rahastamisotsust veebruaris 2011. Keerama võttis maos ka siis, kui aasta hiljem selgus, et kogu raha – 3,19 miljonit eurot – tuleb EASile tagasi maksta.

Leiutajateküla deviis kõlab: "Miks teha asju lihtsalt, kui saab keeruliselt!" Tõepoolest.

ALGUSEST PEALE TEADSID Heiki ja Janno, et Lottemaa peab asuma mere ääres, ja parem mitte Tallinnas. Nad uitasid läbi hulganisti rannasoppe: Lahemaal ühes endises pioneerilaagris ja Klooga ranna suvilate vahel, aga kuskil ei tekkinud õiget tunnet. Siis kutsus projektijuht **Rein Malsub** nad ühel porisel talvepäeval kaema Tahkuranda, kus asusid raketibaasi õõvastavad varemed. Ideaalne!

Kaitseliidule kuuluvas Uulu linnakus, mille riik 2004. aastal neile tasuta andis, ei toimunud suurt muud kui laagrid ja taktikaharjutused. Kaitseliitlased polnud maa välja rentimise vastu, ainult et "tulevad siia mingid vuntsidega tüübid Tallinnast, kunstnikud, paberid näpus," kirjeldab Ernits kaitseliitlaste ja kohalike usalduse võitmise pikka protsessi. Need ju arvasid, et linnamehed tahavad randa suvila ja baari püsti lüüa. Ernitsal-Põldmal polnud ette näidata muud kui pilt maisikepikeste masinast ja lepatriinu ausamba kavand.

ESIMENE PROJEKTITAOTLUS kukkus läbi. Taotluse esitamiseks oli aega vaid mõni kuu, Leiutajateküla rahvas (Heiki rõhutab peaaegu raevukalt, et nemad Jannoga olid vaid idee algpõhjused, kuid tööd ja vaeva nägid paljud – alustati kolmekesi, praegu on töötajaid sadakond) rabas pingsalt detailplaneeringut leiutada ...

2010. aasta sügisel taotles Sihtasutus Leiutajateküla 50 miljonit krooni Euroopa regionaalarengu fondist. Eeldati, et taotleja on maa omanik või valdaja, aga Lottemaa hoonestusõiguse lepingut polnud valitsus veel heaks kiitnud. Ja kuskilt tuli leida omafinantseering 7,5 miljonit krooni. Kes julgeks investeerida oma raha sigade majasse, jäneste planetaariumisse, tünnikujulisse torisevasse tolmuimejasse? "Projekt oli imelik, naftat me ei kaevanda ja seetõttu ei leidnud esialgu ühtegi toetajat," meenutab Heiki.

Kuid projektijuht Rein Malsub leidis toiduainetetööstur **Kuldar Leisi**, kel läksid silmad särama, tema rääkis oma tuttavatale, omafinantseering saadi kokku.

Ja EASi positiivne otsus tuli ära! Heiki nägu ei muutunud aga rõõmsamaks, ta keelas tuttavatel ajakirjanikel rõõmuhõisked meedias, sest munemine enne kaagutamist pole teadupärast hea enne. Ja tal oli õigus: hulluksajamise masin alles võttis tuure üles.

Veebruariks 2011 oli selge, et 3,18 miljoni euroga välja ei vea, sest ehitushinnad tõusid katastroofilise kiirusega. Kui ehitaks väiksema küla ja kasutaks odavamaid materjale? Heiki ja Janno tuttavad teavad, et mehed jätavad muheda mulje, kuid oma unistustega nad kompromisse ei tee. Ja niikuinii ei lubanud EAS kinnitatud projektist ühtegi naela ka välja jätta.

LOTTEMAA

- Asub 8 km Pärnust Riia poole Reiu külas.
- Üle 100 atraktsiooni, leiumasina ja mänguriista.
- Lotte filme on müüdud rohkem kui 50 riiki.

LOTTEMAALE VIIV REIURANNA tee ristmik jäi Via Balticalt mahasõidule kitsaks, see oli vaja välja ehitada. Maanteeamet oli valmis kandma tee-ehituse kulud, kuid selleks pidi vald andma tee koos vajaliku lisamaaga neile tasuta üle ja eraomanikelt tuli tee laiendamiseks maad juurde osta. Maaomanikel tekkis hea võimalus maalapikeste eest hinda üles kruvida. Sundvõõrandamiseks polnud enam aega. Pärnu linn kaalus Tahkuranna vallas maa ostmist ...

Aprillis 2012 nurjus ehitushange, sest kõik neli pakkumist olid liiga kallid. Jälle olid Heikil, Jannol ja Reinul vaid värvilised pildid trummilöömismasinast ja Lotte lennumasinast ja viltusest toast. Oldi tagasi nullpunktis ja suur oli risk, et uues voorus ei pruugi nad sõelale jääda.

Papajannsenlik tõdemus "kui mönni mees teaks, kuda mönni mees peab munnade peal käima" iseloomustab hästi Lottemaa rajamist. Uus taotlus tõi veel suurema summa – üle 4 miljoni.

Kuidas see kõik täpselt käis, Heiki ja Janno ei teagi, sest projektijuht **Rein** ajas asju, käis kuskil, kohtus kellegagi ja asjad hakkasid edenema. "Reinu visadus ongi meid siiamaani toonud, ei käi ta golfi mängimas ja ülikonna ostis ka alles avamise puhuks, aga ta oskas kokku panna tegusa meeskonna," kiidavad Heiki ja Janno. Viimaste avamiseelsete päevade kohta raporteerib Rein, et tema sammumõõtja näitab, et ta läbib Lottemaal päevas 18 kilomeetrit.

Tema leiutas Lottemaa ehitamise masina. Palju õnne teile, ära tegite!

TAMREX

TESTITUD TIPPKVALITEET

Lahedad päikese- ja kaitseprillid töö-, spordi- või puhkehetkeks

TAMREX KAITSEPRILLID

Lai valik uusi TAMREX kaitseprille on toonud Eesti silmakaitsevahendite turule uue ja kõrgema kvaliteeditasandi. Laheda disainiga mugavad silmavarjud sobivad nõudlikule kliendile suurepäraselt ka sportimiseks, matkamiseks või vabal ajal kandmiseks. Soetanud TAMREX kaitseprillid, saate olla kindlad, et tegite parima võimaliku tehingu.

TAMREX päikese- ja kaitseprillide omadused

Kasutades prillide valmistamisel uusimat tehnoloogiat on neis ühendatud trendikas disain, väga hea vastupidavus, ülim mugavus ja parim kaitse. Prillid on kerged ja ergonoomilised. Läätsedel kauakestev udu- ja kriimustuskindel kate. Neid kaitsevahendeid kannavad töötajad uhkusega!

U+DC

UDC-LÄÄTSEKATE

Univet Double Coating ehk Univeti topeltkate läätsedel:

UDC-läätsekate on tehnoloogiline läbimurre, mis tagab prillidel seni parima udu- ja kriimustuskindluse: seest poolt on läätsel udukindel, väljast mitmekihiline kriimustuskindel kate.

LÄÄTSEDE UDUKINDLUS PLUS

See tähistab, et läätsede udukindlus on kaugelt üle piirmäära (20 sekundit), mille kehtestab standardi EN166 N-nõue (8 sekundit). Udukindlus PLUS hoiab ka väga rohke higistamise juures läätsed uduvabad, kuna katte koostis ei lase läätsede sisemistele külgedele kondenseeruvat niiskust tekkida absorbeerides piisad enne läätsele ladestumist.

LÄÄTSEDE KRIIMUSTUSKINDLUS PLUS

See tähistab läätsede kestvamat vastupidavust kriimustuste tekkimisele. Kriimustuskindlus PLUS vastab ja ületab standardi EN166 kehtestatud nõude K piirmäärad.

EESTI OHUTUSETTEVÕTE
ANNAME TÖÖD JA MAKSAME MAKSE EESTIS

art TU50511 8.- €

art TU50519 9.- €

art TU50518 12.- €

art TU50537 12.- €

art TU54602 18.- €

art TU5X831 24.- €

art TU5X405 39.- €

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni 31.08.2014 või kuni kaupa jätkub!

TAMREX OHUTUSE OÜ Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35 | TARTU Aardla 114, Ringtee 37a | PÄRNU Riia mnt 169a, Savi 3 | RAKVERE Pikk 2 | VILJANDI Riia mnt 42a | JÕHVI Tartu mnt 30 | VÕRU Piiri 2 | VALGA Vabaduse 39 | NARVA Tallinna mnt 19c | HAAPSALU Ehitajate 2a, Uuemõisa | PAIDE Pikk 2

ÜLO JALAKA
VALITUD SAHINAD

sahinad@ekspress.ee

RIIKLIK MASKERAAD

Riik kavatseb riietada Kaitseliidu sinisesse. Et poleks sõjaväestatud laigulisi tänaval, kui jamaks läheb, vaid rahulikud abipolitseinikud kõik.

NEIVELT KURDAB VENE AKTSIAHINDADE ÜLE

Indrek Neivelt kirjutab oma investeerimisfirma In Trust aruandes: "2013. aasta oli majanduses hea aasta. Probleemne oli ainult Moskva börsil noteeritud aktsiate käekäik. Kuigi fundamentaalsed näitajad olid ja on head, langes Moskva börsi indeks ja 2013. aasta lõpus kauplesid aktsiad Moskva börsil tasemete juures, mis vastavad poolele omakapitalist."

Neivelt märgib Bank Saint Petersburgi kohta, kus ta oli aastaid nõukogu esimees, et "fundamentaalselt on pank tugev, aga kahjuks ei kajastu see aktsiahinnas".

VABAMÜÜRLASED REBISID ROTARYTEST ETTE

Eestis moodustati juba 21. vabamüürlaste loož. Uus loož Wesenberg 2 asub Rakveres. Loožimeistriks on **Toomas Varek**. Avalike nimekirjadega tegutsevaid Rotary heategevusklubisid on 16. Äsja oli vabamüürlaste salaühinguid ja Rotary klubisid Eestis veel võrdselt.

UUDISED AJAVAD KAKLEMA

Peale õhtuseid uudistesaateid algavad Viru vanglas, Tartu vanglas, Tallinnal Magasini tänava türmis ja Harku vangla kambrites agressiivsed vaidlused. Enamik vangidest ja arestantidest on venelased, tihti on pult nende käes. Punnis silmadega ajakirjanik-prostituudid selgitavad ekraanilt oma tõde fašistide ja europervertide kohta ning lollimad (vanglas istuvadki üldiselt keskmisest rumalamad) hakkavad siis "fašiste" koinima nii kambris kui ka vabas elus.

REFORMI ENNETAV LÖÖK?

Endine reformierakondlane ja endine Riigikohtu esimees **Märt Rask**, reformierakondlasest juuraäss **Igor Gräzin**, reformierakondlasest endine kohtunik **Rait Maruste** on kõik mitte-kritiseerinud maadevahetuse kohtuotsust (kohtuotsuseid pole ju ilus kritiseerida) ja samas toonud välja, ütleme siis nii, vajakajäämisi selles. Mis võiks Reformierakonnal olla **Villu Reiljani** & tema "tüdrukute" süüdimõistmise vastu? Lojaalsus Merkole või on Reformierakonnal oma lehm ojas ehk mingi isiklik huvi?

ALGAB VÕISTLUS LIIVE KOHALE

Eesti tähtsaim jõuettevõte Eesti Energia kuulutab lähiajal välja konkursi juhatuse esimehe leidmiseks. Vastava otsuse langetas firma nõukogu jaanipäeva eel. Alates detsembrist 2005 on peadirektori tool olnud **Sandor Liive** istumise all.

RIIKLIK SEKSIPROMO

Tervise Arengu Instituut alustas maksumaksja kulul taas lõdva püksikummi kampaaniat "Kumm on seks", mis kutsub noori seksima ükskõik kellega, ükskõik kus, ükskõik millal – peaasi et kumm oleks kaasas. Põhiseaduse § 27 arvestades (sedastab, et perekond on rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena riigi kaitse all) jääme instituudilt edaspidi ootama kampaaniat, mis propageerib abiellumist, abikaasadevahelist truudust ja seksist hoidumist enne abielu.

ERNITSA MAAILM

GUUD

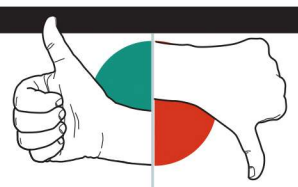

KULTUURIKLUBI KELM: Kunagi oli Tallinnas Vaimu 1 asuva maja keldris karastusjookide ladu. Veidi hiljem klubi Juuksur. Siis sai sellest Kodu baar. Nüüd kolis keldrisse kultuuriklubi Kelm, omalaadne kooslus kunstigaleriist, kontserdipaigast, joomakohast ja veel millestki. Käsitööõlut saab vist ka. Kõik hipsterid laulavad ja isegi kuu käib viltu.

EESTLANE ON LENNURAHVAS: Õhuväe 95. aastapäeva sõu osutus enneolematult populaarseks: Keilast Ämarisse lookles lausa 20kilomeetrine ummik. Õnneks paistsid surmalendurite trikid isegi autoaknast hästi ära. Milline sünergia, milline mürin!

BÄÄD

IKKA UPUVAD: Juba eelmisel suvel (ja ilmselt üle-eelmiselgi) seisis Bäädi-riiulis kurb uudis: uppujaid on aina rohkem. Loodetavasti ei pea järgmisel aastal seda siia kirjutama, aga: Ärge! Hüpake! Tundmatus! Kohas! Vette!

HOLLANDI RAHUKOTKAD: Esmaspäeval üle Tallinna kesklinna lennanud Hollandi hävitajate mürisev helilaine pani lapsed ehmatama ja käsi kõrvadele suruma. Sõjalist ohtu ei paistnud kusagilt ja õhusõud polnud välja kuulutatud, sestap lennake edaspidi vaiksemalt või kõrgemal, kotkad!

HELIRIBA

*...on rubriik, kus dj **DANNAR LEITMAA** valib taustamuusikat nädala kangelastele*

STEVEN SEAGAL

Oh, Steven. Arvestades filmi "Palgasõdurid" (lisa siia suvaline number) populaarsust, oleks märulikangelase Eestisse toomine olnud kindel eduvalem. Aga siis tulevad mingisugused hirmsad rahvuslased ja lõhuvad kogu lõbu ära.

Steven oleks olnud super, sest:

1 PARIS HILTON "STARS ARE BLIND"
Maailmas on ka halvemaid laulja-näitleja kombosid. (Lapsevanemad, ärge kartke, see pole see roheline video!)

2 KURJAM "MEES, SA EI TEA, KUI KIIRESTI MA LÖÖN"
Steven olla *action*-kangelastest üks väheseid, kes ka reaalselt võitluskunste valdab. Nüüd me aga ei saagi teada, kui kiiresti ta tegelikult lööb.

3 TÕNIS MÄGI "OLIMPIADA'80"
Naljakaid karjäärikäike on igal lauljal. Äkki teeb ka Steven kunagi enda "Koidu"?

4 VERKA SERDUCHKA "DANCING LASHA TUMBAI"
Vähemalt pole Steven naiseriietes mees, nagu need suured venevihkajad tihti on.

5 ПОЮЩИЕ ВМЕСТЕ "ТАКОГО КАК ПУТИН"
Ja äkki oleks näinud Stevenit seda laulu esitamas? Küll see oleks tore olnud.

NÄDALA SÕNA

MISTRALI-SEERUMINE

Leedu presidendi Dalia Grybauskaite loodud uudissõna, mis tähendab demokraatlike väärtuste hülgamist lühiajalise majandusliku kasu nimel, viitab Prantsuse helikopterikandjate Mistral müügile putinlikule Venemaale.

Vt ka Mistra, Dekra, makra, makramee, desintegraator, ENSV, kolhoosidevaheline, Žiguli õlu, Karksi vein, doktorivorst, Kalle Kukk ja Astra, hüstra, kastratsioon, vistrikud, sõstrad, Võsu rand.

FOTO KUTT NIINEPUU

ISIKLIK KÄSITANKLA: Suurärimees Hillar Teder valab oma Bentleysse bensiini juurde Tallinnas Haaberstis 16. juuli pärastlõunal. Miljonäri tegevusest võtab õppust tema kõrval seisev poeg.

FLÄSH

NB! Tähelepanelik lehelugeja! Kui pildistasid midagi uudislikku või naljakat – **saada pilt meile**! Eesti Ekspressi paberväljaandes avaldatud FLÄSHi saatjale maksame honorari **65 eurot puhtalt kätte**. Pildid palume saata aadressil **ekspress@ekspress.ee**. Ekspressil on õigus fotot kasutada kõikides ASi Eesti Ajalehed paber- ja digiväljaannetes.

UUDISED

Uus vald tekitas valitsuses pinget

Valitsus lükkas möödunud nädalal edasi nime andmise ühisvallale, mis tekib Saaremaal Kaarma, Kärla ja Lümanda valdade liitmisel.

Ühinejad soovisid panna uuele moodustisele Saaremaa valla nime, sest tulevikus võiksid temaga ühineda ka teised saarel paiknevad vallad.

Valdade ettepaneku edastas valitsusele siseminister **Hanno Pevkur** (Reformierakond).

Ideele tõmbas kriipsu peale sotside esimees **Sven Mikser**, kes asendas Brüsselis viibinud valitsusjuht **Taavi Rõivast**. Miks võtab vald ikkagi terve maakonna nime? Kas see ei tekita segadust?

Saaremaalt pärit kultuuriminister **Urve Tiidus** (Reform, pildil) teatas, et teda küll uue valla nimi ei häiri. Tervise- ja tööminister, Tartu eelmine linnapea **Urmas Kruuse** (samuti Reform) selgitas, et on olemas Tartu linn, Tartu vald ja Tartu maakond ning keegi pole neid sassi ajanud.

Kära läks nii suureks, et valitsus võttis aja maha.

Siseminister Pevkur lubas istungile järgnenud pressikonverentsil, et toob täiendavad selgitused kolleegide ette juba sel nädalal, mil peaminister on tagasi Eestis. "Siis saame valla nime osas ka ehk kokkuleppele ja saame selle ära kinnitada," märkis Pevkur.

Elronil eriti rasvane kasum

Aasta algusest uute rongide kasutusele võtmisel ilmnenud hädade tõttu rohkelt vett ja vilet saanud Elron (juriidilise nimega AS Eesti Liinirongid) paistab silma mulluste majandustulemustega. Tema kasum oli märgatavalt suurem kui sellistel tuntud riigiettevõtetel nagu Elering (kõrgepingeliinide peremees) ja Tallinna Sadam.

Elroni superkasumi põhjus oli lihtne: firma sai Eesti riigilt ja Brüsseli abifondist sihtotstarbelist toetust uute reisirongide soetamiseks, kokku üle 75 miljoni euro.

Aasta varem tootis Elron maksumaksjatest omanikele 1,1 miljonit eurot kahjumit.

Peaminister saab julgeolekunõuniku

Augustist hakkab **Taavi Rõivasele** julgeolekunõu andma **Kadri Peeters**, kes praegu töötab Brüsselis NATO peamajas.

"Tegu on kaitseministeeriumi poolt rotatsiooni korras mehitatava ametikohaga. Kui ministeeriumist helistati ning pakkumine tehti, siis ma ei mõelnud kaua – tegu on olulise ametikohaga, mis annab võimaluse aidata kujundada seda, et meie riigi julgeolek oleks tagatud," selgitas Peeters.

Juuli lõpuni töötab ta NATO rahvusvahelises staabis kaitsepoliitika- ja planeerimise divisjonis. Selle alla käivad näiteks NATO õhuturbe poliitika ja sõjaliste võimete kättesaadavuse poliitika. Peeters on aidanud ette valmistada ka NATO kaitseministrite ja peasekretäri kahepoolseid kohtumisi.

Eelmise peaministri **Andrus Ansipi** julgeolekunõunikuna töötas **Ants Laaneots**, kes on rääkinud korduvalt, et **Vladimir Putin** loob Venemaale uutmoodi tsaaririiki.

SUURIMA KASUMIGA RIIGIFIRMAD

Firma	Kasum, mln €
Eesti Energia	159,5
Eesti Liinirongid (Elron)	68,6
Elering	49,0
Tallinna Sadam	39,6
Eesti Raudtee	11,1
Eesti Vedelkütuse Agentuur	7,6

Allikas: rahandusministeerium

TÄPSUSTUSI

- Ekslikult kirjutasime, et **Liina Kersna** on valitsuse meediajuht (tegelikult on ta juba möödunud sügisest peaministri büroo juhataja). "Ja veel, **Vahur** ostis minu Vespa inimeselt, kes võitis selle kampaania korras, mitte Vespa maaletoojalt," lisas Liina Kersna.
- Hugo Treffneri gümnaasiumist võeti toimetusega ühendust ja juhiti tähelepanu, et siis, kui **Assar Paulus** seal koolis käis, ei olnud tegemist eliitkooliga, samuti ei kandnud see toona Treffneri nime.

Katkenud lend: Malaisia pere viimane nädal Eestis

Koos süütute reisijatega langes Donetski lähedal taevast alla ka Kalevi komme ja Võrumaa pärnaõisi. Ja üks imekombel terveks jääv iPad, mille abil ukrainlased asusid otsima ühendust ohvrite omastega.

KRISTER KIVI
krister.kivi@ekspress.ee

12. juuli. Malaisia kodanik **Ng Shi Ing** (keda ta rahvusvaheline tuttavatering kutsus küll inglispäraselt **Jacylniks**, veelgi lühemalt aga **JCks**) sai endale Eesti sõbrad tosina aasta eest, kui Eesti Energia personalikonsultant **Maris Kadakas** ja haridus- ja teadusministeeriumi õpetajaosakonna peaekspert **Triin Noorkõiv** aastase vahega Johor Bahrus ja Singapuris vabatahtlikku tööd tegemas käisid. Sõprus viis eestlannad vahepealsetel aastatel mitmel puhul Malaisiasse ja tõi Ng Shi Ingi 12. juulil juba teist korda Eestisse.

Põhipõhjuseks Euroopasse sõita oli keeleõpetajast Ng Shi Ingi jaoks küll Antwerpenis toimuv konverents, kuid kohe pärast selle lõppu oli tal plaan edasi Tallinna kihutada.

"Malaisias ei saada sellistest asjadest väga aru – kui Euroopasse üldse tulla, siis ainult vanasse Euroopasse, näiteks Pariisi," kirjeldab Triin Noorkõiv Kagu-Aasias sageli levinud suhtumist, "kuid JC oli teistsugune, äärmiselt vahetu ja söakas, selline, kes kõike – kasvõi mustikate korjamist või lakas magamist – proovida tahtis."

Nüüd on energiline 33aastane naine juba aasta eest plaanitud reisile kaasa võtnud ka oma noorema õe **Lisa** (**Ng Elisabeth Lyeti**) ja poeg **Beni** (**Lee Jian Han Benjamini**), et neilegi näidata Eesti loodust, mis erinevalt Malaisia "sageli torkivast ja hammustavast" džunglist on otsekui "üks suur park", ja talle seitsme aasta eest nii väga meeldinud Tallinna vanalinna.

13. JUULI. Malaislaste esimene täispikk päev Tallinnas. Lisa mekib eestlaste soovitusel kohalikku hõrgutist ehk kohukesi ning jagab elevil olles proovitut, mis "on nagu juust, kuid samas ei ole ka", Instagrami abil oma Malaisia sõpradega. Kuid tõeliselt panevad Ngidel silmad särama hoopis Eesti saiakesed, midagi muud nad hommikueineks ei tahakski.

Pühapäeva-*brunch*'ile viivad Triin ja Maris oma sõbrad Nopi restorani, kuhu tuleb seltsi pakkuma ka muidu Helsingis elav malaislane **Alan**. Söögikoht on valitud selle järgi, et saaks istuda väljas päikse käes. Vaid aasta ja kuu vanune Ben roomab rõõmsalt mööda muru.

Õhtuks on eestlased oma sõpradele pannud kinni rongipiletid Tartusse. Sealsesse vaksalisse tuleb malaislastele vastu Võru Kreutzwaldi gümnaasiumi inglise keele ja Suurbritannia ajaloo õpetaja **Ruth Talmet**, kes sai JCga tuttavaks Edinburghi ülikoolis, kus mõlemad naised täiendasid end 2008. aastal magistriprogrammis.

Ruth viis kodus käies Šotimaale ikka kaasa ema tehtud moose ja mesinikust isa vurritatud mett, mis ka JC-le väga meeldisid, ning nüüd on JC otsustanud Võrumaa kindlasti oma silmaga ära näha.

14. JUULI. Täna ootab ees Suur-Munamägi! Üheskoos naljatatakse küll, et Malaisia kõrgeima punkti, 4095meetrise Mount Kinablu omast jääb Munamäe kõrgusel üks lõpunull puudu, kuid vaatetornini viival ülesmäkke teel lapsekäru lükkamine võtab kõik siiski päris võhmale. Õhtu poole võtab Ngide perekond ette paadireisi ümber Käätsos järvekesel oleva saare ning tühjal ja tüünel järvel tehtud foto meeldib JC-le nii väga, et ta paneb selle Facebookis oma profiili taustapildiks.

Keegi ei mõtle sellele, et kell 15.48 kohaliku aja järgi on Ukraina lennundusvõimud sulgenud rahvusvahelisele lennuliiklusele mitu ala Ida-Ukraina kohal,; põhjuseks aina ärevam olukord sealses õhuruumis – Ukraina valitsusvägede lennukid on pommitanud mässulisi Donetskis ja Luhanskis, separatistid on vastanud Ukraina sõjalennukite allatulistamisega. Kuid kui Krimmi kohal (kus ei tulistata) on õhuruum Eurocontroli poolt täielikult kinni, siis kodusõjas Ida-Ukraina kohal jäävad kõrgeimad rahvusvahelised koridorid siiski avatuks.

Õhtul istutakse Ruthi vanematekodus ja grillitakse kohalikke lihatooteid. Eriliseks hitiks kujuneb mustikatega maitsestatud ribiliha.

FOTOD ERAKOGU

MÄLESTUSI EESTIST: Ng Shi Ing koos poeg Beniga Munamäe tipus, sõprade seltsis Nopis söömas (ülemisel väikesel pildil) ja paadiga väiksel Võrumaa järvel.

15. JUULI. Viimane päev Lõuna-Eestis – külaskäik Võrru, jalutuskäik Tamula järve promenaadil. Õhtul sõidetakse Tartusse, et külalised kenasti kella kuuesele Tallinna rongile jõuaks.

Vastu ööd ollakse juba Marise pool. Telekas näitab BBC ingliskeelseid uudiseid; seda, kuidas Iisrael Gazat pommitab. Sõbrad arutavad, et kui Malaisias kajastab ajakirjandus laias maailmas juhtuvat päris palju, siis Eestis peale kohalike uudiste midagi muud naljalt lehtedesse ei jõuagi.

Erandiks ehk vaid Ukrainas toimuv.

16. JUULI. JC, Lisa ja Beni viimane päev Tallinnas. Juba õhtul peavad malaislased sõitma Tallinnast Amsterdami, et end enne järgmisel hommikul algavat pikka tagasilendu hotellis hästi välja puhata. JC on sama rõõmus ja energiline ja vahetu nagu ikka. "Ta oli selles mõttes nagu liim, et suutis ühendada ka kõige erinevamate kultuuriliste ja usuliste taustadega inimesi," meenutab Maris.

Minnakse sööma Mustamäel asuvasse Umami restorani, mis taas valitud selle järgi, et Ben võimalikult palju väljas mängida saaks.

"Ja see oligi siis meie viimane õhtusöök," ütleb Maris äkki, kui arve saabub.

"Ära sõnu ära!" naljatab JC.

"Sa ei kuulanud lauset lõpuni – ma mõtlesin, et meie viimane õhtusöök siin, Eestis," täpsustab Maris pisut ehmununa.

Ning juba tehakse tulevikuplaane. Kuna ühistel Malaisia sõpradel on aasta lõpus tulemas pulmapidu, lepivad Triin ja Maris JC ja Lisaga kokku, et sõidavad hilissügisel omakorda neile külla. Kavas on näha sõpru juba varsti, nelja-viie kuu pärast.

Kuid enne lennujaama minekut tahab JC veel sisseoste teha; pakkida kohvrisse kaasa neid Kalevi maiustusi, mis talle juba 2007. aastal meelde jäid. Kavatsus on osta komme "terve kärutäis"; nii palju, et nendega kõiki oma õpilasi University Sabah Malaysias üllatada saaks. Niisiis sõidutab Maris JC Järve Selverisse. Kuigi viimasest Eestis-käigust on möödas seitse aastat, mäletab JC väga täpselt, millised kommid kõige paremad olid. Martsipanibatoonikesed praagib ta näiteks otsustavalt kõrvale.

Selleks ajaks on kell 16.16 Kuala Lumpurist kohaliku aja järgi väljunud Malaysia Airlinesi Boeing 777 juba teel Amsterdami poole. Lennatakse peaaegu sama trajektoori pidi, mida plaanitakse päev hiljem kasutada ka tagasiteeks. Ukraina õhuruumi siseneb 17 aastat vana Boeing registrinumbriga 9M-MRD veidike ülalpool Aasovi merd.

JC ostab Selveri teepoest eksootilisi Eesti teesid. Võrumaalt Ruthi poolt on ta küll juba kaasa saanud piparmünti ja kuivatatud pärnaõisi, kuid nüüd, Järve keskuses, märkab noor naine ka põnevat segu rukkililleõitega.

"Miks nii vähe? Ma võtaks ikka rohkem!" julgustab ta müüjat oma elurõõmsal moel, kui see justkui kõheldes vaid pisut sinisekirjut segu paberkotti raputab.

Sõidetakse lennujaama. Maris märkab, et Lisa maiustab Magnumi šampanjamaitselise jäätisega. Selle jäätise on Lisa ostnud valmis juba eelmisel õhtul, kui nägi tänaval ahvatlevat plakatit ja tundmatut marki kindlasti proovida otsustas.

Pildi lennujaamateel söödud maitsvast jäätisest riputab Lisa sarnaselt teiste reisil tehtud fotodega Instagrami.

See jääb seal viimaseks.

FOTO SCANPIX

ENNE VIIMAST REISI: Allatulistatud Boeing 777 17. juuli hommikul Schipholi lennujaamas. Lennukimargi turvalisus oli kuni käesoleva aasta märtsini peaaegu plekitu. Vähem kui viie kuuga on hukkunud juba kaks lennukitäit reisijaid, mõlemad Malaysia Airlinesi lendude käigus.

17. JUULI. Kell 10.31 kohaliku aja järgi Hollandis, 31 minutit pärast plaanitud väljumisaega, stardib Malaysia Airlinesi lend MH 17 Amsterdamist Kuala Lumpuri suunas. Reisijaid on pardal 283, meeskonnaliikmeid 15.

Kell 15.02 kohaliku aja järgi Ukrainas sulgeb Eurocontrol kuni 32 000 jala (9753 meetrit) kõrguseni Ida-Ukraina taevas mitu uut lennutrajektoori. Sellest piirist kõrgemal lendamist peetakse ikka veel küllalt ohutuks.

MH 17 on selleks hetkeks teel olnud juba üle kahe tunni. Lääne-Ukraina õhuruumi sisenedes instrueeritakse pea viimse kohani täis reisilennukit lendama 33 000 jala (10 058 meetri) kõrgusel.

Saabub õhtu. Triin on rongiga teel Tallinna poole. Nagu ikka pole kõikjal levi, kuid lõpuks õnnestub tal telefonis internet tööle saada. Facebooki sisse logides jääb silm jääb kohe pidama jubedail märksõnadel "Malaisia lennuk", "Ukraina" ja "katastroof".

"Kui Venemaa suhtes nüüd ka midagi ette ei võeta, on asjalood ikka väga halvad" – umbes midagi sellist ütleb üks postituse teinud Triinu sõber.

Triin tunneb, kuidas südamest külm jutt läbi käib. Ta hakkab helistama, võtab kõne Marisele: "Kuule, mis kellase lennukiga JC lendama pidi!?"

"Ja see oligi siis meie viimane õhtusöök," ütleb Maris päev enne külaliste Eestist lahkumist. "Ära sõnu ära!" naljatab JC.

Üheskoos veendutakse, et Malaisia sõprade lend pidi Kuala Lumpurisse jõudma kell kuus järgmisel hommikul; samal kellaajal, kui MH 17. See aeg jäi meelde, sest JC allveelaevaohvitserist abikaasa, kes ei saanud õppuste tõttu Eestisse tulla, pidi naistele Kuala Lumpuri rahvusvahelisse lennujaama vastu minema, et kogu pere saaks siis üheskoos sise-lennuga Kota Kinablusse edasi sõita.

Telefon alustab ärevat helisemist.

"Kas JC ja Lisa on ikka veel Eestis? Kas te teate, mis kell väljuva lennukiga nad reisima pidi?" nõuavad Triinult ja Mariselt JC sõbrad ja tuttavad.

18. JUULI. Uudised teleriekraanil on kohutavad. Suitsev rusuväli, kartulimaadele laiali paisatud passid ja mänguasjad, maskides püssimehed, kes tunduvad olevat purjus või mingi muu aine mõju all. "Mida tegi Malaisia lennuk Ukraina kohal!?" imestavad ühes netti lekkinud videos lennuki allatulistajad.

JC Facebooki külg täitub sõprade kaastundeavaldustest ja mälestushüüetest. See, et kolm eestlaste sõpra olid allakukkunud Boeingus, on nüüd väljaspool kahtlust.

Kell 21.54 kohaliku aja järgi väljub Kuala Lumpurist Malaysia Airlinesi erilend Ukraina poole enam kui 200 valitsusametniku ja päästetöötajaga.

Ootamatult ilmub Ng Shi Ingi Facebooki arusaamatu postitus.

"Hello! We found personal belongings of the owner of this account. Offer our condolences. They died in aviakotostrofe. If possible please contact us by phone. We own the only Russian language."

Triin ja Maris on JC sõpraderingist pea ainsad vene keele oskajad. Facebooki postitatud Ukraina telefoninumbril helistades selgitabki keegi mees, et rusude keskelt leitud iPad veel töötas. Nad logisid Facebooki, mis kohe avanes, ja nii nad selle postituse tegidki.

"Palun kirjutage iPadi peale tema nimi "JC"," paluvad vapustatud eestlased. "Olge nii kena ja andke see edasi Malaisiast saabuvatele päästetöötajatele!"

19. JUULI. Eriväljaõppe saanud spetsialiste kohaletoimetav lennuk saabub Kiievisse kell 03.58 ning suundub pärast kahetunnist vahepeatust edasi Amsterdami. Kuid peagi saab selgeks, et Ida-Ukrainasse päästetöötajaid ja uurijaid niisama lihtsalt ei lasta. Ohvrite surnukehad lebavad

▸▸ 10

samas enam 30kraadises kuumuses ikka veel Donetski-lähedastel väljadel (alles hiljem samal päeval tulevad uudised, et kohalikud, enamasti kaevandusõnnetustega harjunud kaevurid, on hakanud laipu kilekottidesse koguma).

Tallinnas on situatsiooni irreaalsus kõikehõlmav. On lausa võimatu leppida, et JCd, Beni, Lisat ja 295 teist süütut inimest – õde, venda, last, vanavanemat, naabrit, kolleegi, abikaasat – pole ühtäkki enam elus seepärast, et keegi otsustas tulistada taevasse raketi, saamata ehk isegi täpselt aru, mida ta sihib.

Triin ja Maris räägivad enda ja JC ühise sõbraga Taiwanilt. See, kui vähe lugupidavalt lennuõnnetuse surnukehi siiani koheldud on, on miski, mis kõiki väga-väga häirib.

Nad räägivad JC abikaasaga, kes palub endale täpselt kirjeldada, mida JC, Lisa ja Ben Eestis tegid, et nende viimastest päevadest samuti osa saada ning tänab siis viisakalt, et nende puhkus nii ilus oli.

Ja JC vanematega, kes ütlevad, kui väga tähtis oleks see, et surnukehad lõpuks siiski koju jõuaks.

"Nad ütlevad küll, et saavad aru, et lootust pole enam mingisugust, aga muidu see kõik jääb ikkagi lõpetamata," ütleb Maris, silmad korraga veekalkvel.

"MEID EI TOHI NIMETADA TERRORISTIDEKS"

Ekspressil õnnestus telefoni teel rääkida õnnetuskohal käinud ukrainlasega.

FOTO SCANPIX

OTSIVAD: Kuigi lennuki allakukkumispaigas on kindlasti esinenud ka marodöörlust, üritavad paljud kohalikud südamest abiks olla.

Malaislannale kuulunud katkise ekraaniga iPadi leidis põllult kohalik elanik, ukrainlane **Gennadi**.

Selle aku oli veel laetud, mis lubas aparaati kasutada. Gennadi ise seda ei mõistnud, küll aga jagasid asja tema naine ja tütar. Nad koostasid pöördumise iPadi omaniku sõpradele ja tõlkisid selle interneti abil vigasesse inglise keelde. *(Loe täpsemalt kõrvalloost – EE)*

Gennadi sõnul panid nad leitud asjad (sh laste riided, fotod, aga ka lennuki peal tehtud video) kokku ja andsid üle Vene poole erakorraliste olukordade ministeeriumile. Tema teada saavad omaksed need kätte Vene saatkonna kaudu. Intervjuu käigus jäi ebaselgeks, keda ja miks Gennadi Vene poole all silmas pidas.

Kohalikud aitasid laipu ja nende kehaosi ümbruskonnast otsida ja kokku kanda. Seda tööd kirjeldades kasutab Gennadi ukrainlastele omast fraasi "pomogli dorogoi dušoi" ehk "aitasime südamest".

Surnukehad viidi minema. Kohalikud ei tea, mis neist edasi sai. Lennuki tükid vedelevad siiani põllul laiali.

Elanikud nägid, et koha peal käisid OSCE vaatlejad ja ajakirjanikud. Praegu keegi seda maa-ala ei tulista ega pommita. Aga ümberringi käib sõda.

Elu Gennadi asulas seisab. Vesi on olemas, toidupoed töötavad.

"Kuhu ma siit põgenen," ütleb Gennadi. "See on mu kodumaa, jään siia, mul on siin sugulased, lapsed, vanemad. Meid ei tohi nimetada terroristideks, kuigi sageli nimetatakse neid, kes pole põgenenud, terroristide pooldajateks. Me ei ole seda!"

VIKTORIA LADÕNSKAJA

UUS TULEMINE

Vähe on jooke, mille maitse on saanud klassikaks.
Sinebrychoffi ajalugu sümboliseeriva hobuste embleemiga uus pakend
teeb kummarduse Soome vanima pruulikoja pikkadele traditsioonidele.

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA. ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

Uued staarid Krimmist ja Donetskist

Ukraina sündmused on toonud esile uued persoonid, kelle nimi on praegu Venemaal kõigil suus.

VIKTORIA LADÕNSKAJA
viktoria.ladonskaja@ekspress.ee

FOTO PITER.TV

NATALJA "NJAŠ-MJAŠ" POKLONSKAJA
KRIMMI VABARIIGI PEAPROKURÖR

Natalja Poklonskaja sai hetkega populaarseks pärast esimest uues ametis toimunud pressikonverentsi. Rangelõikeline kostüüm, vastutusrikas ametikoht, kuid selle juures vanust vaid 34 aastat. Sümpaatne, helesiniste silmadega tütarlaps, kes närveeris ajakirjanikega kohtumise ajal. See kontrast tõi talle esimestel päevadel YouTube'is miljon vaatamist.

Poklonskaja meeldis eriti jaapanlastele, kes tabasid kohe ära tema multikavälimuse, ja nii läkski lahti ... Nüüd elab Natalja Poklonskajat meenutav tegelaskuju internetis juba oma elu – ranges kostüümis ja hiigelsuurte silmadega multikakangelannana, lugematu arvu joonistuste ja plakatite persoonina.

Iga Poklonskaja intervjuu on andnud uut tsiteerimisainet. Prokurör ütleb: "See on lihtsalt kaos!" (vene keeles хаос), ning internetikasutajad teevad sellest *house*-stiilis loo (vt http://www.youtube.com/watch?v =_-E4xF9aSBI).

Natalja Poklonskaja sai endale interneti-hüüdnime Няша ehk Няшный прокурор ehk Няша-Наташа. (*Njašnõi* tähendab veebižargoonis 'armsat, kenakest'.) Range peaprokurör Poklonskaja teatas järjekordses intervjuus sellise populaarsuse peale: "И никаких Няш-Мяш!" ('Ja ei mingeid "njašmjašše"!') Internetti ilmus kohe videoklipp, milles tema sõnadele "Произошел переворот, власти захват вооруженный. К массовой крови привел беспредел, антиконституционный" ('toimus relvastatud riigipööre, põhiseadusvastane anarhia vallandas massilise verevalamise') tehti kohe muusika (http://www.youtube.com/watch?v =TBKN7_vx2xo), aga refrääni "Няш-Мяш. Крым наш!" hindas YouTube'is 12 miljonit vaatajat.

Nüüd teavad peaprokuröri pöördumist peast tuhanded tema poolehoidjad, laulavad seda igaüks omal moel ja riputavad jälle internetti.

On loodud isegi arvutimäng, mille üks tegelane Обвиняшка (Süüdistaja) näeb välja nagu Poklonskaja.

Seejuures oli prokurör "Armsake" Poklonskaja 2011. aastal tõepoolest süüdistaja kõmulises kohtuprotsessis Krimmi võimsaima kuritegeliku rühmituse Bašmaki (Saapad) üle, mis tegeles väljapressimiste, röövimiste ja tapmistega.

FOTO SCANPIX

ALEKSANDR "PREMJÄÄR" BORODAI
ISEHAKANUD DONETSKI RAHVAVABARIIGI PEAMINISTER

Aleksandr Borodaid (pildil) võib teistest sagedamini näha teleris, kui jutt käib Kagu-Ukraina sündmustest. Ta on Venemaalt tulnud – Vene kodakondsusega poliittehnoloog –, mida ta ei varjagi. 1972. aastal sündinud Borodai lõpetas Lomonossovi nimelise Moskva Riikliku Ülikooli, on töötanud politoloogi ja ajakirjanikuna. Kuid selle kõrval osales ta 1992. aastal Transnistria konfliktis, Tšetšeenia sõjas ja hiljutises Krimmi Ukrainast lahku löömises.

Borodai on Krimmi Vabariigi liidri **Sergei Aksjonovi** nõunik.

Borodai sõnul tunneb ta isehakanud Donetski Rahvavabariigi kaitseministrit **Igor Strelkov-Girkinit** juba eelmistest sõjategevustest: "Ta on minu sõber, me saime tuttavaks pärast Transnistria sündmusi 1992. aastal, ma ei mäleta enam, kas see oli enne esimest Tšetšeenia sõda või kohe pärast seda."

Kui Strelkov teatas oma sõbrale Borodaile, et rahvaväelased (Ukraina võimude jaoks terroristid) vallutasid Donetski oblastis Slovjanski linna (kus elab ligi 130 000 inimest), reageeris DRV peaminister Borodai lausega: "Kus see üldse asub?" Borodai meenutas seda telekanalile NTV antud intervjuus.

Intervjuu lõpus, kui ajakirjanik **Marianna Maksimovskaja** palus peaminister Borodail iseloomustada oma poliitilisi veendumusi, vastas too: "Ma olen Venemaa patrioot."

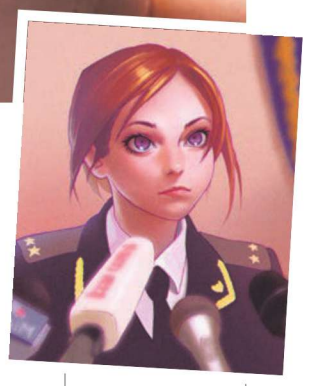

TÕELINE JA JOONISTATUD NJAŠA: Internetis levivad lisaks mangastiilis piltidele ka ahvatlevad fotod luust ja lihast Natalja Poklonskajast.

IGOR STRELKOV-GIRKIN
ISEHAKANUD DONETSKI RAHVAVABARIIGI RELVAJÕUDUDE ÜLEMJUHATAJA

Igor Strelkov-Girkin (sünniaasta 1970) kannab perekonnanime Girkin, kuid massiteabevahendites ja rahvaväelaste seas on ta rohkem tuntud Strelkovina (tuleb sõnast "tulistama"). Nagu peaminister Borodai, saabus ka Strelkov Ukrainasse Venemaalt "isiklike veendumuste" tõttu. Ta on professionaalne sõjaväelane, kes enne Ukraina sündmusi osales reas sõjalistes konfliktides.

Internetti ilmuvad regulaarselt videoklipid, milles rohkem või vähem väsinud ilmega Strelkov räägib sõjast Ukrainas. Nende videopäevikute põhjal on tulnud selgelt ilmsiks Donetski Rahvavabariigi territooriumil olevate venemeelsete omavaheline konflikt.

Nii hakati internetis maikuust aktiivselt levitama seisukohti, et "Venemaa tõmbab DRV-le vee peale". Näiteks teatas raadiojaama Ehho Moskvõ publitsist **Leonid Radzihhovski**: "See, et Moskva ei vii oma vägesid Ukrainasse, oli algusest peale selge. Kõik arvestatavad vaatlejad rääkisid, et mingeid Vene vägesid Ukrainasse ei tule. Sellepärast, et seal ei ole usulist vastasseisu, mida ei oleks võimalik maha suruda, ei ole etnilist vastasseisu, mida ei oleks võimalik maha suruda, ja ei ole mingit mõistlikku sihtmärki. Kordan veel kord, et Venemaa lihtsalt veab alt, loovutab, pillutab."

Ehho Moskvõ esindaja sõnul võib Venemaa Donetski ja Luhanski oblastiga saada endale mitte üksnes kahjumliku, vaid ka kaoses piir-

MIS ON DONETSKI RAHVAVABARIIK JA NOVOROSSIJA?

- Donetski Rahvavabariigi (DRV) kuulutasid tänavu aprillis välja aktivistid, kes ei soovinud tunnistada Ukraina võimuvahetuse tulemusi ja astusid välja "Ukraina föderaliseerimise" poolt. Kiievi võimud nimetavad piirkonna aktiviste separatistideks, nende vastu on käivitatud "terrorivastane operatsioon", mis kasvas Kagu-Ukrainas üle sõjaks.
- 12. mail kuulutas Donetski Rahvavabariik end referendumi tulemusel suveräänseks riigiks. Samal päeval pöördus DRV ühinemispalvega Venemaa poole.
- 24. mail allkirjastasid Donetski ja Luhanski "rahvavabariigid" dokumendi, mille alusel nad astuvad Novorossija koosseisu.
- 27. juunil 2014 tunnustas DRV sõltumatust Lõuna-Osseetia (kes on ise vaid osaliselt tunnustatud riik).

konna, sest ajal, mil on võideldud "fašistidega", ajal, mil on võideldud Ukraina võimudega, on seal siginenud terve hulk rahvuslikke linnapäid, rahvuslikke atamane, kes ei saa isegi hästi aru, keda nad tegelikult toetavad.

Sellised meeleolud mõjuvad külma dušina Donetski RV-le, kes taotleb avalikult Venemaa abi.

Strelkovi videoklippidest on näha, et Venemaalt palutakse abi ja koguni süüdistatakse Venemaad selles, et too ei ole õigel ajal sekkunud. Strelkov on öelnud: "Meil ei ole mitte midagi. Me ainult venitame."

Siis lahkus Strelkov-Girkin aktivistide (separatistide, terroristide) hõivatud Slovjanskist, jättes linna Ukraina sõjaväe kätte.

Tol hetkel Kagu-Ukrainas viibinud Vene politoloog **Sergei Kurginjan** süüdistab Strelkovi, sest too "andis Slovjanski ära ja murdis oma tõotust surra Slovjanskis".

"Slovjanski loovutamine – see on sõjakuritegu ja rahvaväelaste komandöril Igor Strelkovil tuleb selle eest vastust anda," teatas Kurginjan Donetskis tehtud videopöördumises.

Prokurör ütleb: "Ei mingeid njaš-mjašše!" ja internetipublik reageerib videoklippidega.

Veel süüdistab politoloog Strelkovi salajastes läbirääkimistes Ukraina võimudega, kes "alustasid juba kolm päeva enne Slovjanski loovutamist linna elanike jaoks "koonduslaagri" rajamist".

Lisaks nimetab Kurginjan Strelkovi "eideks".

Nii Borodai kui Strelkov vastavad kriitikaga Kurginjani aadressil ja käsitlevad tema ideid äraandmisena.

Pärast kahe venemeelse suuna sellist konflikti viiakse Venemaa raadiojaamades ja internetis läbi hääletusi *à la* "Kas Strelkov on eit, et Slovjanski ära andis?".

FOTO KAMERADEN.RU

SUURTE POISTE SÕDA

Mis on ühist **Mart Laaril** ja Donetski vabariigi kaitseminister **Igor Girkinil**?

ANDREI HVOSTOV
andrei.hvostov@ekspress.ee

Kagu-Ukrainas keskvõimu vastu sõdivatesse tüüpidesse võib suhtuda erinevalt: terroristid, separatistid, avantüristid, vabadusvõitlejad, sissid, või siis hoopis ... romantikud.

Donetski Vabariigi (niinimetatud) vägede juhiks ning kohakaaslase alusel ka kaitseministriks on **Igor Girkin**, sõjanimega Strelkov, keda on juba mõnda aega seostatud Vene sõjaväeluurega. Ta eitab seda, küll aga möönab enda veel hiljutist kuulumist FSB ridadesse. Talle omistatakse ka polkovniku (koloneli) auaste.

See on pilt Girkin-Strelkovist kui Venemaa jõustruktuuride käsilasest. Ent mõned tema fännid, nagu ka teda vihkavad inimesed, nimetavad teda tulnukaks minevikust. Strelkov olla "**Denikini** armee viimane ohvitser".

Mida see tähendab?

GIRKIN ON Moskva asjaomastes ringides tuntud kirgliku "larpijana" (LARP – *live action roleplay*), mis tähendab suurte meeste jaoks seda, et nad hangivad endale mingi kindla ajastu univormid ja relvad ning asuvad läbi mängima kunagi juhtunud lahinguid (Eestis tegeleb sellega näiteks klubi Frontline).

Girkin on mänginud nii **Napoleoni** sõdasid kui ka esimest maailmasõda ning sellele järgnenud Vene kodusõda.

Denikini armee viimaseks ohvitseriks nimetamise on ta pälvinud sel põhjusel, et Girkini kangelaseks on polkovnik **Mihhail Drozdovski**, kes suutis 1918. aasta kevadel saata korda uskumatu teo. Vene-Saksa rinne oli tollal juba langenud kaosesse, Vene vägede tagalas puhkes kodusõda ning Drozdovski otsustas, et selles olukorras pole esmase tähtsusega mitte sakslastega tegelemine, vaid punaste peksmine. Drozdovski kogus enda komando alla tuhatkond nooremat ohvitseri ja tegi ülipika marsi Iaşist Rumeenias Kubanimaal asuvasse Novotšerkasskisse. Rännak kulges lakkamatute lahingute saatel, ent lõpuks jõudsid hulljulged ohvitserid siiski kindral Denikini armeeni.

See on Girkini (ta on haridu-selt ajaloolane) suur eeskuju. Seda sündmust ta uurib, seda ta mängib. Kas teda võib nimetada vene monarhistiks ja antikommunistiks? Ilmselt küll. Väidetatavasti oli tal endises Jugoslaavias sõdides (muidugi serblaste poolel) hüüdnimeks "tsaari ohvitser".

Nii et ta pole ainult mänginud sõda. Ta on sõdinud ka tegelikult. Alustades nn Dnepriäärsest vabariigist ja Bosniast, mõlemas Tšetšeenia sõjas, Dagestanis, nüüd siis Donetskis.

Vahepeal, kui päris sõda polnud, tegeles ta sõja aseainega ehk "larpimisega".

VEEL HULLEM – Girkin on ka luuletaja. Teda meenutatakse Bosnia sõjas lahingute vahepeal värsse sepitsemas, midagi tema loomingust on võimalik leida ka võrgust.

Girkinit kui teatud mõttes revolutsioonilist romantikut on Venemaal võrreldud **Garibaldiga**, **Che Guevaraga**, isegi Ladina-Ameerika suure revolutsionääri ja vabadusvõitleja **Simon Bolivari** endaga.

ERNA, MU ARM: Mart Laar on haaratud vastutegevusest. Ta on kehastunud vaenlaseks.

ÜLEMJUHATAJA MÄNGUHOOS: Denikini armee kuulipildur Girkin-Strelkov annab punastele tina.

Aga miks mitte öelda, et ta on nagu **Gabriele D'Annunzio**? Itaalia luuletaja, kes võttis vaimustunult osa esimesest maailmasõjast, võitles siis Itaalia maade "taasühendamise" eest ning osutus seejärel fašistliku liikumise suureks kangelaseks.

Girkini tragöödia – kui nii võib öelda – on see, et temasugune inimene, ideeline tüüp, romantik, haritlane, on sunnitud sõdima koos selliste meestega, keda Vene liberaalsed ajakirjanikud kipuvad tähistama sõnaga "lumpen". Või nüüd, pärast reisilennuki allatulistamist, nimetavad "ahvideks, kellele on antud granaadid".

Võibolla on see kohatu, võibolla kellelegi solvav, aga ajaloolane-sõjaentusiast Girkin meenutab mõneti **Mart Laari**.

Hüva, Mart pole sõdimas käinud (küll teinud paljut muud sellega seonduvat), aga ma mäletan aastatagust vestlust temaga, kus ta väljendas varjamatut vaimustust Vene mängufilmi "Admiral" üle (kohutav propagandafilm, mis ülistab valget liikumist ning õiendab arveid punastega nii hästi, et isegi **Lauri Vahtre** poleks paremat stsenaariumi kirjutanud), ning Girkin, antagu andeks, tunneb vaimustust samasuguste asjade üle. Venemaa ja vene värk – ses mõttes, et oma rahvus – üle kõige! Ta on patrioot, ta ei väsi seda kordamast.

Girkin teab, mis on Tõde.

PEALE SELLE on Girkinil väga huvitav asetäitja. 4. juulil esitleti Donetskis **Fjodor Berezinit**. Endine sõjaväelane, reservkapten, kes – NB! – teenis Nõukogude õhukaitsevägedes. Ei oska öelda, milliste relvadega ta kokku puutus (kurikuulsust omandanud raketisüsteemiga Buk näiteks?), aga selline seotus tundub juba iseenesest kurjakuulutava oomenina.

Tsiviilelus on Berezin ulmekirjanik, saanud oma loomingu eest isegi preemiaid. Tema kontol on riiulitäis romaane, mida võiks määratleda sõjaliste tehnotrilleritena. Venelased sõdivad ameeriklastega, mingites teistes dimensioonides ja paralleelmaailmades. Venelased võidavad.

Berezin on kunagi kirjutanud ka romaani, kuidas algab sõda Ukrainas.

Ta väidab, et palju sellest, millest ta kunagi kirjutas, kipub nüüd teoks saama. Muidugi ei saa ta olla kõrvalseisja ning otse loomulikult vajab ülemjuhataja Girkin-Strelkov just sellist meest enda kõrvale.

Sellised fantaasiamehed teevad praegu Ukrainas ja Venemaal ajalugu.

Aga sellepärast ei maksa masendusse langeda. Kui meie maailm hakkab segaseks minema, siis just sellised tüübid peavadki esile kerkima. Segased ajad ei soosi kainelt mõtlevaid ratsionaliste.

Eesti mittekodanikud kogusid Ukraina põgenikele 13 tonni abi

Eesti Mittekodanike Ühendus kogus Venemaale Rostovi oblastisse põgenenutele 13 tonni humanitaarabi. Probleem tekkis abi kohale toimetamisega.

FOTOD RAUNO VOLMAR

AMMU EI MAHU ÜHTE TUPPA: Abi kogumisel ilmnesid veostega seotud tolliprobleemid.

Tallinnas Majaka põik 15a maja uksele on kinnitatud paberileht venekeelse kirjaga "Eesti humanitaarabi Kagu-Ukrainale". Selles majas alustas Mittekodanike Ühendus 26. juunil esemete, toiduainete ja ravimite kogumist Ukrainast põgenenute abistamiseks. Asju on kogunenud palju. See paistab isegi tänavale: üks akendest on pakkidega täiesti kinni kaetud.

Koos on 13 tonni humanitaarabi (insuliin, rõivad, pampersid, pika säilivusajaga toiduained jpm), terve veokitäis. Sellepärast ei mahugi asjad enam tuppa ja ühendus üürib ladu.

Ligi kuuajalise aktsiooni jooksul on annetusi teinud 448 inimest.

"Meie juurde tulevad tavalised inimesed, kes kogu südamest tahavad aidata," ütleb ühenduse juhatuse liige **Ljudmila Andronova**. "Keegi pidi ju sellega tegelema."

Kohtla-Järvelt, Sillamäelt, Jõhvist, Narvast, Pärnust, Haapsalust – loetleb Andronova linnu, kust abi on tulnud: "Toovad ärimehed. Näiteks üks tõi terve mikrobussitäie uusi asju ja palus, et tema nime kusagile kirja ei pandaks. Kuid juhtub, et tulevad ka väga vaesed inimesed. Näiteks üks asotsiaal oli pudeleid korjanud, ära andnud, ostnud makarone, tõi need. Mutike, 90 aastat vana, sõitis Haapsalust raskete kottidega, istus siin ja nuttis. Ta mäletab veel sõda, nüüd tõi suhkrut ja kompvekke."

250 grammi leiba inimese kohta

Kaugeltki kõigil aktsioonis osalejatel ei ole Ukrainas sugulasi. Kuid üks liikumise vabatahtlikest, **Andrei Legkostup** (41), võtab Ukrainas toimuvat perekondliku tragöödiana, sest ta on sündinud Slovjanskis, linnas, mis oli veel mõni aeg tagasi rahvaväelaste (Ukraina võimude käsitluses terroristide) kontrolli all. Andrei isa lahkus linnast ja on praegu Belgradis, aga eakas vanaema jäi Slovjanskisse, sest "parem on surra oma kodulinnas".

Donetski oblastis asuv Slovjansk on tuntud kuurordina, seal asuvad soolajärved. Enne sõda elas seal ligi 130 000 inimest, kellest kinnitamata andmetel on alles jäänud kuni 40 000. Legkostup ütleb, et linnas ei tööta telefonid, häiritud on veevarustus, on probleeme toiduga.

"Kui Ukraina võimud võtsid Slovjanski linna tagasi, andsid nad inimese kohta 250 grammi leiba ja suhkrut," ütleb Legkostup. "See on ju tõeline sõjaolukord. Inimesed söövad seda, mida on ise kasvatanud. Vanaemaga ei ole me seni ühendust saanud."

Üks Mittekodanike Ühenduse (vt www.aliens.ee) eesmärke on: "Olla mittekodanikke ühendavaks lüliks, mis aitaks mittekodanikel lahendada nii ühiskondlikke kui ka isiklikke probleeme. Oma ühenduse ja infokanali kaudu peaksid mittekodanikud abistama üksteist tööotsinguil, viima vajaduse korral läbi mitmesuguseid heategevaid aktsioone puudustkannatajate abistamiseks."

Just selliseks aktsiooniks peetakse Ukraina sõjas kannatanutele abi kogumist. Tavalised inimesed said sellest teada videoklippide kaudu. Ühe esimestest klippidest võttis üles dokumentalist **Oleg Bessedin**, kelle nimi figureeris kaitsepolitsei aastaraamatus ja kes sai tuntuks oma tegevusega Eesti Vene Kooli organiseerimisel. Bessedin peab kapo huvi oma persooni vastu alusetuks. Kuid Eesti Mittekodanike Ühendus toonitab, et nad "ei ole seotud ühegi parteiga, ühegi poliitilise liikumisega".

Põhiprobleem: kuidas asjad nüüd kohale toimetada?

Ühendus ei taha sõltuda isegi Punasest Ristist. Põhjusi on terve rida: alates sellest, et "nad ei tegele selliste asjadega", ja lõpetades sellega, et "kardame, et abi ei lähe sinna, kuhu vaja".

Ühendus tahab saata abi Kagu-Ukrainast Venemaale Rostovi oblastisse pagenud inimestele, kuid abi kogumisel ilmnesid selliste veostega seotud tolliprobleemid.

"Nüüd läheb vähemalt nädal selle peale, et asjad õigesti kastidesse paigutada, vastavalt Venemaa tollieeskirjadele," ütleb vabatahtlik **Allan Hantsom** (36), "ja kui me oleme veendunud, et saadetis jõuab kohale, jätkame abi kogumist."

Humanitaarabi transpordi korraldamiseks kavatsetakse lähiajal registreerida MTÜ Dobrosvet.

VIKTORIA LADÕNSKAJA

Eestlased abistavad Ukraina sõjamehi meditsiinitarvikutega

Eesti aktivistid koguvad Facebooki kaudu raha, et osta Ukraina sõduritele esmaabitarbeid.

"Abistamine sai alguse sellest, et mul on Ukrainas sündinud sõber, kes elab praegu Leedus ja sai hiljuti kutse minna "kodumaad teenima". Sõber on ligi 40-aastane ja ta on reservist," räägib tallinlane **Andrus Rumm**. "Pärast seda hakkasin uurima, milline on olukord Ukrainas."

Rumm avastas internetis videoklippe vaadates, et Ukraina poisid lähevad sõtta peaaegu plätudes. Rumm leidis, et küpsiseid ja sokke jätkub Ukrainas tema abitagi, kuid kvaliteetseid esmaabivahendeid, mis võiksid haavata saamise korral elu päästa, kipub nappima.

Esimese Ukraina-saadetise pani Rumm kokku suuremalt jaolt oma rahaga. Žgutid, haavaklammerdajad, nasofarüngeaaltorud, sidumismaterjal – kõik sellise kvaliteediga, mida Ukrainas on praeguses olukorras raske hankida ehk kõige parem kraam.

ANDRUS RUMM: "Ukrainlaste ja venelaste vaheline sõda on samasugune absurd, nagu oleks sõda soomlaste ja eestlaste vahel."

Samal ajal kirjutas Rumm oma Facebooki seinale üleskutse "Abi Ukrainale". Temaga võttis ühendust **Kuido Külm** Tartust, kes tegi täpselt sama asja. Mehed ühendasid jõud.

Nad on saatnud Ukrainasse abi kolm korda, iga kord umbes 11 kilo. Mehed saatsid pakid Eesti Posti kaudu. Ukrainas on neil sõber, kes toimetab saadetised edasi väeosadesse. Abikett toimib aususel ja usaldusel. Ukrainlane pildistab saadetise laekudes selle sisu ja kirjutab üles, kellele mis asjad lähevad.

Rumm kasutab abistamiseks oma pangakontot, millele kõik abistada soovijad saavad raha kanda. Praeguseks on aktsioonil "Abi Ukrainale" ligi 400 sõpra.

Vahetult enne intervjuud oli panka kogunenud oli 676 eurot. Rumm võttis osa rahast välja ja ostis uue saadetise jaoks esmaabivahendeid. Raha kulub kiiresti, sest ainuüksi kvaliteetne žgutt maksab 30-35 eurot.

"Siin ei ole tegemist sellega, millist rahvust toetada, millist mitte," ütleb Rumm, kes veetis lapsepõlves palju aega Krimmis ja kellel on poolsaarest helged mälestused.

"Ukrainlaste ja venelaste vaheline sõda on samasugune absurd, nagu oleks sõda soomlaste ja eestlaste vahel," ütleb Rumm. "Mulle tundub, et Ukraina armee oli konflikti puhkedes selgelt alarahastatud. Teate, kui sõjaline konflikt vallanduks Hiina ja Venemaa vahel, abistaksin ilmselt vene sõjaväelasi, sest sellises sõjas tunduksid nõrgema poolena nemad."

Rumm ja Külm plaanivad lähiajal registreerida MTÜ, et aktsioonil oleks ametlik juriidiline staatus.

VIKTORIA LADÕNSKAJA

Zero Emission

NISSAN

Innovation
that excites

NISSAN LEAF, 100% ELEKTRIAUTO.
SEDA PEAB ISE KOGEMA.

Uus Nissan LEAF toob sinu perele suure salongi ning väikesed püsikulud. Tanklast mööda sõites võid rahuldusega mõelda, et sa ei pea enam kunagi bensiini ostma. Ja pedaalile vajutades tunned kohe veojõudu ja kiirendust. See on täiesti uus sõiduviis.

Heitmevaba | Mobiilsed ühendused | Ainulaadne sõiduelamus

Tule proovisõidule uue Nissan LEAFiga, alusta sõitu nissan.ee

TEGUTSE KIIRELT!
Nüüd on viimane aeg hankida endale Leaf väga soodsalt!
Uus Nissan LEAF alates 17 195 €*

Sissemakse al. 0 €. Kuumakse al. 189 €.

* Hind koos ELMO toetusega, lisainfo toetuse kohta www.elmo.ee kodulehel. Pakkumine kehtib kuni 30.09.2014. Krediidi kulukuse määr on 1,49% alljärgnevatel tingimustel: sõiduki hind 34 390 €, sissemakse 50%, liisingperiood 60 kuud, jääkväärtus 17,5%, intress 0,34% (3 kuu euribor (15.05 seisuga 0,34%) + 0%), lepingutasu 250 €. Läbisõidu piirang 10 000 km aastas. Nissan Finance finantsteenuse pakkuja on Nordea Finance Estonia AS. Tutvu finantseerimise tingimustega ja küsi lisainfot sõidukite müüjalt.
Piltidel on illustreeriv tähendus. Nissan LEAF keskmine energiakulu 15.0 Kw/100 km, CO_2 heitmekogus 0 g/km.

FOTO ANDRES HAABU / POSTIMEES / SCANPIX

Eesti suursaadik Ukrainas **Sulev Kannike** ütleb, et kui Venemaa paneks piiri kinni ja kui palgasõdureid ja tehnikat enam üle piiri ei tuleks, siis sõjalise lahenduse leiaks Ukraina kiiresti.

SULEV KANNIKE: lõpptulemus sõltub Venemaast

MIKK SALU
mikk.salu@ekspress.ee

Praegu tundub, et kõik tõendid viitavad sellele, et Malaisia reisilennuki tulistasid kogemata alla separatistid. Mida teie arvate?

Ameerika Ühendriigid on meie liitlane, keda me usaldame. Välisminister **Kerry** ütles eile *(pühapäeval – toim)* täiesti avalikult, et neil on kindlad andmed, et separatistide kontrollitult maa-alalt see rakett tuli.

Kui meie ütleme separatistid või mässajad, siis Ukrainas öeldakse terroristid?

Jah, ja Ukraina president on teinud avaldusi, et ka välisriigid võiksid neid nimetada terroristideks. Ta on ka ametlikult pöördunud, et need organisatsioonid võiks rahvusvaheliselt tunnistada terroristlikeks organisatsioonideks.

Siin on ka üks juriidiline nüanss. Selles operatsioonis osalevad Ukraina relvajõud. Ukraina seadused, juhul kui ei kuulutata välja erakorralist seisukorda, lubavad armeed riigisiseselt kasutada ainult terrorismivastasteks operatsioonideks.

Miks nad siis erakorralist olukorda välja ei kuuluta?

Erakorralise olukorra tingimustes poleks olnud võimalik näiteks presidendivalimisi läbi viia. Praegu soovib president, et kiiremas korras tehtaks ka Raada valimised – nii et sama probleem. Militaareksperdid on avaldanud arvamust, et ka sõjaliselt ei annaks erakorraline olukord midagi juurde.

Küsin terminoloogia kohta veel. Kui ametlikult on terroristid, siis mida inimesed tänavalt räägivad?

Ukraina ja vene keel on rikkamad. Ajakirjanike standardväljend on *bojeviki*. Eestikeelne otsetõlge "võitlejad" on neutraalne, aga vene keeles on *bojeviki* gangsterliku alatooniga. Ajakirjanikud võitlustsoonis räägivadki *armija*'st või *siloviki*'st ühelt poolt ja *bojeviki*'st teiselt poolt.

RAHUTU AEG: Kiievis on viimase nädala jooksul tehtud 32 pommiähvardust. "Sõjavibratsioon jõuab lõpuks ka pealinna," kommenteerib Sulev Kannike, Eesti suursaadik Ukrainas.

Kui palju idas toimuv Kiievi tavaelu mõjutab?

Suures linnas on elu ikka suure linna elu. Inimesed lähevad hommikul tööle, pangaautomaadid töötavad. Samas, kui vaatan täna *(esmaspäeval – toim)* ühe ajalehe esikaanele, siis pealkiri kuulutab: Kiievis on ühe nädala jooksul tehtud 32 pommiähvardust. Nii see on. Kiievi raudteevaksalit on viimase nädalavahetuse jooksul kolm korda evakueeritud. Võimud ütlevad, et midagi pole leitud, aga ajakirjandus sunnib arvama, et äkki ikka paaril korral midagi leiti. Sõjavibratsioon jõuab lõpuks ka pealinna.

Kuidas Donetskis on? Kas Kiievi ja Donetski vahel rongi- või bussiliiklus käib?

Kõik on *ad hoc*. Rongiliiklus on. Liiklus on küll hõrendatud ja suunatakse kibedamatest kohtadest mööda. Kui keegi tahaks sõita Kiievist rongiga Donetskisse, siis tuleb lihtsalt hoolikalt jälgida, kas sõiduplaanis on mingeid muudatusi tehtud. Nii et jah, on küll võimalik sõita, kuigi enamasti sõidetakse vastupidises suunas Donetskist Kiievisse.

Nii et elu läheb edasi. Autod liiguvad, käiakse tööl, Kiievist saadetakse raha Donetskisse, kus see makstakse pensioniteks ja palkadeks välja, samal ajal käib sõda …

Ma ei näe põhjust imestamiseks. Ilmselt oleme eurooplastena sõjast nii võõrandunud, et lihtsalt enam ei mäleta, mismoodi sõda välja näeb. Kui meenutame Eesti ajalugu II maailmasõja ajal, kui okupatsioonivõimud kolm korda vahetusid, kui pommitati mitmeid linnu, siis päev pärast pommitamist tulid inimesed ikka tööle, tulid kohvikust kohvi ja saiakesi ostma. Elu tahab elamist.

Kes Ukraina poolelt idas sõdivad?

Vahepeal jäi mulje, et ainult vabatahtlikud sõdivad ja armee ei sõdi?
Kes kus sõdib, see pilt on väga ebaselge. Peale riikide, kellel on satelliitluure võimekus, ilmselt keegi väga täpselt ei tea. Võin tsiteerida Itaalia sõjaväeatašee vastust Itaalia suursaadikule, kui saadik kurtis, et pilt on väga segane ja kas kolonelleitnant ei saaks asja klaarida. Kolonelleitnant andis ühelauselise vastuse: "Sõda ongi segane asi."

Andmed, mis ka diplomaatideni jõuavad, ütlevad, et ka regulaararmee sõdib. Näiteks Luganski lennuväljal võitles Ukraina armeeõhudessantüksus. Maaväe ajateenijaid on vähem kasutatud. Ägedamates pealetungides on kasutatud enamasti Rahvuskaardi pataljone.

Rahvuskaardi pataljonid on need viimasel ajal formeeritud vabatahtlike üksused?
Jah, need ei ole armee, vaid alluvad siseministeeriumile. Eestis ei ole neile analoogi. See on siinne sõjaaja leiutis, Maidani ja Krimmi sündmuste mõjul, märtsis hakati neid formeerima. On mõned, mis on formeeritud ideoloogilistel alustel, näiteks Paremsektori kontrolli all olev pataljon. Enamik neist on aga territoriaalselt kokku pandud. Lääne-Ukrainas on ilmselt iga linn oma pataljoni välja pannud. On ka näiteks Donetski pataljon, nemad käivad avalikel esinemistel, nägu varjatud, et kaitsta Donetskisse jäänud sugulasi. On ka Azovi pataljon, kes on samuti lahingupiirkonnast pärit.

Kui palju on *bojevik*'e?
Erinevates allikates olen näinud numbreid 2000–20 000. Seal on 6–10 aktiivselt tegutsevat rühmitust. Kui palju on väiksemaid sõjapealikke, ei oska hinnata. Ma arvan, et kokku on rohkem kui 2000 *bojevik*'u. Kas ja kui palju on aga üle 10 000, see küsimus jääb lahtiseks.

See osa, kes on Venemaalt tulnud – kas palgatud või lihtsalt tulnud –, on ilmselt suhteliselt väiksem osa.

Seal toimub ka sundmobilisatsioon. Näiteks tavalised mehed lähevad ja seisavad oma vahetuse kusagil postil, võibolla saavad ka mingit raha selle eest, siis lähevad koju tagasi. Kas *bojevik*'ud võtavad sellised mehed arvele? Panevad omade hulka kirja või kas meie peaksime neid *bojevik*'e sekka arvestama?

Eemalt vaadates on peaaegu võimatu aru saada, milline uudis vastab tõele või mitte, olgu need teated hukkunute, vabastatud linnade või mingite tulistamiste kohta. Kuidas teie infoterasid infosõkaldest eraldate?
Täiesti usaldusväärseid allikaid pole. Kui on uudis, mille sisu on "pealtnägija tunnistuse järgi", siis seda ei maksa arvestada. Aga ega mingit salaretsepti pole, ilmselt sarnaneb see ajakirjaniku tööga. Vaatad, et oleks mitu erinevat allikat ühte asja kinnitamas, vaatad, kumma poole allikas midagi väidab. Kui tuleb näiteks teade, et see või teine asustatud punkt võeti öösel ära, siis tuleb vaadata, kelle allikas seda väidab, ja vaadata, kas järgmiste päevade jooksul tuleb kinnitust.

Kas hukkunute – nii Ukraina kui ka terroristide-mässajate – kohta on usaldusväärseid andmeid?
Need andmed, mida Ukraina enda poole hukkunute kohta annab, peegeldavad enam-vähem olukorda. Separatistide kohta on palju raskem öelda, nad annavad infot väga napilt ja hektiliselt.

"Oleme eurooplastena sõjast nii võõrandunud, et lihtsalt enam ei mäleta, mismoodi sõda välja näeb. Päev pärast pommitamist tulid inimesed ikka tööle, tulid kohvikust kohvi ja saiakesi ostma. Elu tahab elamist."

Kui palju võiks olla Venemaalt tulnud *bojevik*'e? Vähemalt separatistide liidrite seas paistab enamik olevat Vene taustaga.
Kui formuleerime nii, et väljapaistvamad ja organisaatorid on enamasti Vene kodanikud, siis tõenäoliselt see nii ka on. Donetsk oli rahumeelne piirkond ja polnud nii, et sealt oli kohe võtta terve rida atamane ja sõjapealikke.

Mis puudutab tuhandeid või kümneid tuhandeid jalaväelasi, siis nende puhul on päritolu juba raskem öelda. Vaevalt, et neid kümneid tuhandeid piiri tagant sisse tuli.

Mida lääneriigid kasvõi selle lennuki allatulistamise taustal võiksid teha või peaksid tegema? Üks Hollandi sõjaväelane ütles (see pole küll Hollandi ametlik seisukoht), et Holland peaks oma sõjaväelased Ida-Ukrainsse viima …
Siit Kiievist Eesti saadikuna pelgan lääneriikidele retsepte anda. Ukraina president on öelnud, et kuulutage need Luhanski ja Donetski "rahvavabariigid" terroristlikeks organisatsioonideks ja käituge ka vastavalt.

Lääs ei ole Ukrainale otsest sõjalist abi andnud. On räägitud kuulivestidest ja öövaatlusseadmetest, aga ma pole isegi kindel, kas need on füüsiliselt kohale jõudnud. Kas Kiievis on aga juttu sellest, et Lääs peaks äkki pakkuma sõjalist abi, näiteks andma täppisrelvastust?
Üksikud ajakirjanikud ja Raada saadikud on sellise asja välja käinud, aga valitsus ja president on käsitlenud seda vaoshoitult. Pigem on öeldud, et saame aru, et relvi ei saa anda, aga andke siis mitteletaalset varustust – kuuliveste, toidupakke. Midagi on sellest kohale ka jõudnud. Täpseid andmeid muidugi pole, sest eks seegi ole riigisaldus.

Kas ameeriklased ukrainlastele luureinfot jagavad?
Teataval tasemel, ma arvan, et jagavad.

Kas Ukraina julgeolekuteenistus SBU on usaldusväärne?
Mina diplomaadina ei saa asukohariigi luureteenistust hinnata.

Ma pean silmas seda, et kui SBU avaldab telefonikõned, kus *bojevik*'ud pajatavad lennuki allatulistamisest, siis paratamatult tekib küsimus, kui usaldusväärsed ja autentsed sellised asjad on. Mulle on jäänud mulje, et nad on üsna usaldusväärsed, vähemalt kui vaadata nende varasemaid avalikkuse ette toodud infokilde ja lindistusi, siis on need hiljem kinnitust leidnud.
Niimoodi vaadates tundub ka mulle, et neid võib selles osas usaldada. Nende lennuki allatulistamise lindistuste puhul võib öelda, et lindistuste puhul on olnud küll lamedat eitamist, aga tõsiseltvõetavat vaidlustamist mitte. Aga eks SBU-l on ka raske, nii nagu armee olid ka nemad **Janukovõtši** otsese kontrolli all. Seal on ka väga palju inimesi välja vahetatud.

Kui idas lahingud puhkesid, siis esialgu oli Ukraina reaktsioon päris saamatu ja organiseerimata, kuid viimase kuu-paari jooksul on nad endkogunud. Separatistid ei ole suutnud uusi tugipunkte leida. Vastupidi, Ukraina pool on peale tunginud ja mitmeid kohti vabastanud.
Võrreldes mai lõpuga on separatistide käes olev territoorium ahenenud kolmandiku, kui mitte isegi rohkema võrra. Poliitikute ja diplomaatide jaoks on aga endiselt üleval küsimus, kas sellist konflikti on lõplikult võimalik lahendada ainult sõjaliselt. Ukrainlased ei olnud algul valmis omasid tulistama.

Kui paar kuud tagasi rääkisime, siis ütlesite, et lõppkokkuvõttes sõltub asi Venemaast, et Venemaa käitumine määrab suuresti lõpptulemuse?
Jah, kahtlemata. Sõjaliselt kehtib see kindlasti. Kui Venemaa paneks piiri kinni, kui palgasõdurid ja soomukid üle piiri ei tuleks, siis Ukraina sõjalise poole pealt lahendaks olukorra. Hoopis teine teema on Ida-Ukraina taastamine, kogu sotsiaalne ja poliitiline pool, usalduse taastamine, riigi terviklikkuse hoidmine.

Kas teil ja saatkonnal oli roll OSCE vaatlejate vabastamises?
Eesti eksperdid osalesid, aga seda tehti ikkagi OSCE lipu all.

Kas bandiitidele vabastamise eest midagi ka maksti?
Minu teada ei. See läks vaherahu ja vaherahu pikendamise paketti.

Kas Ukrainas, ükstapuha kummal poolel, sõdib ka Eestist värvatud inimesi?
Ei ole küll olnud ühtegi infokildu, mis poleks propaganda. Pole isegi Balti riikide peale kokku olnud sellist infot.

VENE-UKRAINA UUS SÕNAVARA

Ukraina kodusõda on toonud kasutusele rohkelt uusi sõnu või muutnud vanade tähendust.

ПУТЕН – **Vladimir Putini** nimi, mida armastatakse internetis sihilikult väänata. Lisaks aktiivset kasutamist leidvale **Путен**'ile levib veebis näiteks ka **Путин–краб** (Krabi-Putin), mis läks liikvele pärast seda, kui Putin ühes telesaates teatas, et "пахал как раб на галерах" ('rügas tööd nagu galeeriori'). Internetti ei ilmunud mitte enam как раб, vaid ка краб.

КОПЧЕНЫЙ (suitsutatud; tahmane) – **Barack Obama**. See sõna kuulub vanglaleksikasse. Terve lause kõlab "Знай, Копченый, на этот раз разозлил ты меня всерьез" ('Arvesta, Koptšonõi, et sa vihastasid mind seekord tõsiselt') ja sai populaarseks filmist "Kohtumispaika ei tohi muuta", kus üks bandiit kandis hüüdnime Копченый.

ШОКОЛАДНЫЙ ПУПС (šokolaadipupsik) – Ukraina president **Petro Porošenko**, kes oli Ukraina suurim maiustustetootja.

ГЕББЕЛЬС-ТВ (Goebbels-TV) – telekanal, mida edastab **ПУТИВИЗОР** ehk Kremli-meelsete meeleolude propagandakanal.

УКРЫ – veel hiljuti kasutati ukrainlaste kohta kõige sagedamini halvustava varjundiga nimetust **хохлы**. Ukrainlased nimetasid venelasi **москоль**'ideks. Nüüd tarvitatakse internetis ukrainlaste kohta sageli lühendit укры.

ВАТНИКИ (puhvaikad, vatijoped) – nürilt patriootlik kontingent. Algselt tähendas ватник sooja vateeritud joppi või vesti, mida kandsid/kannavad talvisel ajal vangid või lihttöö tegijad. Praegu ei rõhuta nimetus mitte niivõrd selle ülerõiva tüüpilisust, kuivõrd teatava ühiskonnakihi tüüpilist mõtlemisviisi. Укры kutsuvad ватник'uteks Kagu-Ukraina rahvaväelaste/separatistide poolehoidjaid.

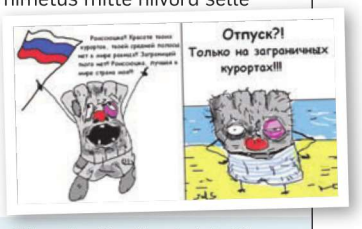

БАНДЕРЛОГИ – see mitmetähenduslik sõna tuleb Kiplingi "Džungliraamatust", kus *bandar-loge*'d olid ahvirahvas (hindi keeles 'ahvinimesed'). Sõna tähendus muutus pärast üht – toona peaministri – ПУТЕН'i pressikonverentsi, kus ta ütles opositsioonist kõneldes: "Идите ко мне, бандерлоги!" ('Banderloogid, tulge minu juurde!'). Ukraina sündmuste kontekstis teisenes sõna veel kord tänu kõlalisele sarnasusele **Stepan Bandera** nimega. Ühtede jaoks on Bandera rahvuskangelane, Ukraina sõltumatuse eest võitleja, teiste jaoks radikaalne natsionalist. Seega on bandeeralased Bandera ideede järgijad. Selles mõttes on praegu kasutatav бандерлоги – inimeselaadsete olendite hall mass – oma kõige esimese tähenduse säilitanud.

БЕСПРЕДЕЛ (seadusetus, korralagedus, hundiseadused) – sõna, mida sageli kasutatakse tänavu Ukrainas toimunu ja toimuva kohta. Sõna-sõnalt tähendab see seaduse raamidest väljunud tegevust. Kuid sel algselt vanglažargooni kuulunud terminil on veel üks tähendus: nimelt on inimesi, kes rikuvad ka kurjategijate "seadusi" ehk kirjutamata kokkuleppeid. Sama sõnaga tähistati ka vangilaagrites puhkenud mässe. **Полный беспредел** tähendab, et беспредельщик'ute jaoks ei kehti üldse mingid, ei kirjutatud ega kirjutamata kokkulepped. Sõna tuli laiemalt tsiviilkäibesse julmadel 90. aastatel.

Ajalugu: Kreml lasi ukrainlaste liidrid tsüaniidiga tappa

Kreml on Ukraina rahvuslasi alati vihanud. Neid on jahitud ja mõrvatud nii Ukrainas kui ka välisriikides. Salamõrvade sooritamisel kasutati küll tsüaniidi, küll radioaktiivset ainet.

PEKKA ERELT
pekka.erelt@ekspress.ee

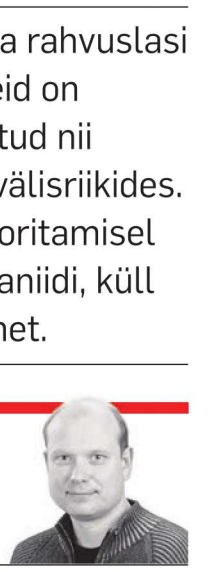

FOTOD BANDERA.AT.UA/PHOTO, UK.WIKIPEDIA.ORG, KAADER FILMIST

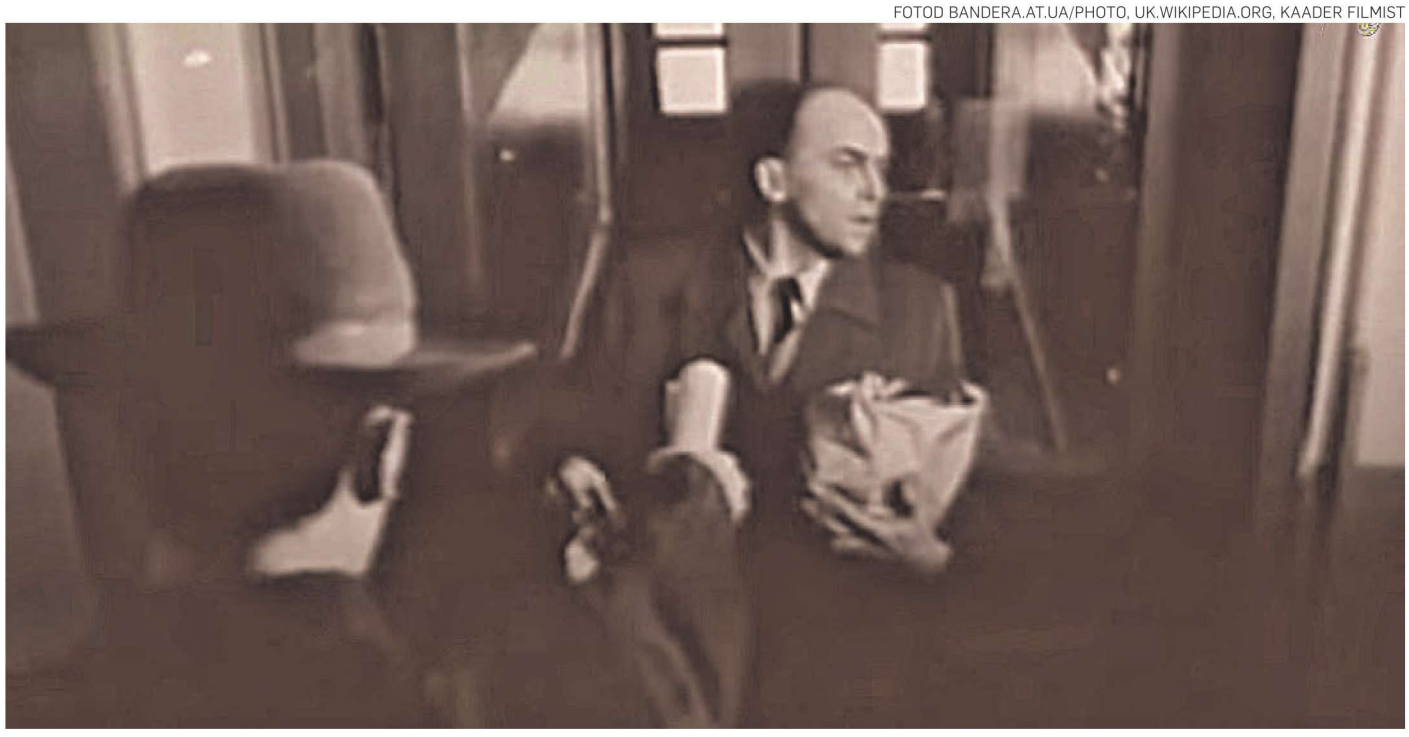

RAHVUSKANGELASE SURM: Stepan Bandera mõrva panid ukrainlased filmi sisse. Kaader 1995. aastal valminud dokumetaaldraamast „Atentaat. Sügisene mõrv Münchenis“.

Pärast Stalini surma 1953. aastal Nõukogude Liidu juhiks tõusnud **Nikita Hruštšov** läks ajalukku ka kui mitme silmapaistva ukraina rahvuslase mõrvar. Nimelt just Hruštšov andis käsu tappa Läänes elavate ukraina pagulaste liidrid, mis tõi kaasa suisa atentaatide laine.

Mõrvad tabasid eelkõige kaht tugevamat pagulasrühmitust: Ukraina Rahvuslaste Organisatsiooni (OUN) ja Rahvuslikku Tööliitu (NTS). Hruštšov oli teisitimõtlejatega varemgi arveid klaarinud. Olles veel Ukraina Kommunistliku Partei esimene sekretär, lasi ta oktoobris 1947 mürgitada sealse uniaadikiriku piiskopi **Teodor Romža**.

1950. aastate algul juhtis Lääne-Saksamaal tegutsenud NTSi **Georgi Okolovitš**. Tema oli üks esimesi, kelle Hruštšov käskis likvideerida. Julgeolekuministeeriumi (MGB) välisluure valis ja koolitas selleks välja mehe nimega **Nikolai Hohlov**.

Hohlov värvati Nõukogude luuresse juba enne sõda. Ta valdas perfektselt saksa keelt ning oli osalenud luuremissioonidel Rumeenias, Austrias, Prantsusmaal ja mujal. Kevadel 1953 sai ta ülesandeks tappa Pariisis omaaegne Vene peaminister **Aleksandr Kerenski**, ent see missioon peatati viimasel hetkel. Hohlov saadeti hoopis Ida-Berliini, Karlshorsti, kus asus MGB suurim operatsioonide keskus Euroopas.

Mõrvar hoiatas ohvrit

Karlshorstis sai Hohlov Okolovitši tapmiseks vajaliku väljaõppe. Välisluure relvalaboris Moskvas valmistati talle eriline mõrvarelv. See oli väike summutiga püstol, mis tulistas tsüaniidikuulidega ja mahtus sigaretipakki. Hohlovile mitte ainult ei õpetatud käsitsivõitlust ja laskmist, vaid talle anti lugeda ka NTSi trükiseid. See osu-

BONDILIK IMEPÜSTOL: Tsüaniidikuule tulistav hääletu relv ja selle ohver Stepan Bandera.

tus veaks. Truust käsutäitjast sai nende mõjul hoopis ukraina rahvuslane.

18. veebruaril 1954 koputas Hohlov Okolovitši korteri uksele Frankfurdis. Kui too ukse avas, teretas Hohlov viisakalt ja ütles: "Georgi Sergejevitš, olen julgeoleku kapten ja tulin teie juurde Moskvast. Mul on partei käsk teid tappa."

Okolovitš ehmus, ent Hohlov rahustas teda, öeldes, et ei kavatse Moskva käsku täita. Ta oli otsustanud poolt vahetada. Hohlov võttis ühendust CIAga, kus alguses suhtuti temasse umbusklikult. Kui seal lõpuks veenduti, et tegu pole provokaatoriga, otsustati lugu suure kella külge panna ning 20. aprillil 1954 korraldati pressikonverents. Seal avalikustas Hohlov mõrvaplaani ja demonstreeris ajakirjanikele oma erilist taparelva.

Sellega seadis Hohlov ohtu ka oma elu. Septembris 1957 püütigi teda mürgitada radioaktiivse talliumiga, mida oli tollal peaaegu võimatu tuvastada. Hiljem on väidetud, et tegu oli hoopis sama ainega, mida kasutati **Aleksander Litvinenko** puhul – radioaktiivse polooniumiga. Katse igatahes ebaõnnestus. Hohlov kolis elama USAsse, kus suri 2007. aastal.

Samal, 1954. aastal rünnati Ida-Saksa luure Stasi kaasabil teist NTSi liidrit **Aleksandr Trušnovitšit**. Aprillis 1954 meelitas Stasi agent **Heinz Gleske** ta oma Lääne-Berliini koju. Trušnovitš rööviti ja toimetati Karlshorsti, kus anti KGB-le üle. Trušnovitš hakkas oma röövijatele vastu ja rüselus lõppes tema surmaga.

Ka NTSi presidendi **Vladimir Poremski** atentaadi elluviimiseks otsustas Nõukogude luure kasutada sakslasi. Selleks palgati Ida-Berliinist **Wolfgang Wildprett**, ent see oli taas vale valik. Esimesel jõulupühal 1954 ilmus Wildprett Poremski kodu ukse taha Frankfurdis, ühes käes ajalehepilt oma ohvrist, teises Walther P38. Kuid ta ei tulistanud. Püstolit tasku pannes ütles ta: "Ma olen siin, et teid tappa, kuid ma ei usalda neid. Kui ma teid tapan, käsivad nad mul kellegi järgmise tappa. Ja ühel päeval vahistab mind politsei ning pistab mu vanglasse kuhja Saksa markadega, mida ma ei saa kulutada."

Wildprettist sai teine Hohlov – Poremski aitas tal Läänes uut elu alustada. "Wildprett meeldib mulle ja ma näen teda aeg-ajalt. Käisin isegi tema pulmas," rääkis Poremski hiljem.

MITME NÄOGA AGENT: Kremli tsüaniidimõrvar Bogdan Stašinski oli kooliõpetaja Lvivi lähedalt.

Pidi jätma südameataki mulje

Tsüaniidimõrvar **Bogdan Stašinski** oli kooliõpetaja Lvivi lähedalt, kellest sai varakult julgeoleku kaastööline. 1950. aastate algul, kui Stašinski oli vaid 20aastane, saatis Ukraina julgeolek andeka noormehe väljaõppele luuretööks välismaal. Pärast intensiivset keeltekursust Kiievis lähetati Stašinski Poolasse õppima ja ühtlasi kattelegendi omandama. Temast sai Poola sakslane **Josef Lehmann**.

Peagi ilmus Lehmann välja Ida-Saksamaal, kus KGB sokutas ta tõlgiks kaubandusministeeriumisse Berliinis. Tegelikult oli ta KGB kuller, kes pidi ka imbuma Ukraina kogukonda Baierimaal. Stašinski esimeseks ülesandeks oli otsida Münchenis üles Nõukogude agent **Ivan Bissaga**, ukrainlasest emigrant, kes töötas pagulaslehes Ukrainski Samostinik. Stašinski viis Bissagale raha ning ühtlasi tegi ettepaneku osaleda lehe peatoimetaja **Lev Rebeti** röövimises. KGB esialgne plaan oli Rebet Nõukogude Liitu toimetada. Ent Bissaga keeldus.

Kevadel 1957 kutsuti Stašinski konspiratiivkohtumisele Karlshorsti. Talle öeldi, et Rebetit röövida pole tarvis, ta tuleb hoopis tappa. See vastutusrikas missioon anti Stašinskile, kes pidi mõrva sooritamiseks Münchenisse sõitma. Stašinski varustati Lääne-Saksa passiga **Siegfried Drägeri** nimele, sularaha ning sihtmärgi fotoga. Rebeti surm pidi jätma loomuliku mulje ning seetõttu valmistati Moskvas eriline hääletu relv, mis tulistas tsüaniidiampulli purustades välja surmava mürkgaasijoa.

Oktoobris 1957 olid kõik ettevalmistused tehtud. Stašinski peitis relva vorstikangi sisse ja lendas Berliinist Münchenisse. Inimjaht võis alata.

12. oktoobri hommikul kell pool kümme märkas tänaval ootav Stašinski Rebetit, kes väljus trammist ja hakkas töökoha poole astuma. Relv ajalehe vahele peidetud, möödus Stašinski kiiresti oma ohvrist ja jõudis majja esimesena. Ta jooksis keerdtrepist üles ja jäi ootele. Varsti kuulis Stašinski all samme. Ta laskus trepist alla ning nägi Rebetit üles tulemas. Olles temast mõni aste kõrgemal, tulistas Stašinski Rebetit näkku ja põgenes. Saksa võimud tegid loodetud järelduse: Rebeti surma põhjustas südameatakk.

Mõni aasta hiljem anti Stašinskile järgmine tapatöö. Seekord oli tema sihtmärk üks legendaarsemaid ukraina rahvuslasi, OUNi juht **Stepan Bandera**, kes elas Münchenis Stefan Popeli valeniime all. Stašinski polnud esimene, kes sai ülesande Bandera tappa. Mõni aeg varem värvati selleks üks Nõukogude laskesportlane, kes oli Ida-Saksamaale võistlema tulnud. Talle tehti ettepanek: kui ta tapab Bandera, saab ta kogu perega Lääne minna. Kui aga sportlase naine ja lapsed olid turvaliselt Lääne-Saksamaale toimetatud, läks too hoopis CIA poole üle.

Stašinski käis korduvalt Münchenis, jälgis Bandera liikumisi ning püüdis teda korra ka tappa, ent katse luhtus. Oktoobri teisel nädalal 1959 saabus Stašinski taas Münchenisse. Tal oli kaasas relv ja vastumürk. 15. oktoobri hommik pidi Banderale viimaseks jääma. Tol saatuslikul päeval lahkus Bandera oma büroost Ludwigsbrücke juures kella 11 ajal. Ta istus autosse ja sõitis turule.

Relv ajalehe vahele peidetud, möödus Stašinski kiiresti oma ohvrist ja jõudis majja esimesena.

Kell hakkas üks saama, kui Bandera kodu juures varitsev Stašinski märkas, kuidas tuttav Opel sissesõiduteele pööras. Stašinski, kes oli varem maja võtme hankinud, avas kähku ukse ja sisenes majja enne Banderat. Mõni viiv hiljem oli kuulda, kuidas uks käis. Bandera, ühes käes toidukott ja teises võtmed, tuli vestibüüli. Samal hetkel astus tema juurde Stašinski ja tulistas mürgipüstolist. Bandera vajus kokku, ent ei surnud kohe, vaid teel haiglasse.

Stašinski viskas mõrvarelva minema ja lahkus kiirustades Münchenist rongiga Frankfurti, lennates sealt edasi Berliini. Lahangul tuvastati Bandera surma põhjusena südameatakk. Ent Bandera näos avastati tillukesed haavad, mille olid põhjustanud klaasampulli killud. KGB meistrimehed olid üle pingutanud ja liiga võimsa relva teinud.

Laboris tehti kindlaks, et Bandera surm ei saabunud mitte ataki, vaid tsüaniidimürgituse tagajärjel. Ka tulistajale oli see mäng surmaga. Seetõttu pidi Stašinski otsekohe pärast lasku sisse hingama kaht vastumürki: naatriumtiosulfaati ja amüülnitraati.

Kuigi Saksa ametivõimud mõistsid, et tegemist oli mõrvaga, polnud neil ühtki juhtlõnga. Ja müsteeriumiks see olekski jäänud, kui Stašinski poleks otsustanud üle joosta. 12. augustil 1961 pagesid Stašinski ja tema sakslannast naine **Inge Pohl** Lääne-Berliini ning pöördusid politseisse, paludes ühtlasi ühendust võtta CIAga. Stašinski tunnistas mõlemad mõrvad üles. Oktoobris 1962 mõistis Karlsruhe kohus ta kaheksaks aastaks vangi. Stašinski vabanes neli aastat hiljem ja kadus seejärel.

Vaid kolm aastat tagasi sai Stašinski lugu kummalise järje. Endine mõrvar ilmus Kiievis avalikkuse ette ja andis intervjuu, mida skeptikud on pidanud müstifikatsiooniks.

Sensatsiooniline oli see, et Stašinski väitel oli tema ülejooksmine 1961. aastal hoopis Nõukogude luure lavastus. Pärast mitmeid seiklusi naasis Stašinski 1970. aastal kodumaale, elades algul Moskvas, hiljem Kiievis. Oma tapatöid ta ei kahetsenud. "Oma arvamust Bandera kohta väljendasin ma 1959. aastal. Ma ei ole oma seisukohta muutnud," ütles ta 2011. aasta suvel.

Assar Pauluse narkoäärikast kambajõmm: mu naine vajab 100 tonni kuus!

Virgo Raudsepa spetsialiteediks oli narkoäri. Tema poolt vanglast salaja sõbrale saadetud kiri paotab ukse kurjategijate hingemaailma.

MIKK SALU
mikk.salu@ekspress.ee

"Kogu mure on ainult mu PERES! Naine ja kolm last ilma minuta on katastroof," kirjutab narkoäärikas **Virgo Raudsepp** (41) vanglast sõbrale 2009. aastal salaja saadetud kirjas. Praegu kahtlustatakse Raudseppa **Assar Pauluse** kuritegelikku ühendusse kuulumises. Paistab, et just uimastid olid Pauluse gängis tema spetsialiteet.

Iseenesest oli 2009. aasta vahelejäämine Raudsepa jaoks tühiasi. Tema Järvamaa maakodu saunalava alt leiti kaks minigrip-kotti kokaiiniga. Karistus – kuus kuud türmi. *"Pohhui, mina võin siin pikutada küll. Mulle on see tehniline laks,"* pihib Raudsepp sõbrale.

TOBE OLI LIHTSALT SEE, kuidas kõik juhtus. Kõigepealt kakles Raudsepp purjuspäi koos sõpradega Tallinnas ühes Olympicu keti kasiinos. Tema roll löömingus oli tühine, küll aga andis see keskkriminaalpolitseile ettekääande läbiotsimine korraldada. Arvestades, et Raudsepp oli mitu korda varem karistatud, sealhulgas narkootikumide suures koguses käitlemise eest, võib eeldada, et politseinike jaoks oli tegemist teenelise kurjategijaga, kellel tasus igal juhul silma peal hoida.

Nii need kaks kokaiinikotikest leitigi. *"Ma ei saa aru, miks neid peldiku ei visatud,"* on Raudsepp tagantjärele pahane.

Raudsepa põhisõnum, mille ta sõbrale südamele paneb (kes on sõber, kirjast ei selgu), on muu. Nimelt, kuidas PERE (Raudsepp kirjutab seda läbivalt suurte tähtedega) tema vangisoleku ajal toime tuleb. Kodus on ju naine ja kolm last, kes vajavad raha. Ja palju raha.

"Anna mu naisele iga kuu 100 tuhat (krooni – EE)," õpetab Raudsepp vanglast. Lisaks sellele tema enda vajadused *"4 tonni kuus, et vanglas hakkama saada"*.

Ülekuulamisel nimetas Raudsepp oma töökohaks osaühingu Barbarossa, mille omanikuks oli **Assar Paulus**.

TEGELIKULT PIDAS RAUDSEPP silmas osaühingut Barbarossa Invest, sest Barbarossa oli Paulus paar aastat varem likvideerinud ja loonud asemele sarnase nimega Barbarossa Investi. Igal juhul oli tegu varatu riiulifirmaga, mis mingil juhul ei suutnud Raudsepale sellist palka maksta, nagu tema elustiil ette nägi. Naisele mõeldud 100 000 krooni kuus sisaldas tõenäoliselt 60 000 krooni makseid ja liisinguid (Mercedes ja Toyota Land Cruiser), lisaks tuntud advokaati (**Andres Gorkin**).

Mis iganes Raudsepa ärid kuritegelikus maailmas olid, pidid need olema üpris edukad, et sellist kulutamist lubada.

Nagu selgus, ei peata töökat meest ka vangla. Kui PERE raha vajab, siis PERE peab raha saama.

Kirjast sõbrale selguvad Raudsepa töösuunad: *"Pane kohe bensuärikaga rida käima"* ja *"mõttekas on ka see Rakvere junn üle panna"*.

Bensuäri tähendab sedapuhku käibemaksupettust. "Üle panemine" on kurjategijate keeles väljend, mille all mõeldakse kellegi millestki ilma jätmist, olgu siis rahast, maast või varast. Ettenägeliku ärimehena kaalub Raudsepp läbi ka riskistsenaariumid: *"Ja õpeta Sipka täielikult välja, sest võid ka ise kinni kukkuda, siis teenib Sipka meile edasi."*

ALLILMA AUTORITEET: Assar Paulus.

VÕIMALIK, ET SÕBER, kellele Raudsepp vanglast kirjutas, oli **Jaku Ulasevitš** (36), vähemalt tema juurest see Raudsepa kiri leiti. Võimalik, et sõber oli hoopiski **Sivart Saarman** (39) – temagi on praegu Pauluse juhtumis üks kahtlustatavatest. Samuti oli Saarman seotud sama kasiinos toimunud kaklusega, kus Raudseppki osales. 2009. aasta lõpul jäidki Saarman ja Ulasevitš ühiselt vahele just maksupettusega kütuseäris (kas see oligi rida bensuärikaga, mida Raudsepp soovis käima panna?). Kurjategijad suutsid mõne kuu jooksul liigutada kütust niimoodi, et riigil jäi laekumata 4,1 miljonit krooni käibemaksu.

Tollaseid kohtupabereid sirvides jääb silma üks huvitav, aga vastuseta jäänud küsimus – kust said pätid algkapitali kütuseäriks? Politseiuurijale teatab Saarman süüdimatult: "Võtsin 2,5 miljonit krooni laenu 20 aastaks. Raha sain **Raivo Rümmelilt** sularahas."

Rümmel jäi omal ajal küll politseile vahele tšekivabriku juhina, kuid tema kuritegelik karjäär paistab pigem tankisti kui niiditõmbaja oma moodi.

Mõni aasta tagasi esines Rümmel Kanal 2 saates "Tõehetk", kus temast jäi pigem mulje kui veidi hädisest ja äpardunud ärimehest kui edukast kuritegeliku maailma autoriteedist. Kelle käest päriselt kurjategijate kapital tuli, selgub politseile võibolla nüüd Pauluse organisatsiooni uurimise käigus.

Kuni 2009. aastani läksid Virgo Raudsepa "ärid" ülesmäge. Tal oli küll olnud erinevaid vahelejäämisi, aga karistused olid väikesed. Elu läks üha lõbusamaks, summad üha suuremaks, autod kiiremaks ja kuldkett kaelas üha jämedamaks.

Politseitoimiku fotolt ei vaata vastu eriline intellektuaal, pigem ikka jõmja välimusega tegelane, aga kindlasti ei olnud Raudsepp loll rusikakangelane. Kuus kuud vangis möödusid kiiresti, raha liikus edasi ja PERE ei pidanud muretsema. Siis aga hakkasid ilmnema esimesed mõrad.

Kõigepealt kukkus kokku sõprade bensiiniäri. Seejärel ja see ei olnud enam "tehniline laks", õnnestus politseil Raudseppa seostada suure narkoäriga 2011.–2012. aastal. See ei olnud enam kaks minigrip-kotikest, mille eest võib pikutada kuus kuud,

EESTI MAFFIA

... on artiklisari Assar Pauluse organisatsioonist. See on sarja neljas lugu.

FOTOD POLITSEI

vaid kaks kilo *ecstasy*'t ja kakssada grammi kokaiini.

Tänavu natuke rohkem kui kuu aega tagasi tegi riigikohus teatavaks otsuse: Raudsepa karistuseks jäi 10 aastat. Maakohus oli mõistnud talle lausa 12 aastat, aga teine aste kärpis karistuse 10 aasta peale. Lisaks sellele kestab praegu edasi ka Assar Pauluse kuritegelikku ühendusse kuulumise uurimine.

Enam nii lõbus ei ole, enam nii pohhui ei ole.

Mis aga kõige hullem Raudsepa jaoks, viimasesse narkoärisse mässis ta ka elukaaslase **Merikese**. Sellesama, kelle pärast ta varem nii kõvasti muretses ja keda 100 000 krooniga kuus hellitas.

Nii mees kui naine jäid süüdi 2011–2012 toimunud narkoäris.

Kui Raudsepp sai täie rauaga (10 aastat), siis naisele kohus halastas – temale mõisteti 4 aastat ja kolm kuud tingimisi. Ilmselt mängisid rolli nii alaealised lapsed kui ka see, et erinevalt mehest polnud naisel kuritegude registrit. Küll aga konfiskeeris kohus Raudsepa, tema naise Merikese ja ühise lapsega kaasomandis olnud kolme hektari suuruse maatüki Saaremaal Karujärve lähedal.

PERE NIMEL: Virgo Raudsepa trellide tagant saadetud kiri sõbrale. Maksu- ja tolliamet leidis selle 2009. aastal Türil toimunud läbiotsimisel.

LOTMAN

... on rubriik, kus Mihhail Lotman analüüsib ajastu märke

Kombluspolitsei: rõvedus vaataja silmis

Kui kombluspolitseid ei ole, peavad valsad kodanikud selle raske töö enda peale võtma.

Üks totalitarismi pärandeid meie ühiskonnas on sisemine orjastatus, kramplik kinnipidamine stereotüüpidest. Pole siis ime, et kõige rohkem häirivad inimesed, kes ei pea nendest stereotüüpidest kinni. Neil võivad olla hoopis teised käitumismallid ja seda me ei taha lubada. Kui kombluspolitseid pole, peavad valsad kodanikud selle raske töö enda peale võtma.

Läheb kodanik laulupeole, mis on teadagi religioosne üritus. Meel on ülev, olek vaga. Kuid igaks juhuks vaatab ta kõigepealt ringi: mida teised teevad? Ja näeb, et keegi – oo õudust! – näpib nutitelefoni. Ja kui tähelepanelikult uurida, pole ka ta ilme üritusele vastav, tundub, et igavleb teine. Ja siis – hoia ja keela! – märkab ta, et see on meie president. Kas me sellist laulupidu tahtsimegi?

Või jalutab ta pahaaimamatult linnas. Äkki näeb – mehel on jalas libapüksid. Siis veel teisel, kolmandal ...Terve tänav on neid täis. Mehelikkus vaevalt kaetud, tagumik ahvatlevalt poolavatud. Rääkige siis, et homod ei sepitse meie vastu vandenõu. Igal juhul on tuju rikutud.

Või võtame näiteks jalgpalli. Mis nad seal trügivad ja embavad üksteist? Mõni ekstaasis koguni hammustab. Ja kuidas nad veel riides on! Nagu märkis üks vene õigeusu preester, värvilised putsad seonduvad kindlalt homode vikerkaarelipuga, ja väljendas rõõmu, et Venemaa koondis langes sellelt homofestivalilt välja. Vaat tema ajal oli alles õige jalgpall: putsad olid kõikidel mustad (anarhistid?). Ja millised mängijad – George Best ja Eduard Streltsov.

Streltsov tõepoolest kinnitas oma mehelikkust ning mõisteti koguni kaheteistkümneks aastaks vägistamise eest vangi. Tõsi küll, arvatavasti oli see juhtum fabritseeritud, kuid kõva viina- ja naistemees oli ta kindlasti, samuti nagu George Best, kes suri alkoholismi. Seega igati head eeskujud kristlikule noorele.

Ja muuseumid. Kõik on igasugu rõvedusi täis. Paljad mehed ja naised, mõned väga kahtlastes poosides ja nagu lihtne vaatlus näitab, pole tegemist sugugi abielupaaridega. Muist seksivad loomadega, näiteks paljud hädakunstnikud on plätserdanud taiese, millel Leda-nimeline naine kopuleerib luigega. Või siis hoopiski korraga pedo- ja zoofiilne propaganda: kotkas Ganymedest rüvetamas.

Või uudis kõrge poliitika ja bonistika valdkonnast. Venemaa Riigiduuma saadik Roman Hudjakov avastas pornograafia – sajarublaliselt pangatähelt! Kujutage ette, me kõik kanname seda rõvedust oma rahakottides. Apollonil pole isegi viigilehte! Lapsed saavad taskurahaks tihti nimelt sajarublalise (tänase kursi järgi veidi üle kahe euro). Ja mida nad selle pealt õpivad?

> Igaüks peab võitlema oma deemonitega, ent seda ei pea ilmtingimata tegema avalikus inforuumis.

Tõsi, kahtlast kohta võib pangatähel näha vaid suurendusklaasiga, kuid see on ikkagi seal. Hudjakov tegi ettepaneku vahetada rõve pilt välja kangelaslinna Sevastopoli vaatega, mis pärast Krimmi taasühinemist Venemaaga oleks poliitiliselt igati õige samm. Mis sellest, et vene sotsiaalmeedia irvhambad ilguvad: nüüd teame, et Sevastopol ongi seesama asi, kust Apollonil viigileht langes.

Kombluse abipolitseinikud korrutavad aina, et ühiskond on hukas, lausa haige. Kuid äkki pole ka diagnoosijad ise haigusest priid? Igaüks peab võitlema oma deemonitega, ent seda ei pea ilmtingimata tegema avalikus inforuumis.

On vana – vist veel tsaariaegne – anekdoot. Mees kutsub välja kombluspolitsei: "Mu naabrid korraldavad selliseid asju, et ei saa üldse rahulikult elada." "Milliseid?" "Need on täiesti kirjeldamatud, korralik inimene ei saa seda isegi välja öelda. Vaadake ise!" "Kus? Ma ei näe midagi." "Ei, no siit muidugi ei näe. Aga te ronige kapi otsa, seal on mul pikksilm valmis pandud."

Minikruiis - sume suveõhtu
Viking Line'i punastel laevadel ning Helsingis!

alates 18€ reisija

Väljumine Tallinnast kell 14.25, saabumine Helsingisse kell 17.05.
Väljumine Helsingist samal päeval kell 21.30, saabumine Tallinnasse kell 00.00.
Minekul laev Mariella või Gabriella, tagasitulekul Viking XPRS.

VIKING LINE
www.vikingline.ee

Nikon

At the heart of the image

Photo Point

TULE PEREKONDA

D3200

· Nikkor 18-55mm stabilisaatoriga objektiiv
· 24,2 megapiksliga CMOS sensor
· Expeed 3 protsessor
· tolmueemaldussüsteem
· 3" LCD ekraan
· FullHD video, HDMI
+ kaasa Nikoni fotokoolitus

LÕPUMÜÜGIHIND -36%

479.-

Tavahind **749€**

Järelmaks **13,98** (48 kuud, 671€)

D3300

· Nikkor 18-55mm stabilisaatoriga objektiiv
· 24,2 megapiksliga CMOS sensor
· Expeed 4 protsessor
· tolmueemaldussüsteem
· 3" LCD ekraan
· FullHD video, HDMI
+ kaasa Nikoni fotokoolitus

SOODUSHIND -17%

579.-

Tavahind **699€**

Järelmaks **16,76** (48 kuud, 805€)

D5300

· Nikkor 18-55mm stabilisaatoriga objektiiv
· 24,2 megapiksliga CMOS sensor
· Expeed 4 protsessor, Wifi, GPS
· tolmueemaldussüsteem
· 3,2" pööratav LCD ekraan
· FullHD video, HDMI
+ kaasa Nikoni fotokoolitus

SOODUSHIND -15%

849.-

Tavahind **999€**

Järelmaks **24,25** (48 kuud, 1164€)

MIKS ON KASULIK OSTA PHOTOPOINTIST?

Sest kõikide kaameratega anname kaasa workshopi "Kuidas võtta oma peegelkaamerast maksimum?" ja www.fotokursus.ee fotograafia algkursuse! **Koolituste väärtus on kokku 110€**

Lisaks Snap.ee pildipangas 50GB ruumi **+** viiekümne 10×15 digipildi ilmutus **+** Photopointi kliendikaart **+** optikapuhastuslapp. **Väärtus kokku 32€**

Uuri lisa Photopointi veebipoest **www.photopoint.ee**

Tasuta infotelefon **800 FOTO** (3686)

Kui ostad Photopoint.ee veebipoest vähemalt 49€ eest kaupa, toimetame ostud Sinuni **tasuta!**

Photopoint
Ülemiste Keskus
Tallinn, Suur-Sõjamäe 4
Avatud E-P 10-21

Photopoint
Kristiine keskus
Tallinn, Endla 45
Avatud E-P 10-21

Photopoint
Rocca al Mare
Tallinn, Paldiski mnt 102
Avatud E-P 10-21

Photopoint
Tartu Kaubamaja
Tartu, Riia 1
Avatud E-L 9-21, P 10-19

Photopoint
Lõunakeskus
Tartu, Ringtee 75
Avatud E-P 10-21

Photopoint
Eeden
Tartu, Kalda tee 1c
Avatud E-P 9-21

Photo Point

facebook.com/photopoint.ee

Järelmaksu teenuse pakkujaks on Svea Finance AS. Tutvu teenuse tingimustega kaupmehe klienditeenindaja juures, vajadusel konsulteeri asjatundjaga. Krediidi kulukuse määr on 21.65% aastas järgmistel näidistingimustel: järelmaksu summa 500€, sissemakse 0%, tagastamise tähtaeg 2 aastat, intress 9.9% aastas, järelmaksu lisatasu 0.2% kuus, lepingutasu 24.99 eurot. **Sooduspakkumised kehtivad kuni 31. juuli 2014.**

"Peagi liuglen Kuu kohal nagu s

LENNUKAS EESTLANE Eesti juurtega riskikapitalist **Steve Jurvetson** (47) saadab rakette kosmosesse ning vaeb uusi ärivõimalusi orbiidil. Sarnase elevusega väisas ta äsja laulu- ja tantsupidu.

TOIVO TÄNAVSUU
toivo.tanavsuu@ekspress.ee

Käisid esimest korda tantsupeol ning vaatasid laulupidu. Kui palju endast eestlast leidsid?
Tunnen alati hinges mingit ebatavalist soojust, kui kuulen inimesi eesti keeles rääkimas. Eesti keel on ilus keel inimesele nagu mina, kes seda ei räägi.

Tunnen end eestlasena, kes on sündinud ja kasvanud USA kodanikuna. Ameerikas ma elan ja ajan äri, kuid mu sugupuu ja ajalugu on Eestis.

Vaatasime isa ja emaga rongkäiku. Naljamees, nagu isa on - ta takseeris juba kaugelt, kes on sildi järgi tulemas, ning kui grupid meieni jõudsid, hõikas: "Haapsalu - kõige kaunimad naised Eestis!" või "Parimad tantsijad Eestis!" või "Kõige kihvtimad esinejad Eestis!"

Pildistasin üles hulga ehedaid reaktsioone. Mida vanemad inimesed, seda rohkem nad hõigetest vaimustusid. Noored vaatasid lihtsalt, et mis siis nüüd ...

See oli minu elu parim rongkäik. Meil oli nii lõbus, et naersime kõhud kõveraks.

Kuidas sa laulupeo korraldaksid?
Pikka traditsiooni ei maksa lõhkuda. Aga uuendada saab laulupidu küll.

Mind üllatab, et veel ei ole tehtud laulupeo tasuta veebiülekannet. Näiteks TedXi konverentside või Space X i raketi startide puhul on see loomulik. Teostus ei vaja ka erilist ajuhiiglast.

"Laulupeoäri" ülekande tõttu ei soikuks, sest ühelgi teise üritusel siin planeedil ei kõla nii suur hulk hääli harmoonias kui neil hetkedel lauluväljakul.

See tuletab mulle meelde ka pettumust peolt: telefonid ei töötanud.

Tahtsin tuttavale juhiseid anda, kust pileteid saab, kuid see oli võimatu. Võrk oli maas. Aga ei tohiks olla. Võrku saab selleks ajaks täiendada, mis ei ole mingi raketiteadus. Siis saavad inimesed ka peolt emotsioone säutsuda ja šeerida. Mõtle, kui palju sotsiaalmeedia suminat praegu võrguprobleemide tõttu ära jäi.

Veel tahaksin kogeda entusiasmi, millega laulu- ja tantsupidu ette valmistatakse. Kes ja kuidas valib koreograafia? Kuidas valmistutakse külades?

Tõlget tahaksin ka: alles pärast pidu seletas ema mulle, et laulude vahetekstides anti ülevaade pidude ajaloost.

Kuidas meil siinpool ookeani läheb?
Tallinnas on vaimustavalt kaunilt ühendatud uus ja vana arhitektuur, linnaehitus käib hoogsalt. Kui miski väärtuslik on varemetes, siis ei tehta seda maatasa nagu Ameerikas kombeks, vaid uus rajatakse vanale.

Kinnisvaraturg võiks Eestis nii kiiresti kasvada kui aastatel 2005-2006. Aga Eestil on isegi hästi läinud ning siin käib elu.

Kas eestlased on muutunud?
Minu jaoks on eestlase iseloom ajatu. Majandus võib kõikuda üles-alla, aga eestlane ei lähe ajas optimistlikumaks või pessimistlikumaks.

Buumi ajal üllatas Eesti pöörane edu paljusid. Aga eestlased ei kaotanud pead nagu ameeriklased Silicon Valleys - olite ikka pigem realistlikud ja pragmaatilised.

2005. aastal Eestis olles käisin grillpeol linnast väljas, paigas, kus polnud ei elektrit ega veevärki. Aga ma ei pannud seda tähelegi, sest inimesed olid entusiastlikud. Kuivkäimla, mida toona kasutasime, seisab selles hoovis "memoriaalina" tänaseni - mulle saadeti hiljem selle pilt.

Võibolla ma hoian teadlikult rohkem optimistlike inimeste lähedusse, sest olen ise väga optimistlik.

1998. aastal esimest korda Eestisse tulles käisin abikaasaga ka Peterburis. Mäletan siiani üht sealset kohtumist kuue juuratudengiga. Nad olid elurõõmsad ja sõbralikud, kuid jahmatavalt pessimistlikud oma riigi tuleviku suhtes. Nad pildusid seisukohti nagu "kui sa pole maffias, siis sa rikkaks ei saa" - ja pole vahet, oli see tõsi või mitte, jäi see mind kummitama. Kuidas saab noortel spetsialistidel, riigi tulevikul, olla nii must pilt?! Ilmselt oli see kõige depressiivsem asi, mida ma eales olen kuulnud. Olen käinud tööstitutes kohtades: Kambodžas, Paapua Uus-Guineas, mitmel pool Aafrikas, külastanud orbudekodusid ja aguleid, kuid miski pole olnud muserdavam kui need noored toona Peterburis.

Kuidas saaksime Eestisse rohkem kõrgtehnoloogilist ettevõtlust?
Võibolla on selles suhtes natuke liiga suured ootused.

Eestlased peaksid endalt küsima hoopis, kellel läheb praegu Ida-Euroopas teist paremini? Kui palju on näiteks tähelepanu saanud Poola?

Iga riik tahab olla edukas ja tuntud, kuid see ei sünni üleöö. Eesti on juba väga palju saavutanud. Ja mitu head ideed on soolas, näiteks e-residentsus. Kui võtaksite veel kinni uusimatest trendidest nagu krüptorahad ja *bitcoin*'id...

Saad väidetavalt Eesti esimeseks e-residendiks.
Kuulsin, et olen üks esimesi koos ajakirjanik **Edward Lucasega**. Ei teagi, kas peaksime kõige esimese omavahel maadlusmatil selgeks tegama või mismoodi ...

Ka mu äripartner **Tim Draper** ei jõua ära oodata, millal saab Eesti e-residendiks. Teda huvitab riikide konkurents kodanike pärast. Et valitsused küsiksid endalt: mida saavad meie kodanikud tasutud maksude eest? Eriti peaks seda endalt küsima USA föderaalvalitsus.

Mida e-residentide tulv Eestile toob?
Positiivset tähelepanu. Kui see võimaldab sekeldusteta Eestis ettevõtte luua ja pangakonto avada, mitut asja distantsilt paari klikiga teha, siis võib Eestist saada Euroopa Delaware (populaarne ettevõtete registreerimise osariik USAs - *aut*) või Kaimanisaared - lihtne äri ajamise koht, kuhu tahetakse tuua oma et-

SUURED MÄNGUASJAD: Kosmosehuviline Steve Jurvetson tema osalusega firma SpaceX kanderaketi Falcon 9 kesta all.

superman”

FOTOD STEVE JURVETSONI KOGU

EESTI TÕMBAB: Jurvetson koos isa Tõnu, ema Tiiu ja tütrega laulupeo ajal Tallinnas Kadrioru pargis.

tevõte ja maksta makse. Koht, kust lükata Euroopas oma bisnis käima.

Aastaid tagasi tahtsin investeerida Eesti ettevõtetesse, kuid USA pankade kaudu sain osta vaid Eesti Telekomi ja Hansapanga aktsiaid. Tulin Eestisse ja avasin pangaarve. Nüüd sain osta ka Saku õlletehase aktsiaid, mis osutusid üheks minu parimaks investeeringuks Hansapanga järel.

Mul pidi olema tõeline kinnisidee läbida kõik need sekeldused ja tulla Eestisse ainult selleks, et siia investeerida. Miks peaks keegi füüsiliselt Eestisse tulema, et Eestisse investeerida? Ma ei pea ju sõitma Jaapanisse, et investeerida Jaapani börsil!

Sind paeluvad elektriautod ja kosmoseraketid. Millal Kuule sõidad? Või Marsile?

SpaceXi ja **Elon Muski** (Jurvetsoni osalusega kosmoseturismifirma ning selle ilmakuulus visionäärist asutaja – *aut*) unistus on lennata Marsile lähema 5-10 aasta jooksul. 10-20 aasta jooksul võiks planeedile asustada juba kuni miljon inimest!

Ma unistan kahest asjast. Esiteks lennata Maa orbiidile. Suborbitaalsed kosmoselennud, nagu pakuvad Virgin Galactic jt, mind ei huvita – neid tehti juba kümme aastat tagasi.

Ka kaaluta oleku kogemiseks, mis on muide üsna lahe, on tänapäeval soodsamaid võimalusi. Lendamine orbiidil on märksa ahvatlevam. Seal saab kruiisida pikemat aega, kogeda kaaluta olekut kauem kui mõni minut, lennata üle kõikide regioonide, näha päikesetõusu ja loojangut iga 45 minuti tagant – saada tõeliselt vau-elamus ja hüpnootiline kogemus maakera kaunidusest.

Aga veelgi rohkem unistan ühel päeval Kuule lendamisest. Ma ei taha Kuul maanduda, vaid nagu Superman liuelda kuu pinna kohal eri kõrgustel, alates 5000 jalast kuni 45 000 jalani (1500–13 700 meetrit). Võibolla teha veidi kosmosekõndigi.

Mõni võib nüüd mõelda, et Kuule astumata pole mõtet sinna lennatagi. Muidugi võiks väikese kulgurisõidu teha – miks mitte kohendada mõni Tesla *off-road* sõiduks –, ent nii jääks ülevaade piiratuks.

Pealegi on mul töö juures paras pirakas tükk Kuud, diameetriga umbes üheksa tolli (u 23 cm). Ostsin hiljuti suurima tüki suurimast kuukivist Maal. Palju suurem tükk kui see, mille Apollo missioon koju tõi.

Nii et võin Kuud kontoris katsuda nii palju, kui soovin (Jurvetson kollektsioneerib vanakraami Apollo missioonidelt – *aut*)

Mis sind praegu lendamast takistab?

Sõidu maksumus ja turvalisus. Varem pidid Kuule saamiseks oma elu astronaudi ametile pühendama, lootes õnnele, et ehk valitakse sind kunagi välja, ja siis kuulsid ühel heal päeval, et kuulennud lõpetatakse.

Nüüd, kus kosmosse hakkavad käima kommertslennud, kehtib põhimõte: mida kauem ootad, seda turvalisemaks ja odavamaks sõit läheb.

Kümne, võibolla isegi viie aasta pärast on SpaceXi kosmoseraketi lend ümber maakera ühe reisija kohta sama kallis nagu Boeingu reaktiivlennuki lend ümber maakera. Enam ei visata iga lennu järel raketti minema. Kujutage ette, et reisilennuk visataks iga lennu järel minema – lennupilet oleks siis naeruväärselt kallis. Lennata saaksid vaid miljardärid.

Aga kui pilet sõiduks Maa orbiidile hakkab maksma 50 000 dollarit? Elon Musk on väitnud, et ringreis Marsile maksab nähtavas tulevikus ainult 500 000 dollarit. Suur summa, aga paljude jaoks mitte enam kättesaamatu.

Nii et peagi teeme 50 000 dollari eest ringi maa orbiidil?

Mitte ühe ringi. Võid lennata nii mitu ringi, kui tahad. Kulud sõltuvad ka sellest, kus öömaja leiad. Juba testitakse kahte täispuhutavat kosmosehotelli (firma Bigelow Aerospace – *aut*). Miljonivaade Maale kõlaks ju hästi. Kommertslennud avavad kindlasti uusi ärivõimalusi.

Ja restoranid?

Just! Universumi avaruste köök!

Maisemate asjade juurde. Millal elektriautod tõeliselt võimust võtavad?

Viie aasta pärast ei vaielda enam selle üle, kas elektriautod on ilmselge tulevik või mitte.

Küsimus on selles, kas üleminekut juhivad niinimetatud luksusautod või Hiinast pärit kaherattalised. Hiinas on niisuguseid elektrisõidukeid juba 200 miljonit, mis on fenomenaalne! Seal on 1500 elektrisõidukite tootjat, enamik teeb rollereid, kuid neli firmat teeb neljarattalisi.

Aasta lõpuks sõidab Hiinas rohkem inimesi elektriga, kui USAs on sõitjaid kokku!

Lihtsam on vastata küsimusele, kas 500 aasta pärast müüakse maailmas veel mõni sisepõlemismootoriga sõiduk. Vastus on selge ei. Nafta- ja autotööstur võivad trendile 100 aastat vastu puigelda, kuid siis tuleb vastu paratamatus – me ei saa jätkata nii ebaefektiivsete mootoritega samas tempos nafta põletamist.

Ma ei ole Tesla-hull. Aga mul ei tule mõttessegi vahetada oma elektriauto bensiiniauto vastu. Ainult relva ähvardusel.

Google jt arendavad isesõitvaid autosid. Võibolla näeme juba kümne aasta pärast Hiinas kerkimas uhiuut linna, kus pole ei parklaid ega autojuhte, vaid kus inimesi veavad autonoomsed sõidukid. Minu arvates oleks see väga lahe. Ja keegi ei hukku enam auto rataste all, isegi kui ta meelega auto ette hüppab. Saab vaid natuke haiget.

Rääkisid hiljuti, et otsid ettevõtjat, kes teeks arstiabi tasuta kättesaadavaks kõigile ja igaveseks.

Kõik toimub tänapäeva maailmas nutitelefoni kaudu – miks siis mitte ka arstiabi? Kirurgilist operatsiooni telefoni kaudu ei tee, küll aga saab distantsilt sensorite abil diagnoose panna. 80-90 protsenti maailma tervishoiukuludest on seotud diagnooside paneku ja soovitustega: kuidas vältida nakkusi, mida süüa jne. Inimestel on vaja teada, mis neil haige on ning kuidas seda ravida. Tavaliselt on arsti vastus, et pole häda midagi, söö seda või teist tabletti...

Mõtle siit oma järeltulijatele 500 aasta pärast: kas nad maksavad siis enam mingi info eest raha?

Ilmselt mitte.

Just nimelt. Mille puhul vanasti vajasid entsüklopeedilisi teadmisi, selle saad nüüd lihtsa Google'i otsinguga. 500 aasta pärast on kogu info tasuta, sealhulgas terviseinfo.

Järgneva seitsme aasta jooksul tulevad kolm miljardit inimest *online*'i, luues vapustavaid ärivõimalusi. Internet levib maailma igasse nurka.

Terve ookean võimalusi ettevõtjatele ja kapitalistidele.

Jah, mitte kunagi pole olnud nende jaoks paremat aega kui praegu. Tehnoloogia arengu kiirenemine teeb uute äride asutamise aina lihtsamaks.

Just seetõttu olen Eesti tuleviku suhtes optimistlik. Erinevalt “supervõimudest” on teil praegu parim aeg äri teha või loota, et riigis asjad paranevad. Olgu see supervõim siis mõni teine riik või ettevõte.

STEVE JURVETSON

- Sündinud USAs Phoenixis. Riskikapitalifirma Draper Fisher Jurvetson üks asutajatest.
- Lõpetanud Stanfordi ülikooli ja töötanud muuhulgas Hewlett-Packardis ja Apple'is.
- Tuntumad investeeringud: Hotmail, Skype, Kana, SpaceX, Tumblr, Twitter, Baidu, Solar City, Synthetic Genomics, Tesla Motors jt.
- Esimene Tesla Model Si omanik maailmas. Rahastanud EGeeni ja filmi “Laulev revolutsioon”.
- Isa Tõnu Jürvetson ja ema Tiiu Mannistu kohtusid sõjapõgenikena Kanadas. Jurvetsoni vanavanaisa Voldemar Päts oli president Konstantin Pätsi vend.

LÄHME SÕIDAME: SpaceXi kosmoselaev Dragon, mis käis 2012. aastal edukalt Rahvusvahelises Kosmosejaamas ning naasis siis ühes tükis Maale.

Egiptuse puhkus ja E

- Novatours müüb juulis taas odavaid Egipti-reise. Oot, aga mis sai kevadel tüssatud reisijatest?
- Kas ametnik Lauri Bambus keeras eestlaste puhkuse bambusesse?
- Või otsis firma põhjust, et katkestada eestlastele müüdud odavad reisid, ent jätkata lätlastele müüdud kallimaid?

Kevadel katkestati jõuga sadade eestlaste puhkus Egiptuse liivadel. Rohkem kui tuhandel jäeti reis ära, raha tagasi maksmata. Ajendiks oli Eesti ametnike rapsimine enda leiutatud "vääramatu jõu" ümber, mida tegelikult polnudki. Inimestelt võeti kolossaalne summa, kokku umbes 750 000 eurot, lisaks nässuläinud puhkusepäevad.

Narritud puhkajad on algatanud protesti Facebooki leheküljel.

Ent tarbijakaitse on asunud hoopis reisifirma poolele ja jätnud kahju 1500 kliendi seedida.

KATRIN LUST
HANS H LUIK
elu@ekspress.ee

Pooltasuta päevitus GoAdventure klientidele

Nii odavat luksust, nagu **Olevile** ja **Renele** märtsikuus pakutakse, ei saa just tihti. 490 euro eest nädal aega päikesepuhkust. Päev läbi sööki kõva tärniga restoranis, joogid tasuta kohapeal ja isegi rannas.

Sõbrad võtavad GoAdventure pakkumisest kinni ning lahkuvad mudasest Eestist. Sharm el Sheikhi kohale jõudes tellivad nad veel ka laevareisi Jordaaniasse, Eesti põlevkivienergeetika uuele kodumaale. Kuigi laev viib mehed koos Vene ja Inglise turistidega mööda tuntud paugutamiskohtadest Punase mere kaldal, sealhulgas Iisraelist, on reis rahulik. Grupi ees sõidab ka relvastatud turismipolitsei.

Hiljem nahistavad mehed niisama liivarannal, oodates Eestist järele sõber **Margust** koos perekonnaga. Sõber Marguse ehk ajakirjanik **Margus Järve** puhkus lendab aga kuradile. Tema valib firma Novatours paketi. Perereis maksab 1300 eurot, mille Margus kokku laenab. Ta saab selle eest Egiptust nautida täpselt kaks päeva!

Asjad kokku ja lennukisse! Hõigutakse basseini juures, pistetakse kirjad hotellituppa.

Rannalt lennukisse küüditamine Novatoursi klientidele

Marguse naine **Ülle** jõuab vaevalt päikesekreemi peale määrida, tütar **Daily** vaevalt basseini ääres sõbra leida, kui Novatours tõstab järsku hüsteeriat: häire! Eesti välisministeeriumilt on korraldus puhkus katkestada! Asjad kokku ja lennukisse! Hõigutakse basseini juures, pistetakse kirjad hotellituppa.

Olev ja Rene manitsevad: ära, Margus, kuula seda juttu. Kümned eestlased ja Lasnamäe venelased suisa imestavad ja võtavad päikesevarju all kätte nutitelefoni, et Delfist tšekkida: mida teisel mandril asuv ministeerium siis nüüd on välja mõelnud?

Kõrval peesitavad itaallased ja moskoviidid kinnitavad, et nende kodumaa küll Punase mere ääres mingit häiret ei anna. Pealegi: Egiptust valitseb ju sõjaväediktatuur, kindral **Sisi** hoiab korra majas.

Kohe sünnib vandenõuteooria

Olev ja Rene koos teiste GoAdventure kundedega jätkavad rannaliival mõnulemist, vatsad ülespoole. GoAdventure rahustab kliente koos egiptlasest hotellimänedžeriga: pole mitte mingit ärevust. Itaalia võimlemisrühm tantsib, kõhukad valged mehed taovad võrkpalli.

Kohapealsed Eesti giidid arutavad, milles võib olla kala: kas Novatours võib olla midagi üles puhunud?

Nimelt lõpetas Novatours äsja aastaid käinud koostöö Egiptuse firmaga Travco, millel on Saksa omanik ning mis on reisifirmade suurimaid koostööpartnereid Egiptuses. Võibolla müüdi reise imeodavalt ja tahetakse hoopis kindlustuse pealt teenida? Ja süü välisministeeriumi kraesse ajada.

1. aprilli öösel ja hommikul Novatoursi kliendid närvitsevad, joovad tasuta džinntoonikut ja pakivad asju.

Eriti vannuvad Tallinna venelased, kes jälgivad hotellis RTV+ ja NTV telekanaleid ning vene võrguajakirjandust. Uudistes pole Egiptusest sõnagi. "Ega Eesti välisministeerium ei saa mind käskida," ütleb **Deniss** Eesti Ekspressile. "Mina ei lenda tagasi. Ükski egiptlane pole mingist häirest midagi kuulnud. Ja miks Moskva oma kodanikke tagasi ei kutsu?"

Deniss teatabki hiljem meilis, et tegi jumala õige otsuse ja joob liivarannas külma kodumaa terviseks tasuta õlut. Koos tuhandete päevitajatega suurtest riikidest.

Aga Deniss täheldab, et tema toakaart enam ei kehti, nagu oleksk tema eest makstud vaid kahe päeva jagu. Kojulend koos rõõmsate lätlastega maksab 185 eurot.

giptuse nuhtlus

FOTO ERAKOGU

Teistpidi Denissil veab. Ta kohtub imekauni tallinlanna **Oksanaga**. Oksanal ei jätku julgust väidetavale "välisministeeriumi hoiatusele" vastu hakata. Ta pakib asjad ning ilma Novatoursi esindajat kuurordis kusagil nägemata pageb lennukile. Teda panevad imestama lennujaama värskelt saabunud uued turistid Eestist. Ja see, et Novatours talle raha pole tagastanud. Oksana kirjutab firmale, ent "ne otveta, ne priveta".

Ametnik ei tee vahet Egiptuse suurlinnade ja rannakuurortide vahel

8. aprillil läheb ETV saade "Vabariigi kodanikud" Tallinna lennujaama Hurghadast saabuvatele puhkajatele vastu. Mitte Novatoursi klientidele, vaid neile teistele, rõõmsatele, kes puhkust ei katkestanud.

Kaamerasse räägivad eestlanna, venelane ja egiptlane. Egiptlasel on selge, et paanikat külvatakse ainult ühes paigas: Eesti meedias. Venelanna, kelle sugulased elavad Egiptuses, kasutab isegi sõna "desinformatsioon".

Samas telesaates ütleb reisimees **Tiit Pruuli**, et vaatas läbi umbes kümne riigi reisisoovitused märtsis-aprillis ning nii ranget hoiakut kui Eesti välisministeeriumil ei leidnud kusagilt – ei brittidelt, ameeriklastelt, prantslastelt ega hispaanlastelt. Tehakse vahet Siinai poolsaare ja Hurghada vahel. "Hurghadat, mis ei asu Siinail, ei tauni üldse mitte keegi peale Eesti – ei Läti, Leedu, Soome, ei Rootsi, Hispaania ega keegi."

Tiit Pruuli teab araabia terroristidest omajagu. Ta kirjutas raamatu eesti pantvangidest Liibanonis. Pruuli on ka välisministeeriumiga palju koostööd teinud, ent ta ei mõista, kust võttis ministeeriumi asekantsler **Lauri Bambus** nüüd selle ohuhinnangu. Bambus seletab sealsamas stuudios, et ei tõstnud märtsis Egiptuse ohuhinnangut mitte "kohvipaksu pealt", vaid "koostöös Eesti ja teiste riikide analüüsiametkondade ja konsulaarinfoga".

Einoh, väga salapärane. Miks need riigid ise siis oma kodanike jaoks ohuhinnangut ei muutnud?

Valdar ja Läti härrad võitluses "vääramatu jõuga"

Nii lihtsalt Novatoursil inimeste puhkuste nullimine ka ei lähe. 1. aprillil peaks Tallinnas lennukile ronima rahandusspetsialist **Valdar**. Temaga koos peaksid Novatoursi ja Tez Touri ühislennuga lendama Valdari töökaaslased Lätist.

31. märtsil loeb Valdar Delfist, et lendu ei toimu. Kell 15.55 tõstis Eesti välisministeerium ainsa riigina Egiptuse ohutaset.

Juba kell 17.52 saab Valdar meilile teate turismifirmast, et reis jääb ära.

LENNUTATI TAGASI PORISESSE TALLINNA: Ülle Järv, Daily Järv ja Margus Järv.

"Me ei lähtu sihtkoha näilisest rahulikkusest."

Novatoursi juhatuse liige Andree Uustal

Küll see reisifirma on kärme reageerima.

Valdar helistab sõpradele Riiga: ärge Tallinna sõitke, siin on jama. Ja jääb mõtisklema mõne detaili üle. Nimelt Novatoursi reisid Riiast, hinnaga 715 eurot, ei jää üldsegi ära. Valdar on aga saanud Tallinnast odavama hinna 590 eurot, ja odava hinnaga reis ei toimu.

Novatours räägib, et see on klientide ohutuse huvides. Nagu lätlase elu maksaks vähem. Rõhutame, et Lätis Novatours Egiptuse tšarterreise, neid kallimaid, ei katkesta. Need käivad kogu aprillikuu, sellal kui Margus ja tema pere peab tusaselt otsima, mida Tallinnas lõrriläinud puhkusega teha.

Valdar saab reisifirmalt pakkumise: 590 eurost saate tagasi 20 protsenti. Või kataloogihinnaga reisi Türki.

Valdar ei taha külma Türki, aga ei saa ka oma puhkust ju korraga teisele ajale tõsta. Ja Valdar ei lenda kunagi kataloogihinnaga. Valdarile tundub, et reisifirma tahab talle kavalalt sundmüüki teha: kohta, kuhu ta ei taha, hinnaga, mida ta kunagi ei maksa.

Tarbija jõuab... tarbijakaitseni

Isegi tagantjärele ei seleta ministeerium, mida meie NATO partnerid aprillis Egiptusest ei teadnud, nemad aga küll.

Valdar märkab ju veelgi detaile. Ta kontrollib. Ja välisministeerium vastabki, et pole kevadel vääramatust jõust üldse rääkinud! Kuuest ohupügalast tõstis ministeerium hinnangu viienda peale.

Ministeeriumi laiskuseks peab Valdar seda, et oma ohuteates ei teinud nad vahet Egiptuse suurlinnadel ja Punase mere kuurortidel. Seda vahet teevad isegi riigid, kel turismigruppe Egiptuses pole.

Vääramatu jõu leiutas aga tarbijakaitseamet, nähes välisministeeriumi teates sõnu "terrorism" ja "rahvarahutused". Ning lisas oma leiutisele veel võlaõigusseaduse § 879, mis vääramatu jõu korral lubab reisifirmal vääramatult kliendi raha tagastamata jätta.

Valdar nendib, et tema puhkuse rikkus amet, kes pole pädev välisohte juriidiliselt tõlgendama! Sama hästi võinuks tarbijakaitseamet kirjutada, et USA, Hispaania ja Vene pole ohuhinnangut muutnud.

Igatahes haaras karmist sõnastusest fantastilise kiirusega kinni reisifirma Novatours koos oma partneri Tez Touriga. Needsamad firmad, nagu Valdar teada saab, kuulsid juba 3. märtsil, et ministeerium võib ohuhinnangut tõsta. Kui nad klientidest hoolivad, siis miks üldse märtsikuus pakette müüdi, küsivad Margus ja Valdar. Soome ja Leedu näiteks lõpetasid soliidselt kevadeks Egipti-reiside müümise, selle asemel et klientidelt raha ära võtta.

Küsivad, mis nad küsivad, ega keegi miskit ei kosta. Näiteks vastab teabeamet, kes ministeeriumi analüüsiga varustab, et nad on sedavõrd salajane organisatsioon, et reisimehed nendelt küll ei kuule, mida kevadel Egiptuse kohta teada oli.

Teabeameti direktor **Rainer Saks** võiks ju vähemalt viidata, kas ohujutt pärines kohalikelt araablastelt või mõnelt sõbralikult konsulaartöötajalt. Või polnudki midagi? Ministeerium saadab Marguse küsimuse peale mingi tabeli ohuhinnangutega, mis pole antud märtsikuus, vaid teisel ajal. Margus küsib: miks te hämate? Ministeerium vabandab ...

Novatoursi juhatuse liige **Andree Uustal** nõjatub mugavalt ametnike kilbile: "Me ei lähtu sihtkoha näilisest rahulikkusest. Lähtusime ministeeriumi teatest ja tarbijakaitseameti pressiteatest vääramatu jõu kohta."

No ja tarbijakaitse lähtus välisministeeriumi reisihoiatusest, kus EI MAINITUD vääramatut jõudu.

Jutt oli terrorismiohust. Sellest on araabia maadega seoses ikka juttu.

Eesti firmad müüvad sügiseks jälle Egiptuse pakettreise. Hüsteeria kadus sinna, kust ta tuligi.

Margus Järv ei ole hotelli Falcon Falls käepaela siiani randmelt eemaldanud. "Kuni ma raha tagasi saan!" Kohtuhagi on valmis kribatud.

KUNSTNIKU SUU

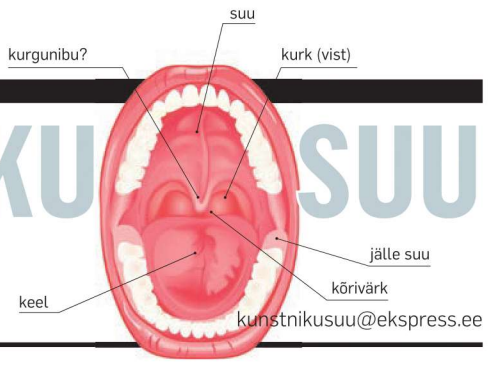

...on rubriik, kus arvamust avaldavad näitlejad ja lavastajad Henrik Kalmet, Mari-Liis Lill, Paavo Piik ja nende külalised

kunstnikusuu@ekspress.ee

Kunstnik kui tervik

Kas inimese loomingut saab temast endast eraldada?

Elmisel nädalal läksid mitu täiskasvanud inimest omavahel avalikus kohas tülli, sest üks tuntud märulifilmikangelane pidi tulema meie rahulikku suvituslinna bluusi laulma. Seejärel selgus, et ta ikka ei tulegi (et hoida sedasama suvituslinna ikka niisama rahulikuna). Aga tüli on majas ja (kultuuri)avalikkus on asunud pooli valima (kuigi sõda ei peeta ju tegelikult siin, vaid Ukrainas ja Palestiinas ja paljudes teistes maailma kohtades). Ent me oleme rahvas, kes armastab üksteisel käest kinni võtta ja mitmel häälel mesipuust laulda peaaegu niisama palju kuiüksteisel sellesama käega silmi peast välja kraapida.

Tõnis Mägi väljendas mureliku kodanikuna oma arvamust: inimene, kes arvab, et Vene-Gruusia sõda alustas Gruusia ja et Venemaa tegutsemine Krimmis on mõistlik, ei peaks Eesti lavadel üles astuma. Kaur Kender soovitas tal seepeale liikuda erinevatesse ebatsensuursetesse paikadesse ja Venemaale kogu oma esinemiste eest saadud raha tagasi maksta. Mulle tundub, et juba selles dialoogis (või siis teineteisele järgnevas monoloogis) on midagi sassi läinud. Jah, ühelt poolt oleks kena, kui me sõnavabadust ülimaks seades aktsepteeriksime kõiki bluusilauljaid sõltumata nende maailmavaatest.

> Aga me oleme rahvas, kes armastab üksteisel käest kinni võtta ja mitmel häälel mesipuust laulda peaaegu niisama palju kui üksteisel sellesama käega silmi peast välja kraapida.

Aga Tõnis Mägi Venemaa-esinemised pole etteheitena võrreldavad, kuna põhiline osa nendest toimus tingimustes, kus mujal esinemine oli mõeldamatu (ja ka Venemaa ise ei olnud "mujal", vaid üks osa meie "vennalikust" liidust). Kui inimene teeb autoritaarse režiimi tingimustes kaastööd, siis me anname talle andeks. Sest valikut polnud ja inimene valib eelkõige ikkagi ellujäämise. Me ei räägi praegu isegi komparteisse kuulumisest kui kaastööst või oma kaaslaste järel luuramisest (kuigi ka seda pole meil olnud mingi probleem andestada), vaid oma muusikaga Venemaa lavadel üles astumisest.

Aga kui inimene otsustab demokraatia tingimustes toetada riiki, mis võtab selle, mis talle ei kuulu, ja varustab inimesi, kes lasevad alla reisilennukeid süütute meeste, naiste ja lastega, siis talle peab jääma õigus oma arvamust avaldada. Mulle küll meeldiks, kui ta ei teeks seda minu koduõuel. Jah, ma tean, et ta tuli minu koduõuele bluusi laulma. Aga mulle ei meeldi ka, kuidas ta bluusi laulab. (Olen muidu huviga oodanud, et mõni bluusiasjatundja meedias ütleks, et tegelikult on ta ikka väga kihvt laulja ja kutsuti festivalile selle, mitte tema kõmulise kuulsuse pärast. Aga ei ole jõudnud ära oodata.)

Janar Ala arutleb oma arvamusloos, kas kunsti peaks vaatlema eetilisest või esteetilisest vaatepunktist. Ja jõuab mitme tuntud kunstniku toel järeldusele, et ainult esteetilisest. See on omamoodi ka inimese terviklikkuse küsimus – kas seda, kes ma olen, saab eraldada sellest, milline on minu looming? Kas keegi on kehvem näitleja sellepärast, et kuulub Keskerakonda? Või kui talle ikkagi salajas meeldib Putini-Venemaa? Partnerina pole mul vahet – peaasi, et ta oleks kohal ja räägiks enam-vähem seda juttu, mis me kokku leppisime. Aga inimesena mul on vahe.

Ma tahan, et eetiline kategooria poleks kunstiteose juures juba eos teisejärguliseks arvatud.

Eetika ei pea tähendama mingit kivistunud kaanonit, mis ütleb, kuidas peab elama ja kuidas ei tohi. Eetika all pean ma silmas mingitki taotlust jagada neid veendumusi (või ka küsimusi), mis mind päriselt puudutavad ja meid inimestena edasi viivad. Seda on võimalik teha kõigis mõeldavates vormides (ka mitte eriti esteetilistes).

Kui me maalime pilte ja laulame laule ja kirjutame luuletusi ainult selleks, et ilus on, siis võiks need sama hästi ka maalimata, laulmata ja kirjutamata jätta ja lihtsalt roose kasvatada.

MARI-LIIS LILL

saku
Originaal

Reedene grill. Alati sündmus.

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA. ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

2002: TIPPADVOKAAT PLINDRIS. OJUKAUSTI EELLUGU. METANOOLISURMAD.

EESTI EKSPRESS 25

... on rubriik, kus Ekspress meenutab oma ajaloo kõige mõjukamaid lugusid 2013.–1989. aastani.

KELLE HUVIDES TÖÖTAS TIPPADVOKAAT?

Viktor Kaasik ei rääkinud mitu aastat **Mihkel Kärmasega**. Nimetas teda ühes teleusutluses sarkastiliselt pealelööjaks. See polnud mingi ime. ETVs uurivat saadet "Pealtnägija" vedav Mihkel raporteeris oktoobris 2002 Ekspressi veergudel, et tippadvokaat Kaasik pistis oma kliendi, vineerivabrikant **Lutheri** pärijate maa võileivahinnaga oma tasku.

Mihkel pälvis paljastuse eest parimale uurivale loole mõeldud Bonnieri preemia.

Advokatuur leidis, et Kaasik ei rikkunud eetikakoodeksit. "Seni arvasime naiivselt, et advokaat, kelle me palkame oma huve kaitsma, ei peaks samal ajal himustama sama vaidlusalust vara. Me eksisime," tõdes värskelt Ekspressi peatoimetajaks saanud **Tiina Kaalep**.

Kaasik kaotas advokaadikutse üheksa aastat hiljem, kui kohus mõistis ta süüdi pistise andmises.

OJUKAUSTI EELLUGU

1994. aastal vallandas välisministeeriumi kantsler **Indrek Tarand** noore naisdiplomaadi **Kristiina Ojulandi**, kelle hüüdnimi Isamaaliidus oli Meie Veetlev Leedi.

Kaheksa aastat hiljem sai Ojulandist välisminister ja algas arveteklaarimine. Peagi pärast tööle asumist tegi minister, keda ministeeriumi vanad olijad kutsuvad selja taga Tallaks ja päritolu järgi Kohtla-Järve Kaklejaks, kantslerile ettepaneku uus töökoht otsida. Tarand võiks minna suursaadikuks Itaaliasse või Rootsi. Kantsler tõrkus ...

"Mis oleks juhtunud, kui Indrek Tarand poleks Kristiina Ojulandi lahti lasknud?" küsis loo autor **Tarmo Vahter** ja vastas ise: "Tõenäoliselt oleks Ojuland täna suursaadik mõnes Tšehhi-suguses riigis. Või juhiks üht peamaja arvukatest büroodest."

"Kättemaks välisministeeriumis" sai Eesti aasta parima olemusloo preemia.

FOTO INGMAR MUUSIKUS

MIDA TEHA POES, KUI POLE LAHTIST RAHA? Reportaaž, kuidas Ekspress ostis Eesti Pangast suure poognatäie raha ja Marko Mägi katsus selle eest kaupa osta.

JUBEDAIM NÄDAL ŠMIGUNI ELUS

Mart Juurele jääb Otepääl lumelaudurite juttu kuulates mulje, nagu oleks ta saabunud uroloogide väljasõidukoosolekule. Õhetavate nägudega jõmmid arutavad piinliku täpsusega, mida ja kui palju sealt Kristina Šmiguni pissist leiti ... Loo "Kiku pahad päevad" kirjutas üheksa autorit Madis Jürgeni juhtimisel.

FOTO TIIT BLAAT

TÕSISELT KUUM FLÄSH: Tallinna kesklinnas Ühispanga (tänane SEB Pank) maja kõrval käival ehitusel tegi juulis 2002 kraanatööd (umbes 11. korruse kandis) naisjuht, kes tundis end tõstukikabiinis sama vabalt nagu kodus.

RUBRIIGIST "PÄKAPIKUD 2002": PAPA CARLO TSIRKUS (RES PUBLICA JA OLARI TAAL)

Res Publica on **Olari Taali** järjekordne äriprojekt. Seni pole härra Taalil elus eriti õnne olnud. Tartu Kommertspank läks pankrotti, Hoiupank suleti, Lääne-Eesti vaatlustornist ei paistnud ühtegi sulelist.

Üksvahe töötas härra Taal siseministrina, siis kasvas kuritegevus ning Viru tänava vallutasid mustlased ja taskuvargad. Nüüd siis on härra Taali huviobjekt uus poliitika.

Miks mitte, proovida tasub alati, ehk joppab seekord? Tuult tiibadesse, härra Taal!

METANOOLIST VIIDUD

- 9. septembril 2001 ostis **Aivar** televiisori (pruugitud, Saksa oma) ja pärast õnnistati telekas salaviinaga sisse. Hommikuks oli **Tatjana Kitajeva** esikus surnud ja televiisor varastati kahe nädala pärast ära.
- Keegi ei tea, millal ta viina järel käis või kus ta jõi, aga pühapäeva lõuna ajal ütles **Merle Naar**, et tal on paha. Istus välja trepi peale maha ja sinna ta suri. Nädal enne surma sai Merle tütre käest teada, et saab varsti teist korda vanaemaks. Merlel oli selle üle nii hea meel, et kallistas tütart hästi-hästi kõvasti.
- Viimane viinavõtmine oli nii, et naabri juures istuti lauda ja **Urve Allik** ja **Jüri** kutsuti ka. Jüril hakkas paha ja ta viskas varsti pikali. Kui silmad lahti tegi, leidis ennast Tartu haiglast. Koju jõudes ja toibudes kuulis Jüri naabrite käest, et Urve on surnud ja vahepeal maha maetud.
- Poisid pakkusid **Enn Riisile** maja ees viina. Enn võttis suutäie ja ütles, et mis mina, vana mees, teiega joon, ja läks koju magama. Kesköö paiku kutsuti Ennule arst. Teised poisid jõid õiget viina peale, neil polnud häda midagi.

Madis Jürgen pani kirja nende 24 mehe ja naise lood, kes end Pärnu kandis sügisel 2001 metanoolist surnuks jõid.

2001: MEIE ARNOLD. NEEGRIVABA BAAR. ILUS EESTI NAINE

NEEGER VÕI BRIKETT?

"Tõrvapapp!"

"Brikett. Ei tea, kas peaks keldrisse kaika järele minema või tajub ise jalga lasta?"

Seda kuulis Ekspressi reporter **Gea Velthut-Sokka**, kui läks pruuninahalise mehega Tallinna kõrtsi Bikers Pub, kuhu neegreid sisse ei lastud.

"Teate, meil on siin selline sise-eeskiri, et värvilisi ei teenindata," teatas baaridaam.

Artiklist sündis Eesti esimene tõsine rassismiteemaline väitlus.

FOTO INGMAR MUUSIKUS

KAVAL ARNOLD: 2001. aasta üheks parimaks pressifotoks Eestis oli Ingmar Muusikuse pilt Arnold Rüütlist, mis oli tehtud paar minutit enne presidendivalimiste tulemuste teatavakstegemist.

RUBRIIGIST "PÄKAPIKUD 2001": ISAMAA TÜTREKE EVELIN INT-LAMBOT

Välisminister **Toomas Hendrik Ilves** ütles ühel päeval oma pruudile:"Mine-ei-tea-kuhu! Otsei ei-tea-mida! Aga järgmiseks jaanipäevaks olgu Eesti Märk leitud! Muidu ma sinuga ei abiellu!" Pruut võttis kaasa 40 miljonit riigi raha ja asus teele. Ja kui ta surnud ei ole, otsib ta Eesti Märki siiamaani.

HÄDA, KUI RINNAD ON SUURED, HÄDA, KUI LIIGA VÄIKESED

Saja aastaga on eestlanna iluideaal muutunud tsaariaja pontsakast emandast kõhnaks igibeibeks, leidis **Kalev Kesküla** loos "Naine piitsa all". Kui 19. sajandi lõpul peeti "kõhna naist armetuks ja tusaseks, kurvilised naised olid aga soositud abielukandidaadid", siis 21. sajandi hakul oli olukord jälle isemoodi. "Suurte rindadega tüdruku juttu ei võta keegi tõsiselt," märkis Kalev. "Kui aga rinnad on väikesed, no siis tuleb midagi ette võtta ..."

KUIDAS ARNOLD PRESIDENDIKS SAI

Oktoobris 2000 pani Postimehe kontserni ajakiri Luup täiega puusse, avaldades kaaneloo "Tere, härra president Savi!".

Toomas Savi oli favoriit riigipea kohale. Tema peakonkurendiks peeti Isamaaliidu **Peeter Tulvistet**. Võidu napsas aga **Arnold Rüütel**, kelle parteil oli riigikogus vaid 11 kohta. Tal polnud parlamendi hääli vaja, Rüütel võitis juba enne seda valijameeste häältega.

Tarmo Vahter näitas Eesti Ekspressi veergudel, et Rüütlile tagas edu EPA vilistlaste vendlus. Näiteks partei esimees **Villu Reiljan** tundis isiklikult 200 valijameest. Ühe toetusallkirja Rüütlile võttis Reiljan Lääne-Virumaal kombaini servalt.

Tarmo lugu "EPAkate Schwarzeneggerist" pälvis 2002. aasta parima olemusloo preemia.

Tarmo paljastas ka, kuidas Isamaaliidu sees sündinud vandenõu kukutas presidendikandidaatide seast välja **Tunne Kelami**. "Võimalik, et see on Eesti ajakirjanduse kõigi aegade paremaid poliitikaalaseid uurivaid lugusid," leidis toonane peatoimetaja **Aavo Kokk**.

MIKS VATTI POES MÜÜGIL EI OLE?

Aastal 2001 tegid Eestis ilma kali, ploomimahl ja muud nostalgiatooted.

Meie andsime välja "sõltuva" vahelehe Eesti NSV Ekspress.

Mõned pealkirjad: "Pornoärikas sai teenitud karistuse", "Ainult 1 küsimus vanemkelner Jüri Mõisale", "Uued veinid kaupluses Ararat", "Mendelejevi õpetus elab igavesti, sest see on õige", "Slobo peab jätkama!".

ÕNNE VALEM

...on rubriik, kus psühholoogiline nõustaja Tiina Jõgeda annab nõu.

TIINA JÕGEDA
tiina.jogeda@ekspress.ee

Tee midagi teisiti

Aju tuleb ära petta, võttes ette tillukesi muutusi käitumises.

Prantsuse vanasõna "Ma söön, et elada, mitte ei ela, et süüa" lükati ammu ümber. Heaoluühiskonna inimene elab söömise nimel, kinnitavad nii kokaraamatute tiraažid kui ka pikad mittenäljaste järjekorrad gurmeerestoranide ootelehel. Rääkimata sellest, et söömisest (õigemini mittesöömisest) on saanud miljonite end ülekaaluliseks pidavate inimeste elu sisu.

Dieete on palju, neist kasu aga vähe. Üks psühholoogide seletusi kõlab nii: inimene ei tahagi tegelikult muutuda. Me istume oma mõnusalt rutiinsete käitumisviisidega polsterdatud mugavustsoonis ega kavatsegi sellest tsitadellist väljuda. Isegi kaeblemine oma tahtejõuetuse üle tundub mõnusam kui millegi ärategemine.

> Ja ära vali kõige lihtsamat ülesannet, see peaks ka natuke ebamugav olema!

Toitumisterapeudid **Angelika Erin** ja **Ülle Hõbemägi** kirjutasid hiljuti raamatus "Söömadraama": "Probleemi põhiolemus tundub seisnevat mitte puudulikes teadmistes, vaid selles, et toitu on külluses ning inimene on kaotanud kontakti oma tegelike vajadustega – süüakse kõigil mõeldavatel põhjustel ilma mõõdutundeta", lisades konkreetseid juhiseid, kuidas siiski saada "salaja saledaks". "Tõeliselt igav otsus – süüa üldiselt vähem," soovitavad nad. Kahe leemekulbitäie asemel üks, ühe Mesikäpa tahvli asemel pool. Ja ühe porgandi asemel kaks, kahe mustika asemel neli. Lihtne? Mõtelda on mõnus, nagu luuletas Hando Runnel.

Briti psühholoogid **Ben Fletcher** ja **Karen Pine** on aastaid uurinud, kuidas muuta oma käitumist võimalikult valutult, kuid samas tulemuslikult. Inimene ei muutu mitte mõtlemise, vaid tegutsemise kaudu, ütlevad nad. Hertfordshire'i ülikooli professor Fletcher on selle õpetuse kallal töötanud 30 aastat. Tema oli esimene, kes avastas, et rutiinist kinni hoidvatel inimestel on suurem kehamassi indeks. Ebaviisakamalt väljendudes: paksud on laisad – ent siinkohal ei kehuta ta inimesi spordiga liialdama. Vastupidi.

Igaüks, kes on püüdnud väiksestki pahest, kasvõi küünte närimisest vabaneda, teab, et see pole sugugi lihtne. Suurem osa käitumise muutustest ebaõnnestub, kuna ei suuda võidelda inimese tavapärase inertsiga.

Miks meil napib tahtejõudu?

Et sooritada mistahes liigutust, peab aju ära õppima vastavate neuraalsete ülekannete loomise. Uue liigutuse äraõppimine on aga ajule tüütu stress – just seepärast elame suurema osa elust autopiloodil ning 90% meie ajust lihtsalt kogub tolmu.

Kuni teed asju aina ühtmoodi, ei muutu midagi, sa ei kasva ega arene. Järelikult tuleb aju ära petta, võttes käitumises ette tillukesi muutusi – tehes midagi teisiti, saavutame ka teistsuguseid tulemusi. Pikapeale käitumisviiside arsenal kasvab ning me oleme paremini ette valmistatud igasugu ohuolukordadeks (näiteks vahukooretort otse nina all).

Pine ja Fletcher töötasid välja programmi "Tee midagi teisiti" (*"Do Something Different"*), mida nad netis lahkesti müüvad. Esmalt täidad küsimustiku, et su tulevane virtuaaljuhendaja mõistaks, kui sõltuv või paindlik sa harjumuste suhtes oled.

Siis hakkavad su mobiilile saabuma väiksed humoorikad ülesanded, mis aitavad harjumusi muuta.

Algus on lihtne: mine tööle/poodi teist teed kaudu. Kuula teistsugust muusikat. Mine karaokebaari ja laula (kui sa pole just jaapanlane või soomlane, on see paras väljakutse).

Süsteemsust hindavad inimesed peaksid tegema midagi spontaanset: helistama vanale sõbrale, rääkima tänaval võõra inimesega.

Spontaansed inimesed aga peaksid õppima veidi korda pidama: järgmise päeva täpselt ära plaanima vms. Ja ära vali kõige lihtsamat ülesannet, see peaks ka natuke ebamugav olema!

2008. aastal viidi sama muutusteprogramm läbi Norfolki maakonna 147 tuhande elanikuga linnas ja ning kõigest mõne nädalaga hakkasid elanikud rohkem sporti tegema, puuvilju sööma, vähem suitsetama jne.

Koguni 59%-l kliinilise depressiooniga katsealustest tõusis meeleolu n-ö normaalsele tasandile, 72%-l ärevushäirega katsealustest langes ärevuse tase normaalsele tasemele, eluga rahulolu tõusis 27%-l katsealustest.

Sergei Metlev

Saada eurooplaseks ja jääda venelaseks

Pärast Venemaa presidendi Vladimir Putini märtsis peetud kõnet Krimmi Venemaaga liitmise puhul oli selline tunne, et minu kultuuriline emamaa on taas pannud selga karunahast kasuka. Miljonid inimesed Moskva tänavatel 1991. aasta suvel, kes olid haaratud tahtest olla vabad, olid haihtunud ajaloo hämarusse. Arvamusuuringud ütlevad, et üle nelja viiendiku venemaalastest toetab Krimmi okupeerimist. Üks lootusekiir aga veel paistab – et miljonid vene päritolu inimesed üle maailma, kes elavad vabaduses või on seesmiselt vabad, suudavad selle riigi degradeerumise peatada.

Praegu on eriti raske olla venelane. Putin on petnud kõik need aastad, väites, et tahab Venemaa põlvilt ülestõusmist. Hoopis Nõukogude Liit ronib tema tahtel hauast välja. Aga selle vale on enamus rahvast heaks kiitnud, unustades igasuguse väärikuse. Kakskümmend kolm aastat jalge alt pinda kaotanud käsitlus venelasest kui Lääne ideoloogilisest vaenlasest on taastumas. Ja mitte ainult käsitlus ise, vaid ka selle agressiivsed kandjad on paljunemas.

Eestis on olukorda aidanud päästa Eesti venekeelsete ühiskonnategelaste "Memorandum-14", mis mõistis hukka Eesti siseasjadesse sekkumise ning kutsus üles üheskoos Eestit hoidma. See on selge piir, mille paljud Eesti venelased tõmbasid enda ja Putini poolt kultiveeritava nõukogude mentaliteedi vahele. Illusioone ei maksa aga luua. Näiteks venekeelse Postimehe päevatoimetaja Nikolai Karajev kirjutas hiljuti, et ta külastaks parema meelega esimese mai demonstratsiooni Nõukogude Liidus, kui meie laulupidu ning on Nõukogude Liidule tänulik unistuse eest kommunistlikust utoopiast. Hea muidugi, et kapiputinlasi on aina vähem, see teeb selgemaks, kes on kes vene kogukonnas Eestis.

SIISKI USUN, ET ENAMUS Euroopa Liidus elavaid venelasi ei lase ennast kirja panna kaitsmist vajavate kaasmaalastena, sest nad näevad igapäevaelus demokraatliku riigikorra eeliseid. Problemaatiliseks jääb aga suhtumine Kremli poliitikasse ja selle poolt kultiveeritavasse suurriiklusse ideoloogiasse. See mürgitab identiteeti ja sünnitab kahepalgelisust – me küll kasutame vabadusi ja õigusi, kuid sisimas austame seltsimees Putinit ja tema tegusid. Kelles võiks see lugupidamist ja mõistmist esile kutsuda?

Küsimus ongi selles, kuidas vene kogukonnad üle maailma suudaksid säilitada oma kultuurilist ühtekuuluvust ja vaimset sidet Venemaaga, saades samal ajal eurooplasteks, kes on piisavalt teadlikud ja julged, et avatud ühiskonna eest välja astuda.

SELLEKS ON VAJA TEHA SUUR vaimne töö, eristamaks Kremli poolt pealesurutavat ideoloogiat vene rahva tõelisest huvist, milleks on kindlasti oma kultuuri ja keele arendamine ning rahumeelne kooseksisteerimine teiste rahvastega.

Kas demokraatial on õigus ennast kaitsta, kui tema enda avatust kasutatakse tema hävitamiseks?

Suletud ja propagandast kubisevas inforuumis elavate venemaalaste jaoks käib kirjeldatud ülesanne lihtsalt üle jõu. Siiamaani on Venemaasisene arutelu riigi arenguvõimalustest olnud ühepoolne. Silmapaistev režisöör ja näitleja Nikita Mihhalkov on välja käinud toetust kogunud konservatiivse õigeuskliku Vene riigi mudeli, kus loeb autoriteet ja tugev võim. Tema retoorika tagant paistab siiski üks ajalooline fakt – selline riik on vaimselt seotud Euroopa väärtusruumiga.

Venemaa oli enne 1917. aasta katastroofi täisväärtuslik Euroopa poliitilise -ja kultuuriruumi osa. Kahekümnenda sajandi alul rajas väljapaistev Moskva Ülikooli professor Ivan Tsvetajev (1847 – 1913) Moskvasse Kaunite Kunstide Muuseumi, kuhu peamiselt ettevõtjatest eraannetajate rahadega koguti Euroopa kultuuri suurteoseid: sadu skulptuure, mälestusmärke ja maale erinevatest Euroopa paigust. Imperaator Nikolai II isiklikult andis üritusele heakskiidu. Venemaa iidse pealinna südamesse kerkis Lääne tsivilisatsiooni palee.

Samal ajal veetsid vene suurtöösturid pikki nädalaid Pariisis, ostes kokku kunstišedöövreid. Vene ärimehi teati Lääne pealinnades kunsti austajatena, mitte ülbete priiskajatena. Nende lemmikuteks olid sellised suurkujud nagu Pablo Picasso ja Claude Monet. Eriti silmapaistvateks kollektsionäärideks kujunesid töösturid ja kaupmehed Sergei Štšukin (1854 – 1936) ja Ivan Morozov (1871 – 1921). Tänu Štšukini patronaažile õnnestus Picassol pääseda suurele kunstiareenile. Need inimesed tundsid ennast eurooplastena ja andsid ülimalt suure panuse, et ka nende kaasmaalased saaksid sellest osa.

PÄRAST BOLŠEVISTLIKU revolutsiooni sattus Kaunite Kunstide Muuseumi ekspositsioon ohtu, mitmed tööd hävisid. Revolutsiooniline komitee otsustas, milline on tõeline rahvakunst ja milline ei toeta piisavalt töölisklassi kasvatamist õiges vaimus. Morozovi ja Štšukini kollektsioonid natsionaliseeriti, nad ise põgenesid surma kartuses välismaale. Kas pole see, mis Venemaal hetkel toimub sarnane selle muuseumi saatusega? Keskvõim otsustab, milline info rahvale sobib ja milline mitte. Kui ei sobi, siis uudisportaalid lihtsalt blokeeritakse ja kodanikuaktiviste ähvardatakse vanglaga, mis paneb neid emigreeruma.

Välismaal ja eriti Venemaa lähinaabruses elavad venelased isegi ei kujuta ette, et neil on erakordne ajalooline võimalus tõestada, et vene inimene on tõepoolest eurooplane ega taha kanda karunahka. Eeskujudeks on Morozovi, Štšukini ja Tsvetajevi elutööd. Venemaal elavad inimesed on muidugi peamine muutuste mootor, kuid antud perioodil, mil repressioonid ja massiline psühhoos kogub tuure aina juurde, on vabaduses elavad vene kogukonnad üliolulised.

MEIEGA EI TAHETA MÄNGIDA avatud ühiskonna reeglite järgi. Valetatakse ja provotseeritakse nii kaua, kuni jätkub raha, et toita propagandakanalit Russia Today. Euroopa ja ka Eesti peaksid vastama küsimusele: kas demokraatial on õigus ennast kaitsta, kui tema enda avatust kasutatakse tema hävitamiseks? Me ei taha kasutada samu meetodeid, nagu meie vastane, kuid peab andma endale aru, et mittereageerimine on ohtlik meie eksiteerimisele. Euroopa vene meediakanal ei tohiks jääda ainult jutuks. Lisaks tunnistagem, et Russia Today taolised kanalid ei ole meedia, vaid relv. Seega ei laiene sellele meediaorganisatsioonide õigused ja staatus.

Peab toetama neid algatusi ja liikumisi, mis promovad euroopalikku identiteeti vene keelt kõnelevatele inimestele ja teevad mõttetööd uute lähenemiste loomiseks. Me vajame vene identiteeti, mis tugineks vene kultuuri põhiväärtustele, kuid oleks avatud ja salliv ning asetaks ennast selgelt Euroopa vabade rahvaste perre.

Kui meie, eurooplased, suudame mõista küsimuse olulisust, siis saame aidata Venemaa ühiskonnal mitte korrata 1917. aasta vigu, mille tagajärjel riik muutus reaganlikult öeldes "kurjuse impeeriumiks". Aga kujutage ette, mis oleks, kui Venemaast saaks rahumeelne demokraatlik riik ja tal oleksid Euroopa Liiduga stabiilsed suhted? Sellest võidaks kogu maailm ja kõige rohkem vene rahvas ja riik ise. ●

DANIEL VAARIK SÕNUMI-SEADJA

“Parim reklaam minu raamatu tagakaanel oleks, kui mingi kõva PR-äss kirjutaks: “No niimoodi neid käsiraamatuid küll ei kirjutata!” ütles **Daniel Vaarik**. Tuntud suhtekorraldajat ja kodanikuaktivisti küsitles **Priit Hõbemägi**.

▸▸ 34

FOTO VALLO KRUUSER

◂◂ 33

Sinu Memokraadi kodulehel peagi ilmuva tasuta e-raamatu pealkiri on "Sõnumiseadja käsiraamat". Google sõnumiseadjat ei tunne. Kas lootsid, et arvutiotsing annab ainult ühe vastuse – sinu raamatu pealkirja?
Ei, SEO (*Search Engine Optimization*) võtmes ma selle peale kindlasti ei mõelnud. Ja nagunii on see, mida sina ja mina Google'is näeme, eri asjad.

Mis on suhtekorralduse strateegiline eesmärk?
Väga suur osa suhtekorraldusest üritab näidata, et elu on täis kommunikatsioonivigu ja -probleeme. Aga kui neid ei oleks, poleks meil indiviide ja erinevaid seltskondi; kui me saaksime asjadest ühtmoodi aru, siis poleks meil enam millestki rääkida. Need hõõrdumised ja vead pole tegelikult halvad asjad.

Ja mis on "viga"?
Viga on seesama hõõrdumine, mis tekib, kui näiteks minu sõnum muutub. Samal ajal võib seda vaadata ka loomuliku kultuuri kujunemisena ja võibolla on see looming.

Kui kõik suhted on ära korraldatud, mis siis edasi saab?
Tekib päris ebaloomulik situatsioon. Minu jaoks tähendaks see suhete surma – sellest hetkest, kui kõik on selge, kaovad erinevused inimeste vahel.

Mulle tundub suhtekorraldus mingis mõttes spontaansuse likvideerimisena ... Kodus ei saa ju mõelda nii, et kui tekib konflikt, siis kuidas oleks suhtekorralduslikult hea käituda.
Ma arvan, et ma olen isiklikus elus keskmisest halvem suhtleja. Tunneksin end väga halvasti, kui peaksin hakkama kodus plaanima mingit kampaaniat, puhkusele minekut näiteks ... Kui hakkaks nii tegema, siis tõenäoliselt kaoks elust igasugune siirus. Aga suhtekorralduses on väga erinevaid meetodeid ja stiile. Üks, mida ma ise nimetan silumiseks või kokkukleepimiseks, vajab tõesti palju vaeva. Poleeritakse mingisugust näilisust, aga sellel on oma väga suured miinused. Sest kui keegi enam ei poleeri, hakkab asi kohe lagunema. On ka teisi viise, kus proovid olla avatud ja räägid vigadest ilma neid silumata. Sellisel kujul võib kommunikatsioon olla pikaajaliselt palju elujõulisem. Ja nii võiks ka kodus teha. Suhtekorraldus ongi paljudest müütidest ja praktikatest kokku pandud. On neid, kes nagu filmis tohutult blokivad ja spinnivad, ja inimesi, kes panevad teised inimesed omavahel rääkima ilma sisu moonutamata või võltsimata. See viimane on mulle alati palju rohkem meeldinud.

Mis maine on mainekorraldajatel Eestis? *Cool* töö, kus saab kuulsate klientide ja pidude taustal särada?
Eriala mõttekuse osas on mul ka kõhklusi olnud. Hill & Knowltoni juhtimise järel mõtlesin isegi, kas peaks eriala vahetama. Nüüd mõistan, et sel alal on väga head võimalused õpetada inimesi konflikte lahendama. On ka "džinn ja toonik" suhtekorraldajaid, aga peamiselt on nad ikka konsultandid, kes õpetavad ja aitavad välja mõelda, kuidas olla tõesti parem juba algusest peale. Maine on nagu advokaatidel – kui puutud mõnega neist kokku, siis tekib suur respekt, aga anekdootides räägitakse neist ikka halvasti. Aga kus veel saaks noor inimene Eestis nii ruttu tähtsate asjade keskele kui

FOTO VALLO KRUUSER

mitte PRis? Olin 24-25aastaselt juba valitsuse nõunik ja peagi juhtisin valitsuse kommunikatsioonibürood. Kõik need kohtumised, kus koos valitsusjuhtidega arutatakse NATOsse ja Euroopa Liitu astumist ... Sattusin infovälja, kuhu ma ajakirjanikuna poleks sattunud. Need, kes tegelevad kontserdikorraldusega, istuvad võibolla peagi oma lemmikbändiga kuskil koos. Aga küsimus on muidugi selles, mis edasi saab.

Suhtekorraldajaid õpetatakse Eestis akadeemiliselt hulgaliselt välja. Avalikke suhteid tahab õppida rohkem inimesi kui ajakirjandust.

Ma arvan, et ajakirjandus tundub olevat kriisis, aga suhtekorraldus mitte. Tekib tunne, et nii saab liikuda kiiresti ja otse oluliste asjade juurde.

Samas kritiseerib ajakirjandus, et ühiskonnas toimub pidev avalikkusega suhtlemisel tehtud vigade parandus. No kas ei peaks juba kõik ametikohad neid hästi väljaõpetatud suhtekorraldajaid täis olema?

Ma ei tea, milles asi, aga ei ole. Olen ka näinud neid inimesi, kes ülikoolist tulevad, nad pole üldse halvad. Kui oled ülikooli läbi teinud, siis annab see ikkagi päris palju juurde. Kui ma kunagi Eesti Energiaga koostööd tegin, siis oli seal viisteist inimest kommunikatsiooni peal. Tundub liiga palju, valitsuse kommunikatsioonibüroos on vähem. Aga seal oli seitse tuhat töötajat, Narva elektrijaam, jaevõrk jpm. Kui mõni neist haigeks jääb, siis ei olegi põlevkivist enam kedagi rääkimas. See on uskumatu, aga selgub, et viisteist suhtekorraldajat on põhjendatud arv ja nad töötavad kaksteist tundi päevas ...

Aga Daniel, mis siis, kui neid üldse seal ei oleks?

Ma ei tea. Arvan, et seis oleks halvem kui praegu. Sest kohe, kui neid natuke aega ei ole, siis näed, kuidas info ei levi, inimesed ei tea, mis toimub, ajakirjanikud ei saa küsimustele vastuseid ... Oleneb isikust, aga kui oled profiga kokku puutunud, siis saad aru, et temast on kasu ja et ta otsib sulle siiralt info välja.

Sinu raamatus ei ole punktide kaupa “mida teha” nimekirju nagu tavaliselt.

Iga peatüki lõpus on muidugi kokkuvõtted, aga ma alustan kaugemalt, sest ega need punktid ei aita, kui ise aru ei saa, mida teed. Ma räägin pisut teooriast, aga ei uputa inimest selle sisse ja toon näiteid. Nagu trennis, kus selgitatakse, miks tegelikult tuleks just seda harjutust proovida.

Kirjeldad võtteid loovuse vabastamiseks. Aga need on enamasti ju kümneid aastaid vanad, kas uusi nippe siis välja ei mõeldagi?

Näiteks ajurünnakute efektiivsust on uuritud ja need ei ole osutunud eriti tõhusaks. Ka minu enda kogemus oli sarnane. Ma olen võtteid rakendanud ja oodanud, millal loovus nagu välk sisse lööb, aga seda ei juhtunud ... Tegelikult nii ei käi, loovuse ja tõeni tuleb jõuda läbi raskuste. Loovus eeldab, et kõigepealt on sul endal peas midagi, mida sünteesida ja mille suhtes uusi ideid kontrollida või seostada, ja teiseks tuleb pingutada. Enamik loovusemeetodeid võimaldab inimesi kaasata nii, et üks mees ei varasta kogu *show*'d ruumis ära. Tavaliselt mingi tüüp räägib kogu aeg või ülemus hüppab korraks sisse ja viskab kuus nalja ning lahkub. Aga meetoditega tekivad rollid, nii et ka mees, kes muidu oleks vait, saab rääkida.

Mulle tundus, et see on pigem juhi käsiraamat, mis räägib juhile hädavajalikest asjadest.

Absoluutselt. Mul on alati olnud tunne, et kui saaks kriisi sattunud inimestele anda midagi kätte juba enne, kui kõik on ventilaatorisse lennanud. Siis on hilja kriisi lahendamisest rääkida. Kui seda kirjutada lihtsamas ja huvitavamas vormis, siis on lootus, et mõistetakse, mida konsultandid võivad pakkuda ja mida neilt oodata. Teine soov oli see, et asjast eemal olev inimene loeb mu raamatut ja saab sellest aru.

Kui lähedal on reaalsusele sellised suhtekorraldamisest rääkivad filmid nagu näiteks “Wag the Dog”?

Filmide mõistes on see selline film, kus keegi kakleb nii hästi, et lööb kümme inimest uimaseks. Tegelikult on väga vähe juhtumeid, kus keegi nii osavalt spinnib ja kõik ka toimib. Näiteks Venemaa üritab infosõjas Eesti mainet kahjustada, aga kui üks kümnest võttest töötab, siis peetakse seda juba eduks. Aga ma kirjutan raamatus, et kõige tõhusam viis on märkamatu, vaikne, sammhaaval toimuv tegevus ilma säravate spinnideta, kus inimesi harjutatakse tasahilju mingi teistsuguse reaalsusega, kuni nad lõpuks harjuvadki ära.

Sisukord

11	Sissejuhatus. Maailm meie peades
23	Esinemine
45	Grupimõtlemine
55	Kirjutamine
67	Koosolek
87	Kriis
105	Loov mõtlemine
115	Läbipaistvus
127	Maine
139	Meedia
165	Mõõtmine
185	Objektid
199	Positsioneerimine
223	Sõnumistrateegia
239	Veenmine
265	Viiruslikud sõnumid
281	Võrgustik
297	Väärtused

Provokatsioonile tuleb vastata sellisena, nagu oled, ja mitte muutuda provokaatori sarnaseks.

Raamatus on üks lühike peatükk ka infosõjast. Kuidas peaks demokraatlik riik vastama vahendeid mitte valivale propagandale? Kas ka pori loopima?

Minu jaoks on hästi selge, et kui demokraatlik riik hakkab demokraatias erandeid tegema, siis ta ongi kaotanud. Kui Venemaa tegi Eesti vastu mingeid valeinfokampaaniaid ja meie vastaksime samaga, siis ei kaota Venemaa mitte midagi – sest ta on selles hea, mis ta teeb –, aga meie kaotame igasuguse usutavuse. Provokatsioonile tuleb vastata sellisena, nagu oled, mitte muutudes provokaatori sarnaseks. Vastupidi, Eesti peab leidma võimalused, et näidata – me oleme täiesti teistsugused. See pole kunagi lihtne ja seda võimekust tuleb arendada.

Kuidas sa ise ennast positsioneerid? Kõigepealt noorte hulka ...

Ei!

Jah!

On juhtunud, et mul on palju nooremaid sõpru, aga see ei ole teadlik positsioneerimine. Tegelikult ma vist jäin kahe põlvkonna vahele. Kui ma oleks olnud selles “võitjate põlvkonnas”, siis ma olnuks selle nooremas otsas, korbimaastikult aga jäin kõrvale, sest mulle ei ei maitsenud õlu...

... siis sa positsioneerid ennast alternatiivseks ...

Mingil määral..

...aga pead väga *mainstream* elukutset ...

Eeei! *(venitades)*

Sa ju ei tee alternatiivset PRi, sa teed päris-PRi!

Jah, absoluutselt. Aga ... ma tunnen ennast mugavalt siis, kui mul ei ole väga suuri silte küljes. Mõne nõukogude ajal sündinud inimese jaoks on oluline see, et sa ei taha olla sildistatud.

Siis sa oled kogu aeg nähtaval, aga sa oled varjus.

Mis mõttes?

Oled suure usalduskoefitsiendiga inimene, nõustad valitsust ja suurkorporatsioone, juhtisid Hill & Knowlton-it. Ja samal ajal elad kaasa Occupy Wall Streetile, osalesid aktiivselt ACTA-vastases liikumises ...

Miks need peaksid teineteist välistama? Mulle tundub, et inimene peakski osalema mitmel väljal – kodanikuühiskonna väli ei tohiks välistada, et oled võimeline suhtlema ka ettevõtte nõukogu või juhtidega. Ei tohiks olla nii, et mina olen kodanikuühiskonnast ja sina oled ühiskonnast. Aga see on muidugi tõsi, et ma isiklikult ei taha olla väga selgelt limiteeritud ainult ühe sildi alla, mulle meeldib tegutseda mitmes suunas.

Sinu ühiskonnakriitiline blogi Memokraat on muutunud institutsiooniks. Oled sa oma eesmärkidele lähedale jõudnud?

Üsna palju neist sai õige ruttu täidetud. Kui ma blogi kirjutama hakkasin, tahtsin näidata ajakirjandusele eeskuju – mitte selles mõttes, et ma olen parem, vaid selles mõttes, et pikal tekstil on lugejaid. Aga mul pole kohustust iga päev ilmuda rahva ette kodanikuühiskonna aktivistina. See on mu vabatahtlik töö, mida ma teen siis, kui tahan. Teisest küljest hakkasid inimestel tekkima ootused, et miks Memokraat mingi uue teema puhul midagi ei ütle. Ja minu mõte on see, et miks te ise ei ütle? Sellepärast on Memokraat olnud palju vaiksem ja raamatu kirjutamise ajal polnud mul aega sinna eriti panustada.

Ja mul on ka tunne, et see oli meie kord, ja kui sellele ei järgne kellegi teise kord, siis see oli meie ebaõnnestumine.

TOIDUBLOGI

...on Areeni rubriik, kus kultuuriloojad, -toojad ja -tarbijad kõnelevad sellest, mis nende vaimu toidab.

FOTOD MARKO CRUNIC, SHUTTERSTOCK

MARIA JUUR (26)

Maria Juur (artistinimega Maria Minerva) on juba mõnda aega elanud USAs, tema värskeimat muusikat kuuleb kevadel ilmunud albumilt "Histrionic". Maria on tuuritanud nii Euroopas kui ka Ameerikas, tema intelligentset hipsterimuusikat on kiitnud mõnedki tunnustatud muusikakriitikud ja -ajakirjad.

Buss

Kolisin kaks nädalat tagasi Brooklynist Los Angelesse. Autot mul veel ei ole. Los Angeles, paraku, on horisontaalne linn. Alati küüti ei saa. Leidsin end NYCi kiire ja funktsionaalse metroo asemel LA debiilsest bussisüsteemist. Buss käib neli korda tunnis. Tavaliselt hilineb. Istun Sunset Boulevardi idapoolses otsas 30kraadises palavuses, ootan, varju minna pole kuskile. Pilvitu sinise taeva taustal virvendavad palmid. Mõistan, et olen hiljaks jäämas. Peatuses pole peale minu kedagi. Viimaks saabub kauaoodatud buss number kaks, reisikaaslasteks vanemad latiinonaised, iseendaga rääkivad narkomaanid ja paar minusugust autota hipsterit. Tukun veidi konditsioneeri jäises hinguses, tunni aja pärast peaks kohale jõudma ...

Bass

Bass on liim, mis muusikat ja sõnu koos hoiab. Muusikapala kõige olulisem komponent.

"Teine"

Üle kõige maailmas põlgan kitsarinnalisust, ignorantsi ja sallimatust. Välismaale kolides sain aru, kui privilegeeritud olen pelgalt oma nahavärvi tõttu. Paljude teiste kogemus pole aga minu omaga sarnane. Tolerantsi saab kindlasti õppida. Kooseluseaduse ümber käiv poleemika teeb väga murelikuks. Seaduse läbiviimine oleks edasiste mentaliteedi-muutuste *eeldus*, eestlastena peaksime andma endale võimaluse käia ühte jalga maailma arenenud riikidega.

Päike

Tüüpilise eestlase märg unelm on nn soe maa. Olen nüüd soojal maal ja peab tunnistama, et üsna puiseks kisub, kui iga päev on 30 kraadi. Randa ei viitsi minna, vaevu veame end *boyfriend*'iga lähimasse baari külma õlut lürpima. Inimesed on Californias muretud ja hea jumega, juba tunnen, kuidas tahaks rohkem intriigi ja painet. Tüüpilise eestlasena pole ma mitte kunagi rahul.

UUED TUULED UUES ÕUES

Tartus Genialistide klubi hoovi peal (Lai 37) elutseb juba teist suve omalaadne kogukonnahoov Uus Õu, kus korraldatakse üritusi igale maitsele. Nii saab seal sel nädalal näiteks siidrit degusteerida, elavat luulet nautida (noorteks autoriteks **Kristjan Haljak** ja **Triin Tasuja**) või päris ehtsatelt saviplaatidelt muusikat kuulata. Nädal Uues Õues päädib aga muusikaviktoriini kõrvalüritusega kaveriviktoriiniga, mis, nagu nimigi ütleb, keskendub seekord vaid lugude töötlustele. Vaata lisa Uue Õue Facebooki-lehelt.

UUS *LIFE-HACK* AITAB AEGA KOKKU HOIDA

Internetis liigub viirusvideo, mis õpetab siduma saapapaela kiiremini, kui seda siiani on tehtud. Rahva hulgas nimetatakse seda "lani sõlmeks" (*lan's knot*). Põhimõtteliselt on sõlm samasugune, kuid ühe geniaalse näpuliigutusega lühendatakse pusimist mitme võtte võrra. Nüüd jääb üle ainult välja mõelda, mida hakata peale kiirsõlme sidumisel kokku hoitud kolmekümne sekundiga!

AREEN

Juhataja
KADRI KARRO
kadri.karro@ekspress.ee

Toimetajad
SIIM NESTOR
siim.nestor@ekspress.ee
PRIIT HÕBEMÄGI
priith@ekspress.ee

Reklaam
MONIKA DOBRJAKOVA
monika.dobrjakova@lehed.ee
tel 669 8037

ÕHUS

HANNA LINDA KORP

Isamaa suvi

Sel aastal tuleb suvi teisiti. Tegelikult saabub ta igal aastal omamoodi, aga tänavu on suvi kuidagi värvikirevam kui mullu. Eesti tundub järsku õige kompaktse ja haaratavana – iga uus teeots ei ole võõras ega vaenulik, vaid huvitav ja kutsuv.

Nii olen viimastel nädalatel väga põnevatesse kohtadesse sattunud. Näiteks kohtusin kaugel Valgamaal Hummuli alevikus mehega, kes ennustas, et õige pea saabub maailmalõpp ning ka Jeesus Kristus tuleb veel meie eluajal tagasi maa peale. Onu rääkis muidu mõnusas Lõuna-Eesti murrakus, aga jutt kaldus väheke kiiva – päike paistis parasjagu eriti mõnusalt ja põõsal punetasid rammusad vaarikad. Maailmalõpp enne septembrikuud küll tulla ei saa.

> Maailmalõpp enne septembrikuud küll tulla ei saa.

Veider lugu juhtus ka Viljandimaal täiesti kõrvalises paigas asuva Siniallika järve ääres, kus pärast lasteseltskonna möödumist arutasid kaks ratturit, et järgmisel õhtul võiks veidi privaatsema ujumiskoha leida. Aga ega seegi katastroof ole. Ja maailm ei lõppe ka siis, kui naabrilapsed on endale uue võrri muretsenud ja sellega terve päev ringi põristavad. Ning teine naaber võib trimmerdada nii palju kui tahes, sest isegi ebaühtlase foo-ni taustal settivad suvemõtted suureks helgeks tervikuks.

Isamaa suvi. Sellise nime andis Tiia Toomet oma 1997. aastal ilmunud novellikogule ja nõnda näen ma sellesuvist Eestimaad. Võin julgelt öelda, et kõige maitsvamaid (ja retromaid) friikartuleid saab Põlvast linnavalitsuse ees olevast putkast, kõige soojem järvevesi on Värskas, merevesi aga Kaberneemes, kõige lustlikum lastemänguväljak asub Viljandi järve ääres, kõige parem ja rammusam hamburger ootab Tõrvas, kõige ilusam National Geographicu kuldkollase raamiga märgistatud vaade avaneb Urvastes. Põnevaimad ja ohtlikemad varemed asuvad Haras endises allveelaevade demagneetimissadamas, kõige eriskummalisemad tehasejäänused aga Järva-Jaanis.

"Siin kauges külas, teisi näinud pole veel/ tühi rand ja nõmmeliivatee," laulab folgi- ja kantrimaailmas hetkel laineid lööv ansambel Curly Strings. See Kristiina Ehini sõnadele kirjutatud pala on tänavu vähemalt sama suur hitt kui "Puudutus", sest "Kauges külas" sõnastab paljude suveks maale saadetud laste ühise mure hästi ära. Ent vahel on just tühja ranna vaikses kulgemises see õige suvetunne peidus.

SUVESOOVITUS

PEETER HELME

Millal veel kui mitte südasuvel on mõnus ulmekirjandust lugeda! Ja nüüd on ka teada, mis raamatuid esmajärjekorras osta või laenutada. Eesti ulmekirjanduse aastaauhindade jagamisel rõõmustasid kõige rohkem **Veiko Belials** ja **J. J. Metsavana**.

Põlvamaal Saarjärvel toimunud igasuvisel ulmesõprade kokkutulekul EstCon väljakuulutatud lugejahääletuse tulemustel põhinevatest auhindadest sai **Veiko Belials** kolm Stalkeri-nimelist auhinda, neist kaks kahasse J. J. Metsavanaga. Belials võitis parima jutukogu kategoorias kogumikuga "Kogu maailma valgus", Belials ja Metsavana ühiselt said aga Stalkeri parima lühijutu kategoorias looga "Kosmodroomidest kaugem ja üksildasem veel" ning parima lühiromaani kategoorias võitis nende "Kuldse päikese all me elame...".

Tõlkelühijutu Stalker läks tänavu **Arvi Nikkarevile**, kes eestindas **Maria Galina** novelli "Lodusaared", mis ilmus samuti Nikkarevi koostatud ja tõlgitud vene ulme antoloogias "Kaaren". Tõlkelühiromaani auhinna pälvis aga **Raul Sulbi** šoti autori **Charles Strossi** teksti "Raketikeelutsoon" eestinduse eest, mis avaldati samuti Sulbi koostatud Strossi kogumikus "Külmem sõda".

Parima algupärase romaani Stalkeri sai **Maniakkide Tänav** düstoopilis-koomilise romaani "Mehitamata inimesed" eest. Parima tõlkeromaani Stalkeriga auhinnati aga auhinnati **Ats Millerit John Scalzi** "Vanamehe sõda" eestinduse eest.

Maaleht
HEA EESTI LEHT

Selle nädala Maalehes:

VÕTAME SUVEST VIIMAST: rannailmadel varsti lõpp?

» Maalehe ilmatargad ennustavad, milline tuleb suve viimane ots.

LOE VEEL:

» **PETTUNUD MAANAINE** tõi oma lehma muuseumi.

» **KAITSEALUSED MÕISAHÄÄRBERID LAGUNEVAD**, hooletud omanikud ei tee kuulmagi.

Bastille ootas, et inimmassid takistavad nende liikumist

FOTO UNIVERSAL

Populaarse *indie-rock*-bändiga Bastille kohtus **Kaarin Kivirähk**.

Hiljuti Tallinnas Õllesummeril ja möödunud nädalavahetusel Positivuse festivalil üles astunud bänd oli ürituste üks oodatumaid esinejaid. Kuigi Bastille on tegutsenud kõigest neli aastat, on nad saavutanud suure populaarsuse eriti just n-ö peavoolu hipsterite hulgas. Minu jutukaaslasteks Õllesummeri tagaruumides on bändi trummar **Chris Wood** ja kitarrist **William Farquarson**.

Kas teadsite, et olete väidetavalt Eesti Spotify's üks kõige kuulatavam bänd?

Will: Noh, nüüd tean. See on tore. Aitäh.

Ja kas te tunnete selle mõju? Kas teid on juba rünnanud tuhanded teismelised tüdrukud?

Chris: Selle ajaga pole veel väga jõutud.

Will (*irooniliselt*): Keegi ei viskunud meie auto peale. Ma olin tohutult pettunud. Ma ootasin, et inimmassid tõkestavad auto liikumist, aga ei!

Räägitakse, et Kurt Cobainil ajas südame pahaks "Smells Like Teen Spiriti" mängimine kontserdil, kuna ta oli seda juba nii palju kordi teinud. Kas teil on ka lugusid, millest teil süda paha on?

Will: "Smells Like Teen Spirit"! Aga üldiselt ei.

Chris: Meil on parim töö maailmas.

Will: Mulle ei meeldi "Overjoyed". Lihtsalt seetõttu, et ma pean siis minema üle kogu lava teisele poole ning mängima seal teist pilli. Ja kui on suur lava, on see päris pikk jalutuskäik. Kuus meetrit igal õhtul – see pole niisama. Võin ennast vigastada!

Ilmselt küsitakse teilt seda iga kord, aga miks valisite bändi nimeks Bastille? Mis on ühel Inglise *indie-rock*-bändil tegemist mingisuguse vana vanglaga Pariisis?

Chris: Tegelikult on asi nii, et meie bändis on üks inglise *indie-rock*-laulja, kes sündis Bastille' vallutamise päeval. Seetõttu valisimegi sellise nime, nii lihtne ongi.

Will: Kui sa peaksid kunagi bändi nime valima, siis arvad ilmselt samuti, et see on väga oluline. Tegelikult pole see üldse nii tähtis. Paljudel bändidel on väga mõttetud nimed. Näiteks The Beatles.

Chris: Kohutav nimi!

Will: Aga kuna see on siiski The Beatles, siis on kõik automaatselt otsustanud, et see on hea nimi. Nii et tegelikult ei huvita nimi kedagi. Kui me pidime bändile nime välja mõtlema, tundus see meile tohutult oluline ning raske ülesanne. Vaidlesime öid ja päevi. Meil on näiteks lugu nimega "Sleepsong". Minu meelest oleks Sleepsong väga hea bändi nimi. Kord oli Dan *[Dan Smith – Bastille' laulja ja laulukirjutaja]* väga purjus ja helistas mulle öösel, öeldes, et tal on bändi jaoks väga lahe nimi olemas: Dan The Smith. Ma ütlesin talle, et ta on lollakas.

Chris: Niisiis oli Bastille parim kompromiss.

Kuid nüüd olete vaatamata nimele väga populaarsed. On teil aimu, miks on just teie muusika praegu nii popp?

Will: Seda küsimust esitatakse tihti, aga vastust me ei oska öelda. Me teeme muusikat, mis meile meeldib. Ja juhtus, et see meeldis ka teistele. Inimesed armastavad liialt analüüsida, kuidas mingid asjad juhtuvad. Kuid tihtipeale mõned asjad lihtsalt juhtuvad, rahvale lihtsalt meeldivad su laulud. Muidugi Dan kirjutab ka väga häid lugusid ning inimesed suhestuvad nendega.

BASTILLE: Briti rokkarid (vasakult Will Farquarson, Kyle Simmons, Dan Smith ja Chris Wood) meelitasid rahvast nii Õllesummerile kui ka Positivusele.

Mis oli viimane kontsert, mida külastasite mitte kui esinejad, vaid tavalised muusikasõbrad?

Chris: Ma käisin viimati vaatamas Royal Bloodi, mis on Ühendkuningriigi duo. Nad olid väga head. Ja samuti meeldib mulle Future of the Left , mis on Walesi bänd.

Will: Mina käisin viimati kontserdil aastal 1998.

Olete öelnud, et alustasite bändi tegemist magamistoas. Kas teil on soovitusi noortele Eesti muusikutele, kes seda intervjuud loevad ning kes ehk samamoodi oma magamistoas bändi teevad?

Chris: Kirjutage häid lugusid. Ja veel seda, et ärge kunagi lõpetage lugude kirjutamist.

Will: Ma arvan, et järjekindlust alahinnatakse liialt. Inimesed annavad liiga kergesti alla. Ma alustasin, kui olin umbes 18, ja üks mu sõber, kes oli samuti muusik ja minu suur eeskuju, ütles: "Lihtsalt tee edasi seda, mida teed, sest varsti näed, et kõik teised noored muusikud on alla andnud, nii et lõpuks oled sa ainuke." Ning tal oli õigus. Kõigil, keda ma tean, kes noorena minuga koos bändides mängisid, on nüüd lapsed ja palju tööd ning mina olen ainsana muusikuks jäänud. Samuti – ära tee narkootikume, ära kasuta prostituute. Kumbki neist pole hea idee. Ja harjuta pidevalt!

Chris: Ahjaa, see harjutamine.

Will (*juba irooniliselt*): Jaa, ja äkki õpi mingit pilli ka mängima! Või laulma!

Mis on kõige põnevam asi kuulus olemise juures?

Chris: Mina saan kõiki lõbusaid asju teha, kuna ma olen trummar ja trummareid keegi ei tunne. Seega võin ma teha kõiki lõbusaid asju ning keegi ei tea, kes ma olen, ega tüüta mind.

Will: Ma ei pea ennast kuulsaks. Ning ma usun, et enamik inimesi teab pigem sind, Chris, kui mind, sest ma olen väga tavalise välimusega ja tihti aetakse mind kellegi teisega sassi. Üks meie produtsent on näiteks üsna minu sarnane ning fännid peavad teda tihti minuks. Kord piirasid fännid ta sisse ning küsisid autogrammi. Ta seletas neile, et ta pole mina, aga fännid ei uskunud ja saatsid mulle Twitteris kurje kirju, miks ma neile autogrammi ei andnud. Ma üritasin samuti selgitada, et tegu oli ühe teise mehega. Ma saatsin neile foto, kus me produtsendiga kõrvuti seisame, et neile tõestada, et me oleme kaks eri isikut.

Peeneks naiseks olemise saladused

Brummell & Co
“Peen naine. Elutarkuse ja kombluse juhised”.

Hea Lugu, 2014. 174 lk.

“Peen naine” ilmus eesti keeles esimest korda 1927. aastal. Toona paigutati teos raamatuärides ilmselt käitumisõpikute vitriini. Tänapäeval võib sama teose uue trüki leida raamatupoe huumoriosakonnast. “Peen naine” on tõepoolest väga humoorikas. Lisaks naljakatele väikekodanlikele käitumisnõuannetele on ka autori stiil hoogne ja kergelt irooniline. See jätab õhku küsimuse, kui tõsiselt soomerootsi ajakirjanik Georg Henrik Theslöf, kes avaldas raamatu pseudonüümi Brummell & Co all, oma teose nõuandeid üldse võttis.

“Peen naine” on ka omamoodi ajaloodokument, mis toob lugejani maailma sellisena, nagu seda nähti 1920ndatel. Me võime ainult õnnelikud olla, et väide “jalgpalli mängivad tüdrukud on veel hullemad kui nukkudega mängivad poisid” ajab tänapäeva lugejat naerma, mitte heakskiitvalt noogutama. Või et 21. sajandi tüdrukud võivad rahumeeli õppida ka ajalugu ja ühiskonnateadusi ning täiesti kartmatult olla ka “teravmeelse naise kuulsusega”, mida Brummell & Co peenele prouale sobivaks ei pea.

Kuid teost lugedes tekib ka mõte, et tegelikult ei ole elu sugugi nii palju muutunud. Juhiseid, kuidas leida meest, mida süüa teha ning milliseid riideid ja soenguid naine kandma peaks, võib leida ka tänapäevastest naisteajakirjadest ja veebisaitidelt. Kõik see on “Peenes naises” välja öeldud natuke teistmoodi ning vanaaegseid kombeid silmas pidades. Siiski usun, et järgmise saja aasta pärast võiks raamatupoe huumorinurgas lugejaid edukalt püüda näiteks parimad palad Cosmopolitani ajakirjadest (kui nad seal juba pole).

Ning lõpetuseks on “Peene naise” maailmas ka midagi veidralt ligitõmbavat. Seal tegutsevad peened prouad ja härrad, pitspesu peab läbi mahtuma laulatussõrmusest ja kapp olema vooderdatud sama värvi riidega kui seal sees olev pesu. See on wabariigiaegne maailm, kus elu reeglid on seatud väikekodanliku täpsusega, kuid olgem ausad – nendes pisikestes reeglites on midagi ütlemata turvalist.

KAARIN KIVIRÄHK

NÄDALA RAAMAT

Nikolai II ja vana hea tsaariaeg

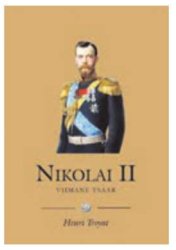

Henri Troyat
“Nikolai II. Viimane tsaar”

Tõlkinud Margot Endjärv. Kunst, 2014. 352 lk.

Prantsuse Akadeemia liige ja Goncourt’i auhinnaga pärjatud Henri Troyat’ paljudest teostest on üks jälle eesti keelde ümberpanduna ilmavalgust näinud. Kirjastus Kunst üllitas kuldses, maailma valitsejate elulugude sarjas üle mitme aasta järjekordse kroonitud pea eluloo, seekord viimase Venemaa keisri oma. See on 1996. aastal alustatud sarja 65. raamat. Henri Troyat’lt on samasse sarja tõlgitud Katariina II, Ivan Julma, Aleksander I ja Boriss Godunovi biograafiad. Kuid need pole kaugeltki kõik Henri Troyat’ suurtest venelastest kirjutatud raamatud; lisaks valitsejatele on ta kirja pannud terve rea suurte Vene (aga ka Prantsuse) kirjanike elulugusid. Vene asjade hea tundmise põhjus saab selgeks, kui on teada, et Henri Troyat’ kirjanikunime taga peitub Moskvas 1911. a sündinud armeenia päritolu rikka kaupmehe poeg Lev Tarassov (armeeniapäraselt Levon Aslan Torossian), kelle uueks kodumaaks pärast bolševistlikult Venemaalt põgenemist sai Prantsusmaa. Ta suri Pariisis 2007 ja on maetud kuulsale Montparnasse’i kalmistule.

Henri Troyat on Vene viimase keisri Nikolai II (1868–1918) eluloo sünnist kuni traagilise surmani temale omaselt suurepäraselt ja hästi loetavalt lahti kirjutanud, koos eelja kõrvallugudega. Ta on põhiallikatena kasutanud Nikolai II päevikuid ja keisrile lähedal seisnud inimeste mälestusi. Keisrile antud hinnangud on vastuolulised: inimesena heatahtlik ja pehmeloomuline, äärmiselt tagasihoidlik ja viisakas ka ekstreemsetes olukordades, traditsioone austav, väga korralik pereisa ja abikaasa, kuid samas isevalitsejana mõjutatav, otsustusvõimetu ja maailmapoliitilisi keerulisi olukordi mitteadekvaatselt hindav. Kas oleks saanud Venemaa revolutsioonidest ja bolševistlikust katastroofist päästa ning monarhia säästa, kui keiser oleks olnud karmima liini mees ehk siis tõeline isevalitseja?

Samal ajal varisesid kokku ka teised Euroopa monarhiad ja seda sõltumata troonil olijate isikuomadustest. Ja nii Eesti kui ka Soome, Läti, Leedu ja Poolagi on saanud iseseisvateks tänu Nikolai II valitsetud keisririigi kokkuvarisemisele. Iseseisvusele pretendeerisid teisedki, kuid neil jäi selle saavutamiseks väheks kas tahtmist või ressursse.

Kui Tsaari-Venemaa oleks suutnud jätkata stabiilset arengut, kuuluks Eesti ilmselt jätkuvalt selle impeeriumi koosseisu – siis juba kolmsada aastat järjepanu. Küllap oleks eestlaste arvukus keisririigis praegusest suurem ja eestlaste positsioongi Venemaal tervikuna küllaltki hea: elas ju 50 000 eestlast keisririigi pealinnas Peterburis, lisaks Pihkva- ja Tverimaal, Siberi avarustes ja Kaug-Idas kümned tuhanded, kes olid sinna ümber asunud alates XIX sajandi teisest poolest. Keisririigi lõpuaastateks olid nad jõudnud oma uutes asukohtades päris heale järjele, tegutsesid eesti kirikud, koolid ja seltsid. Paljudest eestlastest olid saanud prestiižikad kroonuametimehed ja sõjaväelased.

Aga paremal juhul oleks meil kultuuriautonoomia, kuid kindlasti mitte oma rahvusriiki. Rahvusriigi kodaniku seisukohast tundub praegune olukord hoopiski meelepärasem, kuigi selle eest on meil tulnud ränka hinda maksta. Poole sajandi pikkuse Nõukogude okupatsiooniga võrreldes võime Nikolai II valitsemisaega nimetada küll “vanaks heaks tsaariajaks”. Mõelgem kasvõi sellele, kui palju ringleb tänase päevani eestlaste kätes Nikolai II kujutisega kuldkümneseid ja -viieseid, hõberublasid ja pooleseid, mis ei ole oma väärtust minetanud, vaid pigem vastupidi.

PEEP PILLAK

Hercule Poirot – parajalt paks ja parimates aastates

David Suchet ja Geoffrey Wansell
“Poirot ja mina”

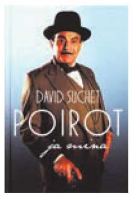

Tõlkinud Ragne Kepler. Tänapäev 2014. 304 lk.

Kes suudaks jätta ostmata raamatut, mille kaanel naeratab “TV:stä tuttu” Hercule Poirot, parajalt paks mees oma parimates aastates! Eriti kui raamatu autoriks on tema ise ehk näitleja kodanikunimega David Suchet. See imelist turvatunnet õhkav ja peenutsev belgia detektiiv on ennast märkamatul moel nii sügavale hinge sisse söönud, et vallandab heaolutunde pelgalt pildi kujulgi.

Muidugi tabab tähelepanelik lugeja ära, et raamat ilmus parajasti pärast Agathe Christie detektiivilugudel põhineva sarja viimase osa ekraanile tulekut. Nii et kindlasti turundus, kuid see on andestatav, sest tegu on ju ikkagi Hercule Poirot’ga ...

Näitleja David Suchet ja Poirot on kogu maailma televaatajate silmis nii ühte kasvanud, et neid on võimatu lahutada. Vaatajaid on aga olnud juba rohkem kui miljard inimest üle kogu maakera. Vahepeal oli Poirot’ sari Suurbritannia kõige suurem teleekspordiartikkel.

Neile, kes ootavad raamatust mahlaseid kirjeldusi näitlejate telgitagusest elust, pakub raamat pettumuse. Nagu Poirot’gi on David Suchet pedantne ja põhimõttekindel inimene, kelle elus on olemas kindlad väärtused, millele kõik toetub. Ta kirjeldab kohusetruult kõigi filmitud episoodide süžeid ja seal esinenud näitlejaid ning stsenaariumi erinevusi Agatha Christie algse tekstiga võrreldes. See tundub alguses tüütu, kuni lõpuks mõistad, et see raamat on ajalooline dokument, põhjalik ja täpne ülevaade ühe näitleja aastakümneid kestnud tööst. Aus, neutraalne, teravaid ütlemisi vältiv ja läbinisti heatahtlik tagasivaade.

Raamatus on rohkelt ka üllatusi. Võitlusest Poirot’ vuntside ümber. Kohtumistest kuningannaga. Kompromissitust enesele kindlaks jäämisest produtsentide nõudmistest hoolimata. Ja ega Eestis ei teata eriti Sucheti hiilgavatest teatri ja filmirollidest nii Euroopas kui ka Ameerika Ühendriikides, tema koostööst superstaaridest näitlejatega. Ega teata sedagi, et ehkki seriaal oli juba maailmakuulus, viibis Suchet pärast iga hooaja lõppu teadmatuses, kas tal järgmisel aastal on seriaalis veel tööd või mitte. Fraas “kuid lapsed kasvasid ja raha oli vaja” kordub pärast iga hooaja lõppu nagu vabandus, miks ta ka teisi rolle ette võttis. Ehkki enamasti said neist rollidest hiilgavad osatäitmised. Ma ei usu, et see rahahäda on vale, aga imestama paneb küll – kas olid ta kulud siis nii hiiglaslikud või maksti talle selle eest, et ta esines pikki aastaid maailma ühes kuulsaimas ja armastatuimas teleseriaalis, nii nigelalt?

Lõpuks polegi see nii tähtis. David Suchet veenab lugejat oma siiruse ja aususega samamoodi, nagu tema kehastatud eradetektiiv veenis kogu maailma, et just selline on see ainus ja õige Poirot.

PRIIT HÕBEMÄGI

Telli sisukas ajakiri Maakodu ja võida kauneid auhindu!

Kõigi tellijate vahel loositakse välja kaunis **Maakodu kandik**, praktiline **Maakodu pink** ja kaks **Maakodu korvi**.

Kampaania kestab **1.07.– 31.08.2014**, loosimine **8.09.2014**. Info ja tingimused **www.maakodu.ee/juubel**, Ajakirja Maakodu tellimine: tel 680 4444, klienditugi@lehed.ee või www.tellimine.ee.

MAAKODU

NÄDALA ALBUM

Väidab, et on parem kui inimene

Morrissey

“World Peace Is None Of Your Business”

(Harvest Records)

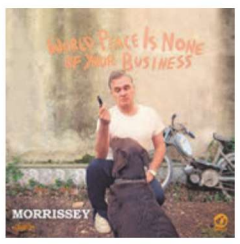

Morrissey eelmise plaadi ilmumisest on möödas enam kui viis aastat. Väidetavalt on ta oma bändikaaslastega (Boorer, Tobias, Manzur) kirjutanud mitme albumi jagu materjali, millest osa nüüd kunagise progeleibeli Harvest alt lettidele paisati. Loomulikult ei tasu sissetöötatud ja toimiva kaubamärgiga artistilt oodata midagi uuenduslikku. Plaadil on tosinkond jutustust, mida serveeritakse pop- ja rokkmuusika erinevates stiilides – meile esitatakse nii *crooner*-estraadi, jõulisi kitarririffe, latiinorokki(!) kui ka, üllatus-üllatus, mõtlikke ballaade.

Mozza hääl on tuttavlikus ja üllatavalt tugevas konditsioonis. Vähemasti stuudios. Osa lugude puhul pakuksin, et need on sisse lauldud tema 90ndate tippalbumi “Vauxhall and I” aegu. Ja niiviisi, pakatades energiast, elegantsist ja irooniast, teeb Mozzer taas suuga suuri linnu ... Näiteks loos “I’m Not A Man” saame teada, et peategelane ei ole enam pelgalt kõige targem ja geniaalsem, vaid lausa ebamaine: “*I’m something much bigger and better than a man*”. Selle peale heidan omalt poolt The Smithsi aegse teravuse “*heavy words are so lightly thrown*”, uskudes, et mängulise poeesia elav legend on rahul – tema nõelav ja provotseeriv ülesanne on täidetud.

Kompositsioonilises plaanis saab plaat rahuldava hinde. Viimati saime nii ühtlast tulemust nautida kümme aastat tagasi, “You Are The Quarry’lt”. On need Boz Booreri vahepeal kirjutatud lood, mis nad on, aga käesoleva plaadi tipphetked pärinevad tema sulest. Nendeks on popklassika mõõtu, omal ajal Eurovisionil pika puuga võita võinud nimilugu; uljas ja meeleolukas “Staircase At The University”, lüürilis-eepiline”Mountjoy” ning “That Joke Isn’t Funny Anymore’iga” flirtiv kooda, “Oboe Concerto”.

Siiski – näidake mulle üks *Moz-head*, kes ei igatseks taga Stephen Streeti “viiulivõtit” või Alain Whyte’i paremaid päevi. See-eest on produktsioon tasemel; kogenud stuudiohundi rollis oli seekord Joe Chiccarelli, kes on salve võtnud muu hulgas Frank Zappa ja White Stripesi plaate. Kõlapildi poolest meenutavadki paljud “World Peace’i” lood Mozzeri 1995. a *hard rock*’ilikku albumit “Southpaw Grammar”.

Üle üsna pika aja saan Morrissey värsket albumit julgelt soovitada. Rõõm.

TONY TONNI

The Roots

“... And Then You Shoot Your Cousin”

(Def Jam)

The Roots on sel albumil ühtaegu ebakonventsionaalsem oma *jazz*-räpi põhiminast ja moodsa **hiphopi** haibist, samas endiselt traditsioonilisem kui mõni hipsteri-hopi noortekamp *à la* Odd Future. Konkurentsitu elukogemus kiirgab võrdluses läbi (vaadake järele, milline seltskond austusväärseid siin plaadil kaasa teeb). Justkui mõni kommertshiphopi produtsent oleks Dean Blunti vangistanud ja temalt vägisi mõned kunstilised nipid välja pressinud ning need väärastunud äranägemise järgi vägivaldselt oma materjaliga kokku seganud. Läägelt naturaalne klaverisaund, tõusud-mõõnad, maneerlikud refrääanid, poolorkestreeritud eel- ja vahemängud, teatraalsus ja dramaatika ... – nagu ei sobikski selle kümnendi popmuusika pilti, aga selle plaadi pildil ei ole valesti midagi. Iga põmmpea leiab siit tõenäoliselt ühe lemmikloo. Teate seda momenti, kui kuulete mõnes loos 15 sekundit puhast kulda, mis võiks kolm minutit luupida, ja see kujuteldav tulemus oleks justkui parem päris loost? Vale mõtteviis. Fragment mõjub hea ja üllatav vaid siis, kui see tärkab viivuks ülejäänud keskpärasuse sees, muutes nii terviku oluliselt tugevamaks.

The Roots ei kanna hüpnootilist krauthoppi välja, jäägu see noorte kolleegide pärusmaaks, kes monotoonse helitausta teadlikult karvaseks ajavad. The Roots taotleb viimistletust, nad ei tööta ilma kontseptsiooniita, kuid see ei välista eksperimentaalsust.

Nii mõndagi räägib see, et ma ei ole üldiselt hiphopmuusikale orienteeritud, aga see plaat tundub pärast mitmendatki läbikuulamist avastamisväärt maailm, isegi siis kui sõnadesse ei süüvi, kuigi seda tuleks teha.

MADIS JÄRVEKÜLG

Badass Yuki

“OPEN YOUR EYES TO THE LANDMASS”

(Pudru Kuul/Porridge Bullet)

Badass Yuki uus album on raskesti seeditav plaat ning pean tunnistama, et olles seda nädal aega iga päev kuulanud, ei ole mul siiani selge, kas ma armastan seda albumit või vihkan. Jalutades läbi linna, kuulates “Landmassi” läbi oma pisikeste nööpkõrvaklappide, jätab see enamasti külmaks. Kodus, kui vahetan kõrvaklapid kõlarite vastu, heidan rahulikult diivanile ja astun Yukiga dialoogi, siis hakkab tunduma, et tal on siiski midagi huvitavat öelda. Ometi teeb ta seda viisil, mis meenutab mõnd postmodernistlikku filosoofi, kelle iga lause on maskeeritud tuhande tähenduse looriga, nii et kunagi ei saa olla kindel, kas öeldi midagi tõesti huvitavat või lihtsalt öeldi huvitavalt. Näiteks ei saa ma aru, miks on põnevad helieksperimendid surutud tagaplaanile, nii et need kohati lausa märkamatuks jäävad. Samas vokaal, mis on üpris ühetaoline, on enamasti kogu aeg esil. B-poole teine lugu “Neko Kid Cowboy Skybar” on täis veidraid detaile, ebaharilikke rütmikäike jm, kuid see kõik jääb looritatuks. Ma sooviksin, et kogu see veidrus mulle näkku kargaks, minust üle sõidaks, kuid selle asemel jäävad need detailid tagasihoidlikult eemale. Ilmselt on selline lähenemine taotluslik, kuid ma ei saa aru, mis seda põhjendab.

OTT KAGOVERE

digi RAAMAT

Eesti esimene digiraamatute sari

EestiPäevaleht 0.2

Murelik mees

Henning Mankell

Ülipõnevas krimisarjas tegutseb Rootsi loetuima kirjaniku kangelane komissar Wallander

müügiperiood 21.07.–27.07.2014.

6€
tavahind: 14.08€
-57%

Osta kohe super hinnaga: www.raamat.epl.ee

FOTOD JONATAN SUNDSTRÖM

Etendus "Et keha mäletaks" on nii hea, et sellele tasub kasvõi välismaale järele sõita, kirjutab **Kairi Prints**.

HEAD KEHAD PLATSIL

Soome lavastaja **Maria Lundströmi** ja väga põneva Tšehhi koreograafi **Lenka Vagnerová** "Et keha mäletaks" on rahvusvaheline ühislavastus, kus osaleb ainult üks eesti näitleja, sel aastal lavakunstikooli lõpetanud **Helena Pruuli**, kellest Areen ka paar aastat tagasi tulevikutähtede erinumbrisse loo tegi. See oli küll asja eest! Selle lavastuse trupp on üldse võimas ja töötab ühtlaselt. Selliste rahvusvaheliste projektidega kipub teinekord sedasi minema, et mõni näitleja/tantsija passib teise värava all ja jääb mängust välja või suluseisu. Kohe pärast "Et keha mäletaks" vaatamist läksin Saksamaale teatrireisile ja kui seal sarnastes projektides mitut sellist seisu nägin, mäletas keha uhkusega lavastust "Et keha mäletaks".

KEHA MÄLU ON ÜKS imelikumaid ja imelisemaid asju. Näiteks unes võid tunda (või noh, näha, et tunned ... vist) valu, mille oled omateada juba ammu unustanud; unes võid õnnepilves sõuda, palavikus hõõguda või südantlõhestavalt nutta ning siis ärgata ja tunda, et see oli just see, päris. "Et keha mäletaks" läheneb teemale vanaduse kaudu. Hooldekodu asukad istuvad vagusi, kuid mälestused nende elust ei jää sugugi vagusi. Kohe esimene retk tagasi on hästi ilus ja lihtne – vanapaar paneb raadio mängima, kust tuleb vana svingilugu, algul tantsivad kaks küürus ja oigavat vanurit, aga järkjärgult muutuvad nad aina nooremaks ja tervemaks. Kõik on neis alles. Keha mäletab kõike, mis sest, et hakkama saab ta enamiku asjadega veel ainult unes või unistustes. Kuigi, lisaks sellele, et see on väga ilus, on see ka väga valus. Rõõmsameelsus kõrges eas on fantastiline nähtus, aga mis hinda selle eest maksma peab, ei tundu küll kuigi õiglane. Aga ega inimese elu ei saadagi õiglus, elu on teatavasti üks üsna ebaaus olemise viis.

Ülesehituselt ei ole see lavastus midagi ebatavalist. Hooldekodu raamib mälestusi: elu olulisi sündmusi, läbielamisi, õnnehetki ja õnnetusi – kõik on tallel neis vaevatud kehades, mis sirutavad väriseva käe, et juua veel üks tassike teed, sest see tassike võibki jääda viimaseks. Aga nende inimeste lugude vorm, kogu retke dramaturgiline ülesehitus on lummav, kohati ettearvamatav, siis jälle jahmatav. On sõna – eesti keeles, soome keeles, inglise keeles, slovaki keeles; on tants – kõige aplamas füüsilises keeletuses; on kontrast – nõtrus ja jõud keelt pidi puntras. Noored mehed teevad imeasju, loobivad üksteist ja iseennast sinna-tänna ja tekitavad kohati efekti, et avastad, et oled veidi aega unustanud hingata. On aru saada, et koreograafia on suuresti improvisatsioonist välja kasvanud, ja on tunda, et need kehad ei ole siin laval niisama.

ON VÕIMSAID SOOLOSID: Taani näitleja, ülimalt atleetliku kehaehitusega **Tilde Knudsen** esitab n-ö hullutantsu, mis küll vist kõiki publikus istuvaid kehasid külmajudinatega kostitab. Slovakk **Radoslav Piovarči** soolo on see koht, kus pisaranäärmed hakkavad kahtlaselt kipitama. Ratastoolis vana mees elab taas läbi seda, kuidas algas sõda: ta oli alles väike poiss, kuid tahtis isaga koos rindele minna, aga isa ütles, et poja kohus on hoolitseda ema eest. Aga majja tungisid sõdurid ja ema ... jah, seda juttu pole vaja jätkata.

Nagu ma ennegi ütlesin, lood on oma sisult lihtsad, isegi tavalised, aga just see elulisus niivõrd intensiivses kompositsioonilises tervikus on see, mis mõjub. Etenduses hargneb pidevalt ka sümboolne lõngakera, nii et sellega saab kõik lood veel omakorda võrgu sisse heegeldada ja selle ümber hooldekodu asukate tõmmata. Mitte üks liigutus pole niisama, kõik on mõtestatud. Kui nädal varem samas teatris **Anne Türnpu** lavastust "Lenni ja Kizoo" vaadates surin ma tund aega just selle tõttu, et kõik oleks justkui miski, aga mis küll ja miks küll nii, siis Maria Lundströmi lavastus oli tund aega elu oma kõige haaravamas mõttes.

"Et keha mäletaks" tuuritab nüüd mööda maailma. Soovitan võimalusel see etendus kinni püüda ja nagu jalgpalli väravavaht sellele kogu kehaga peale viskuda ja sellest kinni hoida. Sest iga pall juba nii ilusalt ei lenda.

TEGELEVAD KEHA MÄLUGA: Ülemisel fotol rahvusvaheline teatritrupp, kus all vasakul Helena Pruuli; suurel pildil Radoslav Piovarči (vasakul) ja Viktor Idman.

Rahvusvaheline ühislavastus
"Et keha mäletaks"

Idee autor ja lavastaja Maria Lundström (Soome). Koreograaf Lenka Vagnerová (Tšehhi). Dramaturg Christoffer Mellgren (Soome). Muusika Robert Kock (Soome). Visuaalne disain Viviana Rella (Itaalia). Kostüümid Tyra Therman (Soome). Valguskujundus Andrea Violato (Itaalia). Osades Helena Pruuli (Teater NO99), Maria Ahlroth (Soome), Viktor Idman (Soome), Tilde Knudsen (Taani), Radoslav Piovarči (Sloveenia), Oskar Pöysti (Soome), Jessica Raita (Soome).

Eesti esietendus 16. juunil Teatris NO99.

FOTO 20TH CENTURY FOX

MARGIT ADORF SOOVITAB

“Ahvide planeedi koidik”

Meie kinodesse on jõudnud “Ahvide planeedi” saaga kaheksas film: Maal põrkuvad ahvide tärkav tsivilisatsioon ja inimtsivilisatsiooni riismed. Vahest on seda saagaks palju nimetada, sest üks film kaheksast on esimese, 1968. aastal valminud “Ahvide planeedi” uusversioon, see valmis 2001. aastal. Sarja filmid ei haaku omavahel päris nii hästi kui näiteks Star Warsi omad. Olen näinud ka 1970. aastal valminud filmi “Ahvide planeedi all” (*Beneath the Planet of the Apes*), selles sai maailm lõpuks hukka, aga on olemas veel “Ahvide planeedilt põgenemine” (*Escape from the Planet of the Apes*, 1971), 1972. aastal valminud “Ahvide planeedi alistamine” (*Conquest of the Planet of the Apes*) ja 1973. aastal toodetud “Ahvide planeedi lahing” (*Battle for the Planet of the Apes*). Lisaks teleseriaal “Ahvide planeet” (1974) ja 2011. aastal linale tulnud “Ahvide planeedi algus” (*Rise of the Planet of the Apes*). Oh jummel, eks.

Olgu selle 1970ndate aastate ahvide planeedi laviiniga kuidas on, aga julgen öelda, et eelmine, 2011. aasta ahvifilm meeldis mulle väga. Praegune uus (*Dawn of the Planet of the Apes*, USA 2014; režissöör **Matt Reeves**) meeldis kraadi võrra vähem, aga on hea ja täiesti vaadatav ka siis, kui ei ole kogu varasemat toodangut näinud.

Miks uus natuke nirum tundus? See oli kergelt veniv. Tekitas küsimusi, miks ahvid jahti peavad, me teame, et tänapäeva ahvid eelistavad taimset toitu. Ja kümne aastaga oleksid nad võinud pisut vägevama arenguhüppe teha, näiteks keeles, inimeste maailmast asjade ülevõtmises. Aga väga efektselt oli edasi antud nende omavaheline suhtlus, kus põimusid loomade kombed ja inimestelt ülevõetu, pingelisi kohti oli kuhjaga ja iseäranis märkimisväärne on selle filmi *soundtrack*.

Ahvide juhti Caesarit mängib **Andy Serkis**.

Filmis on ka sisusügavust, nii et kui oleksin kooliõpetaja, laseksin õpilastel seda filmi vaadata ja hiljem essee või kirjandi kirjutada. Pereväärtused, vägivald, alalhoiuinstinkt, elutahe - jada võiks jätkata. Ses mõttes korralik ulmefilm, peaks panema mõtlema ja arutama küll, pole vaid tagaajamine ja tapmine. Soovitan kinos vaadata. Ja kui on huvi, võiks ka eelnevad filmid tagantjärele üle vaadata või sumedal suveõhtul originaalraamat “Ahvide planeet” kätte võtta. Selle avaldas **Pierre Boulle** juba 1963. aastal. Eesti keeles ilmus see 1973, muide **Lennart Meri** tõlkes, ja uustrüki andis 2008. aastal oma romaaniklassika sarjas välja Eesti Päevaleht.

Tallinn – CC Plaza, Solaris; Tartu – Cinamon; Narva – Astri

SEL NÄDALAL EESTI KINODES

●●●● suurepärane
●●●○ soovitan
●●○○ kõlbab küll
●○○○ ajaraisk
— pole näinud

	Jaan Ruus, Eesti Ekspress, Tallinn	Jaanus Noormets, Kanal 2, Tallinn	Greta Varts, üliõpilane, Tallinn	Margit Adorf, www.fagira.eu	James Berardinelli, Reel Views Bridgewater	
AHVIDE PLANEEDI KOIDIK	—	●●●○	—	●●●○	●●●◐	3,2
KAKS PÄEVA, ÜKS ÖÖ	●●●●	●●●○	●●◐○	●●○○	—	2,9
KUIDAS TALTSUTADA LOHET 2	●●●○	●●●○	—	●●○○	●●●○	2,75
HOMSE PIIRIL	●●●○	●●●○	—	●●○○	●●●○	2,75
ARMASTAJATE IGAVENE ELU	●●◐○	●●◐○	—	●●●○	—	2,7
SÜÜ ON TÄHTEDEL	—	●●○○	—	—	●●●○	2,5
22 JUMP STREET	●●○○	●●●○	●○○○	—	●●◐○	2,1
ÜKS KOHTUMINE	●●○○	—	—	—	—	2,0
EYJAFJALLAJÖKULL	—	●●○○	—	—	—	2,0
WELCOME TO NEW YORK	●◐○○	●●○○	●●◐○	●◐○○	—	1,9
MEISTERKOKK	—	●●○○	●●○○	●○○○	—	1,7
SEGAPERE	●◐○○	—	●◐○○	—	●◐○○	1,5
TRANSFOMERID: VÄLJA...	—	●◐○○	●◐○○	●○○○	●○○○	1,25

Filmilevi nädalavahetuse tipp-7 (18.–20.7.2014)

	Film	Vaatajaid	Vaatajaid kokku	Linastus-nädal
1.	**Ahvide planeedi koidik** (*Dawn of the Planet of the Apes*)	7584	7584	1
2.	**Kuidas taltsutada lohet 2** (*How to Train Your Dragon 2*)	4030	47 204	3
3.	**Patupuhastus: Anarhia** (*The Purge: Anarchy*)	1905	1905	1
4.	**Transformerid: Väljasuremine** (*Transformers 4: Age of Extinction*)	1285	34 621	4
5.	**Segapere** (*Blended*)	1176	6542	2
6.	**22 Jump Street** (*22 Jump Street*)	739	36 798	6
7.	**Eyjafjallajökull** (*Eyjafjallajökull*)	498	2870	2

KATUSE KINO PROGRAMM 23/7–29/7

Katusekino sõbrad Carlsberg Stoli

VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

23/7 K FILMIPÄRL Girl on the Bridge
Patrice Leconte 1999 / 90min

24/7 N GIRLS NIGHT OUT! Steel Magnolias
Herbert Ross 1989 / 117min

25/7 R PUBLIKU LEMMIK Wolf of Wall Street
Martin Scorsese 2013 / 180min

26/7 L VÄRSKE FILM Blue is the Warmest Color
Abdellatif Kechiche 2013 / 179min

27/7 P When Harry Met Sally
Rob Reiner 1989 / 96min

28/7 E Of Horses and Men
Benedikt Erlingsson 2013 / 81min

29/7 T Chocolat
Lasse Hallström 2000 / 121min

KATUSEKINO.EE

MoMo KATUSEKINO
Jaapani toit, otse südamest!
KATUSEKOHVIK & BAAR, PÄIKESETERRASSID
Avatud E-R 12-02, L-P 17-02
Tule lõunale või õhtule!
PILETID: Katusekinost, Piletilevist või katusekino.ee

Seansside algus orienteeruvalt 23.00

Meediapartnerid Eesti Ekspress, Eesti Päevaleht, Star FM
Partner viru

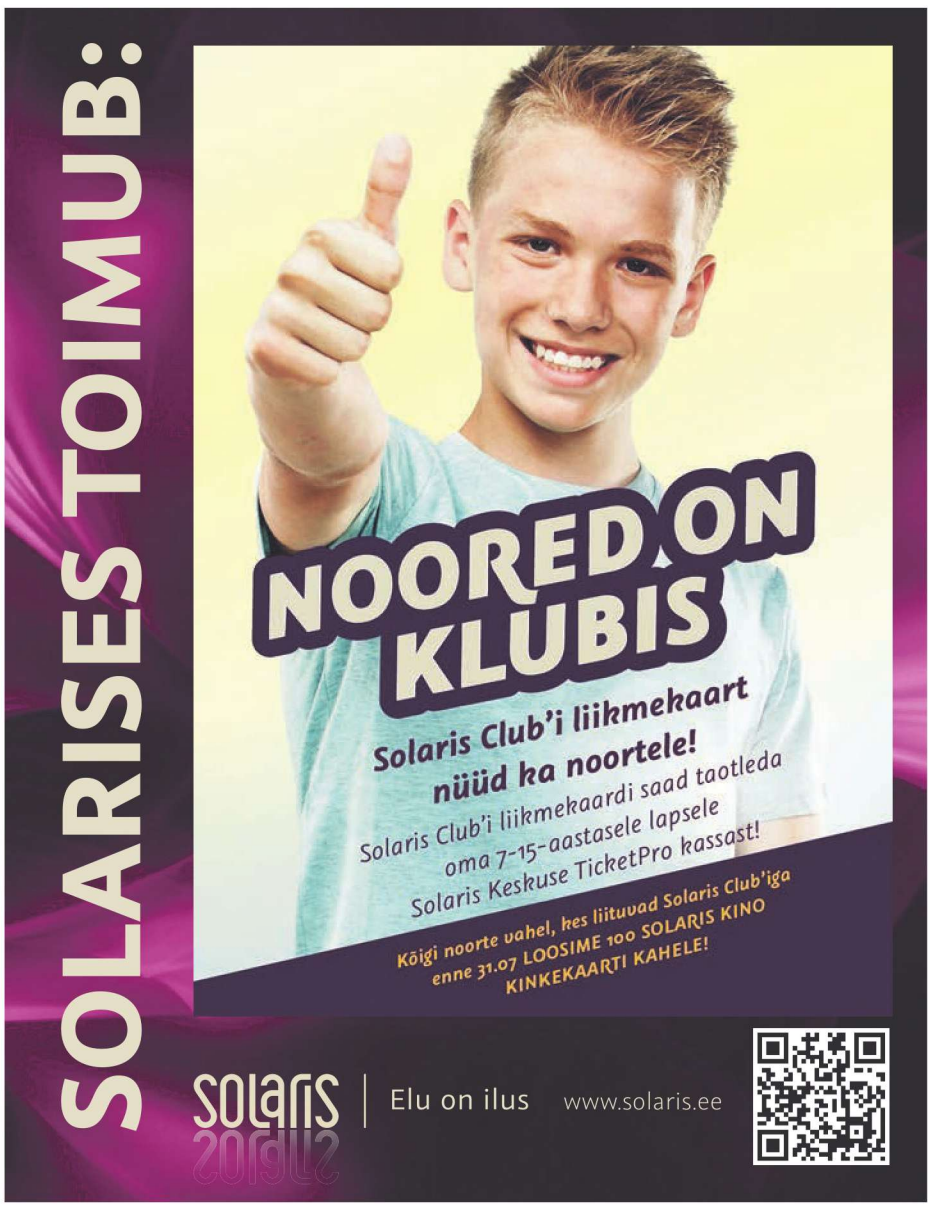

Kinnisvarateenus

Meilt saad kiire konsultatsiooni, ekspertarvamuse või professionaalse hinnangu, mida aktsepteerivad kõik pangad. Lihtsalt saada päring e-postile hindamine@uusmaa.ee. Uus Maa - Meid kliendid soovitavad!

Sõbralik ja professionaalne kinnisvarateenus! Tasuta konsultatsioon! UUS MAA KV, tel 521 6697, kesk- ja vanalinna piirkonna kutseline maakler Kristina Sõmerik, kristina.somerik@uusmaa.ee; www.uusmaa.ee.

Sõbralik ja professionaalne kinnisvarateenus! Tasuta konsultatsioon! UUS MAA KV, tel 512 7089, äärelinna piirkonna maakler Kristina Leer; kristina.leer@uusmaa.ee; www.uusmaa.ee.

Miljon põhjust müüa kinnisvara rahvusvahelisel turul! Helista! DTZ KINNISVARAEKSPERT, tel 5625 4033, Mihhail Ušakov, mihhail.usakov@dtz.ee. Vaata täpsemalt: www.dtz.ee

Ober-Hausi kogenud kinnisvaraspetsialistid aitavad müüa ja üürile anda Teie kinnisvara Tallinnas ja Harjumaal. OBER-HAUS KV, tel 665 9717, 5615 707, Õnne Kotkas, onne.kotkas@ober-haus.ee.

Ostame-müüme-üürime teie kinnisvara! Kiire ja korrektne vormistamine, 15 a töökogemust, konsultatsioon tasuta. **Veo- ja kolimisteenus.** Teenindame 7 päeva nädalas. TIPOLIIN KINNISVARABÜROO, tel 5647 1516, 657 6301, Veljo Tarvis; veljo@tipoliin.ee, www.tipoliin.ee.

Müüa korter

Nõmmel Tungla tn-l, üp 134,8 m². Suur *penthouse*-tüüpi korter. Neli magamistuba, suur avatud köögiga elutuba, 2 WC-d, saun, pesuruum, suur mullivanni ja aknaga vannituba. Korteris tehtud kapitaalne remont. Kasutatud vaid kvaliteetseid siseviimistlusmaterjale. Hind 236 520 eurot. ARCO VARA, tel 501 0434, Agur Tammistu, Agur.Tammistu@arcovara.ee.

Müüa 1toaline korter

Tallinnas Nõmmel Vabaduse pst 181, üp 36,1 m². Mõnusalt avar ja valgusküllane korter Nõmme mändide all. Hind 75 500 eurot. Uus Maa ID: 7595. UUS MAA KV, tel 5557 0055, Ave Klaser.

Tallinnas Lasnamäel Kärberi 21, üp 32 m². 1,5 aastat tagasi renoveeritud päikesepoolne rõduga korter. Hind 46 500 eurot. Uus Maa ID: 7550. UUS MAA KV, tel 552 9262, Ülve Vaarmets.

Müüa 2toaline korter

Tallinnas Lasnamäel Narva mnt 174c, üp 58 m². Kena ja hubane suure terrassiga korter. Hind 80 000 eurot. Uus Maa ID: 6176. UUS MAA KV, tel 5621 6236, Silva Marzullo.

Müüa 3toaline korter

Tallinna kesklinnas Narva mnt 5, üp 100,7 m². Suure rõduga avar korter südalinnas. Vaated vanalinnale. Hind 245 000 eurot. Uus Maa ID: 7245. UUS MAA KV, tel 521 6697, Kristina Sõmerik.

Tallinnas Nõmmel Valdeku 116, üp 60,7 m². Kvaliteetselt renoveeritud päikeseküllane rõduga korter. Hind 79 400 eurot. Uus Maa ID: 7565. UUS MAA KV, tel 5682 3506, Egon Juhanson.

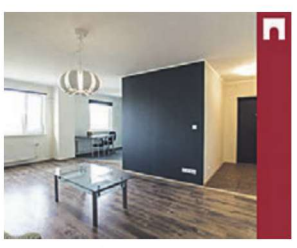

Juhkentali 22, korralik korter, 2 parkimiskohta kinnises hoovis, 4. korrus, gaasiküte, väga mõistlikud kommunaalkulud. Saun, köögimööbel. Hind 115 000 eurot. ARCO VARA, tel 5556 6107, Andrus Viks, Andrus.Viks@arcovara.ee.

Müüa 4toaline korter

Tallinnas Haaberstis Taludevahe 11, üp 148,8 m². Ainulaadne terrassidega ümbritsetud mõnus perekorter. Hind 199 000 eurot. Uus Maa ID: 7612. UUS MAA KV, tel 512 7089, Kristina Leer.

Harjumaal Viimsi vallas Aiandi tee 4, üp 94 m². Avar, läbi maja planeeringuga ja lõunapoolse rõduga korter! Hind 89 000 eurot. Uus Maa ID: 4018. UUS MAA KV, tel 5697 6306, Anne Luur.

Müüa maja

Kuusalu vallas Salmistu külas, üp 183 m². 1. korrusel elutuba, söögituba avatud kööga, vannituba koos WCga, panipaigad. 2. korrusel 3 magamistuba, välja ehitamata saun pesuruumiga. Maja kütavad õhksoojuspump ja kaminad, soe vesi boilerist. Tsentraalne vesi, kanalisatsioon kogumiskaevu ja imbkaevuga. Hind 148 000 eurot. ARCO VARA, tel 524 7652, Katrin Tutti, Katrin.Tutti@arcovara.ee.

Müüa puhkekompleks

Tori vallas, 16 km kaugusel Pärnust. Väga heas korras puhkekompleks, müüa koos täissisustusega, kaasa kliendibaas. Kompleksi kuuluvad puhkemaja (11 tuba), vana elumaja, saunamaja, maakelder, suur veekogu, spordiplats. Hind 160 000 eurot. ARCO VARA, tel 524 2277, Sirje Savvest, Sirje.Savvest@arcovara.ee.

Müüa kinnistu

Sepamäel Kaberneeme külas, kinnistu 1152 m². Omanikult ja vahendustasuta! Kõrgelt hinnatud piirkond, atraktiivne mereäärne kõrghaljastus, krundilt merevaade. Meri ja oma privaatne rand 80 m kaugusel. Detail 250 m² ja 8,5 m. Hind 98 900 eurot. Helista ja küsi lisa! Tel 5078977, Edward Anton.

www.ekspress.ee

Sinu kinnisvara reklaam
Eesti Ekspressi
kinnisvararubriigis!

Hea võimalus jõuda
100 000 lugejani.

Küsi pakkumist: projektijuht Marit Kõrven
669 8212, marit.korven@lehed.ee

EESTI EKSPRESS

Colonna KINNISVARA

www.colonna.ee
Tartu mnt 14, Tallinn Tel: +372 646 1004

MÜÜK ja EHITUS ON ALANUD! WWW.LIIKURI41.ee

Uusarendus Lasnamäe veerel Liikuri tn 41.

Lasnamäe linnasuunaline arenduspiirkond, kuhu on uue Lasnamäe üldplaneeringuga kinnitatud ja väljarendamisel uus kaasaegne linnaosa, Lauluväljakust 1 km kaugusel. Läheduses Smuuli teel avati uus Maxima XX.

Alanud on esimese maja Vana-Kuuli 15/1 müük ja ehitus, esimene korterelamu valmib aprillis 2015.
Ehitatakse kuus 8-kordset, 33 korteriga korterelamut, milles on kokku 198 korterit, soklikorrusel garaaz ja väliparkimiskohad. Kortermajade ehitus on plaantiud etapiviisiliselt, aastatel 2014 - 2017. Korterelamud ehitatakse kaasaegsed, energiasäästlike B-energiaklassi hoonetena. Igas korteris autonoomne kõrge kasuteguriga soojusvahetiga sundventilatsioon. Korterite viimistluseks kasutatakse kvaliteetseid materjale, itaalia tootja „Ballardini" keraamilised plaadid, laudparkett, puitspoon uksed.

Müüki tulevad 1-, 2-, 3- ja 4-toalised korterid.
Korteriomandid moodustatakse koos rõdu ja lahuspinnana I korrusel paikneva panipaigaga.

Korteriomandite müügihinnad alates 1500 -1700 eur/m²
Soklikorruse garaazi parkimiskoha hind 6000 eur
Parkimine hoovis, parkimiskoha hind 3000 eur

Müügikorraldus: Colonna Kinnisvara OÜ
Müügiinfo: www.LIIKURI41.ee ja www.colonna.ee

Ma ei hakka kirjeldama, milline ma välja näen. Ükskõik mida te kujutlete, asi on tegelikult palju hullem.

Auggie sündis moondunud näoga, mistõttu ta ei ole seni tavakoolis käinud. Nüüd läheb ta Beecheri erakooli viiendasse klassi ja kui teie olete kunagi koolis uus laps olnud, siis teate, kui raske see võib olla. Auggie on lihtsalt üks tavaline poiss, kellel on ebatavaline nägu. Aga kas ta suudab oma uusi klassikaaslasi veenda, et välimusele vaatamata on ta täpselt samasugune nagu nemad?

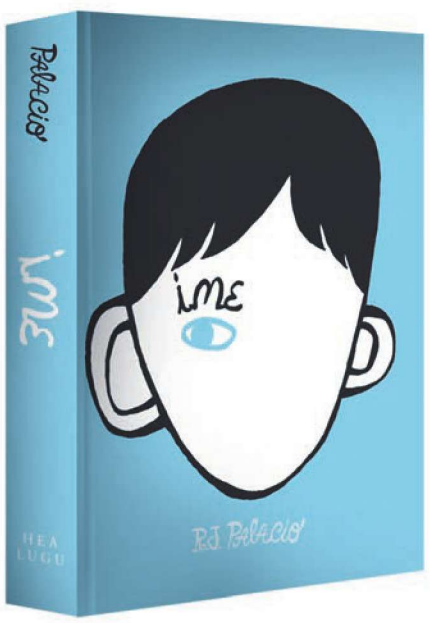

HEA LUGU

Raamat on saadaval kõigis raamatukauplustes või tellides 680 4443, www.healugu.ee

Emotsionaalne, provotseeriv ja unustamatu romaan sellest, kuidas me armastame, üksteise eest hoolitseme ja kuidas meie langetatud otsused mõjutavad terveid põlvkondi.

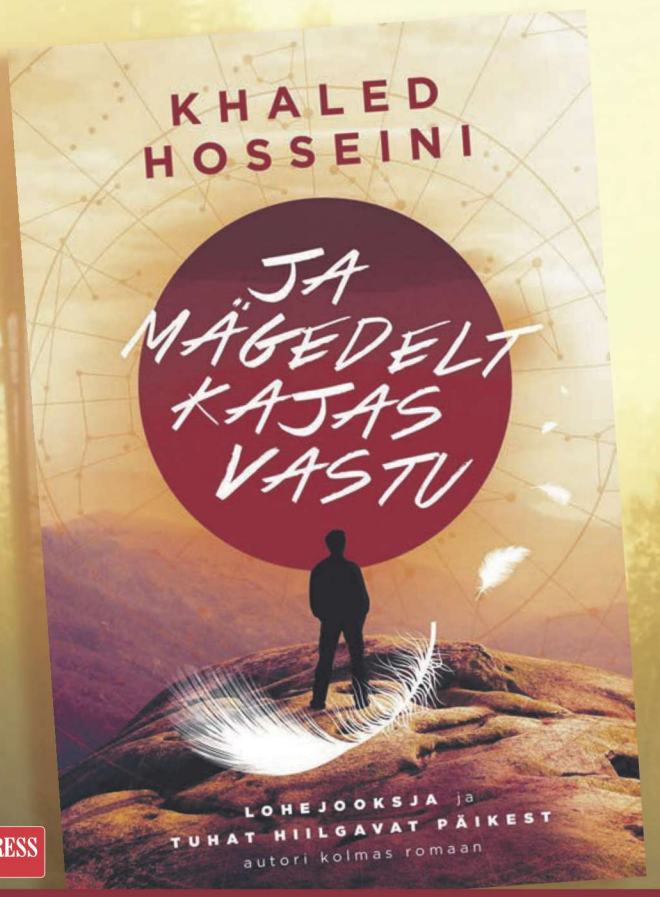

Raamatud on saadaval kõigis raamatukauplustes üle Eesti või tellides www.healugu.ee

Koolituse teema	Aeg, hind	Korraldaja, info
ARVUTIKOOLITUS		
Komplektkursus – AutoCADi algkursus + põhikursus. **Komplektkursus Tallinnas.** Komplektkursus on loodud neile, kes pole varem AutoCADiga kokku puutunud, kuid kellel on vaja sellega töötada ja soov omada tarkvarast ka põhjalikum ülevaade. Läbides alg- ja põhikursuse, omandab osaleja põhilised AutoCADi kasutamiseks vajalikud oskused ning saab ülevaate programmist.	25.-29.08 **480 €** + km	usesoft **AS USESOFT** Tobiase 8, 10147 Tallinn tel 630 5105 kontakt@usesoft.ee www.usesoft.ee
Meie koolituskalendris on veel järgmised kursused: AutoCADi **algkursus** 12 ak t (ka venekeelsena!) **AutoCADi algkursus Tallinnas** (25.-26.08) AutoCADi **põhikursus** 18 ak t (ka venekeelsena!) **AutoCADi põhikursus Tallinnas** (27.-29.08) AutoCAD **3D kursus** 20 ak t AutoCAD **3D sisekujundajatele** 20 ak t **Visualiseerimine** AutoCADis 12 ak t AutoCADi kursus **haljastajatele** 20 ak t AutoCADi kursus **konstruktorile** 20 ak t **Revit Architecture'i** algkursus 20 ak t **Revit Architecture'i** jätkukursus 18 ak t **Revit Structure'i** algkursus 20 ak t **3ds Max'i** baaskursus 20 ak t Autodesk **Inventori** baaskursus 20 ak t **Sketchupi** baaskursus 12 ak t	**240-480 €** + km	AUTODESK. Silver Partner Architecture, Engineering & Construction Media & Entertainment Authorized Certification Center Authorized Training Center
AutoCADi alg- ja põhikursust korraldame ka Tartus. **AutoCADi algkursus Tartus 22.-23.09.2014** **AutoCADi põhikursus Tartus 24.-25.09.2014** **Korraldame kursusi rühmadele nii meie ruumides kui ka kliendi juures.** **Võimalik tellida tarkvara- ja eraõppekonsultatsioone. Koolitustel osalenud saavad kaasa õppematerjalid koos ülesannetega.** **Vaata lisainfot ja sooduspakkumisi: www.usesoft.ee** **Usesoft Facebookis: www.facebook.com/usesoft.cad**		

Üks rida (kursuse info) koolituskalendris 27 € + km.
Tellides vähemalt kolm rida, on logo TASUTA, muidu ühe rea hinnaga.
Reklaami tellimine: tel 661 3339, e-post maie.viilup@lehed.ee

TEENUS

***Süle- ja lauaarvutite ost, müük ja remont. Asume Tartus Stuve 8, Joorami pood. Tel 5657 7785.
***Nõuandeliin, tel 900 5020. Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, tööd ja tervist puudutavatele küsimustele. Kõne hind 0,97 eurot/min.
***Kaardid ennustavad 24 tundi, hind 1,09 eurot/min. Tel 900 1727.

MÜÜK

***Väike mesindustalu Väike-Maarja lähistel annab teada võimalusest osta mett! Mesi on korjatud Pandivere metsadest ja niitudelt ning pakendatud 1 l pakenditesse (1,5 kg). Pakendatud 1 l mee hind on 9 eurot. Tallinna piires toimetame tasuta kätte! Tellimusi võtame vastu elektronposti aadressil mesi@24h.ee või telefonil 5667 7227.

TÕLKED

Tõlge reklaamile lk 45.** Bayer on rahvusvaheline ettevõte, mille peamised kompetentsivaldkonnad on tervishoid, taimekaitse ja kõrgtehnoloogilised materjalid. Bayeri tooted ja teenused on disainitud, et aidata kaasa inimeste elukvaliteedi parandamisele. Bayeris töötades on sul võimalus olla osa innovatsioonile keskendunud organisatsioonikultuurist. **Baltikumi HR *Business Partner juhib, koordineerib ja opereerib kõiki HRi tegevusi ning on kontaktisikuks kõigis HRi küsimustes Balti riikides. HR BP on ainus HRi valdkonna töötaja Bayeri Balti organisatsioonis, kus töötab kokku 105 inimest. HR BP kindlustab globaalsete HRi protsesside, reeglite ja programmide rakendamise Baltikumi organisatsioonis ning tagab nende vastavuse kohalikele seadustele, regulatsioonidele ja ärivajadustele. Ta pakub professionaalset, tõhusat tuge ja nõustamist värbamise, talentide tuvastamise ja arendamise, töötasu ja tulemusjuhtimise teemadel ning Baltikumi juhtide tuge ja juhendamist talendijuhtimise valdkonnas. HR PB allub Põhjamaade regiooni HRi juhile ning kuulub Baltikumi organisatsiooni juhtkonda, Põhjamaade HRi juhtrühma ja kogukonda. Nõudmised: kõrgharidus soovitavalt inimressursside juhtimises või ärijuhtimises; väga hea inglise keele oskus, vene keele oskus tuleb kasuks; vähemalt 5aastane HRi valdkonna kogemus; võime teha koostööd eri pooltega nii Bayeri kohalikus, Põhjamaade kui ka globaalses organisatsioonis ning vajadusel seista oluliste HRi teemade eest juhtkonnas; eeskuju andmine Bayeri LIFE väärtuste peegeldamisel; võime töötada ja saavutada mõju multikultuurses keskkonnas; üldine äriline mõtlemine. Värbamisprotsess korraldatakse partnerluses Fontesega. Palume kandideerida aadressil www.fontes.ee/talendipank või saata oma ingliskeelne CV e-postile info@fontes.ee. Konkursi tähtaeg on 3. august 2014.
***Tõlge reklaamile lk 45.** Maersk Eesti AS on Maersk Line'i agent Eestis. Maersk Line kuulub AP Moller Gruppi, mille peakontor asub Kopenhaagenis, Taanis. Maersk Line on üks maailma juhtivaid konteineriseeritud transpordi lahenduste pakkujaid oma 325 kontoriga üle kogu maailma. Lisainformatsiooniks külastage meie kodulehte www.maerskline.com. Maersk Eesti AS otsib Operationsi osakonna **koordinaatorit**. Otsime oma meeskonda energilist ja tulemusele pühendunud Operationsi koordinaatorit töökohaga Tallinnas. Vastutusalaks on Operationsi osakonna töö koordineerimine, suhtlemine hankijatega ning hankijate poolt esitatavate kulude kontroll ja optimeerimine. Vastutusala: ladusa koostöö korraldamine laeva-, sadama- ja konteinerkäitluses; konteinerite liikumise ja sisemaavedudega seonduv; konteinerite voo reguleerimine, konteinerite parandamise koordineerimine; töökorralduse lihtsustamine ja optimeerimine; parima hinna ja teenuse suhte tagamine. Nõudmised kandideerijale: ladusa eesti, inglise ja vene keele oskus; soovitav on Mereakadeemia diplom ja/või töökogemus konteinertranspordi sektoris; arvutioskus; võime töötada nii meeskonnas kui ka iseseisvalt; aktiivne ellusuhtumine ja hea stressitaluvus, tulemusele orienteeritus, iseseisvus, energilisus. Pakume huvitavat töökogemust rahvusvahelises ettevõttes, töökohta oma ala kogemustega spetsialistide keskel, head võimalust enesearenguks ja -täiendamiseks. Pakkumisest huvitatutel ja otsingukriteeriumidele vastavatel kandidaatidel palume saata ingliskeelne CV ja motivatsioonikiri hiljemalt 3. augustiks 2014 e-postile Elena.Bozhko@maersk.com.

EESTI EKSPRESS www.ekspress.ee

AVATUD KONKURSS FOTOTEENUSE PAKKUJALE

Tallink Grupp kutsub avatud konkursile **fototeenuse pakkujaid**, kes soovivad pakkuda alates 2015. aastast Tallinki Tallinn-Stockholmi ja Riia-Stockholmi liini laevadel fototeenust.

Fototeenuse osutajal tuleb:
- Osutada kruiisilaevade reisijatele fotograafiateenuseid, sealhulgas portreefotode tegemine sadama terminalis ja laeva avalikes kohtades.
- Teha esindusfotosid laevapere liikmetest.
- Teha fotojäädvustusi eriüritustest laeval.
- Olla valmis fototeenust laeva pardal osutama 7 päeva nädalas ja 365 päeva aastas.
- Palgata fototeenuse osutamiseks vajalikud inimesed ning omada selleks vajalikku tehnikat (labori ruume laeva pardal ei ole, eelistada tuleb printimist või digitaalseid lahendusi).

Tallink garanteerib:
- Vahendustasu teenuse osutajale
- Fotograafidele elamistingimused - kajutid ja toitlustamise pardal viibimise ajal.
- Professionaalse fototeenuse osutamise ainuõiguse laeval, va marketingi tarbeks tellitud erifotod.

Konkursile pakkumise esitamise tähtaeg on 12. september 2014.a.
Pakkumine palun saata e-posti aadressile meelelahutus@tallink.ee.
Konkursil osalemiseks palume teil meile saata:
- ettevõtte senise tegevuse ülevaade
- kuni 1 lk kirjalik visioon teenuse olemusest laeva pardal
- väike portfoolio varem tehtud töödest

Lisainfo meelelahutus@tallink.ee või telefonil 640 9971.

TALLINK

BAYER

Science For A Better Life

Bayer is a global enterprise with core competencies in the fields of health care, agriculture and high-tech polymer materials. As an innovation company it sets trends in research-intensive areas. Bayer's products and services are designed to benefit people and improve their quality of life. At Bayer you have the opportunity to be part of a culture where we value the passion of our employees to innovate and give them the power to change.

HR Business Partner for Baltic countries

TASKS AND RESPONSIBILITIES
The HR BP provides leadership, coordinates and operates all Human Resource activities in the Baltic countries; Estonia, Latvia and Lithuania. The HR BP is the only HR professional in the Baltic organization of 105 employees and will be the point of contact in all HR matters also for some managers outside of Baltic.
- He/she ensures the implementation and application of Global and Local Bayer HR directives, policies, processes, systems and programs within Baltics and makes sure that they are consistent with local laws and regulations and are aligned with the business requirements.
- Based on the businesses needs in Baltics he/she provides effective HR support and consultancy in the areas of hiring and selection, talent identification and development, compensation and benefits, performance management.
- He/she provides support and guidance to the Baltic managers enabling them to identify their talents and develop them within and beyond Baltics/Nordic.

The HR BP reports to Head of HR, Nordic Region and is a member of the Baltic Country Council, the Nordic HR Management Team and the Nordic HR community.

REQUIREMENTS
- University degree or equivalent, preferably in HR/Business administration.
- English language should be fluent both in the spoken and written form. Russian would be an additional advantage.
- Good understanding and experience within majority of core HR processes including labor law through at least 5 years HR experience.
- Ability to collaborate with the various stakeholders in the local, Nordic and global Bayer HR organization.
- Ability to take a strong stand with management if required.
- Role model for the Bayer LIFE Values.
- Capability to work and impact in a multicultural environment.
- General business acumen as well as good understanding of financial impacts derived from HR decisions and policies.

HOW TO APPLY
The recruitment process will be conducted in partnership with Fontes. Please apply www.fontes.ee/talendipank or send your CV in English to info@fontes.ee by **3rd of August, 2014**.
Should you have any additional questions, please call Fontes +372 6277 077.

FONTES talendijuhtimine

Vt tõlget rubriigist „Tõlked" lk 44.

K-rauta on juhtiv ehitusmaterjale ning kodukaupu pakkuv kontsern Põhjamaades, Baltikumis ja Venemaal. Eestis ja Lätis opereerime K-rauta kauplusteketti. Ettevõttel on Eestis kokku 8 kauplust ning töötab üle 400 inimese.

Otsime oma Haabersti kauplusesse:

KAUPLUSE JUHATAJAT,

kelle ülesandeks on Haabersti kaupluse tulemuslik juhtimine.

Edukas kandidaat omab
vähemalt 3-aastast juhtimiskogemust jae- ja hulgimüügisektoris. Tal on kõrgem haridus, väga hea analüüsivõime ja planeerimisoskus. Sobiv kandidaat on osav läbirääkija ja väga hea meeskonnajuht.

Tööle asumise aeg: kokkuleppel
Töö asukoht: Paldiski mnt 108a, Tallinn
Kandideerimise tähtaeg: 31.07.2014.a.

Kandideerimiseks saata CV ja sooviavaldus e-posti aadressile: personal@rautakesko.ee

Lisainfo: müügidirektor Irina Raudsepp, irina.raudsepp@rautakesko.ee

www.k-rauta.ee

K-RAUTA
Unista. Planeeri. Teosta.

MAERSK LINE

Maersk Eesti AS is the General Agent of Maersk Line in Estonia. Maersk Line is a division of the A.P. Moller – Maersk Group headquartered in Copenhagen, Denmark and is a leading global provider of containerised transport solutions with more than 325 offices worldwide. For more information about Maersk Line please refer to the home-page at http://www.maerskline.com

Do you want to be part of a dynamically growing market leader?

Maersk Line announces a vacancy of

OPERATIONS COORDINATOR

We are looking for an energetic and result oriented Operations Coordinator to be a strong addition to our Tallinn office Operations team. The local team is responsible for operations coordination, communication with vendors and cost control.

Your main responsibilities will include but not be limited to:
- Coordination of vessel, terminal and inland operations
- Equipment and Intermodal matters
- Coordination of Equipment Supply, Maintenance and Repair
- Cost Control Procedures
- Rationalization of established procedures
- To ensure best service for the cheapest price

Requirements:
- Maritime education and/or job experience in shipping industry
- Advanced computer skills
- Ability to work both as team player and independently
- Proactive approach
- Stress resistance
- Result oriented, self-motivated and energetic person
- Fluent in Estonian, English and Russian

What's in it for you?
You will join a dynamic team of professionals. You will become a part of the global company with ambitious goal and proven track record of success.

Candidates interested in the position and meeting the requirements should submit Motivation Letter and CV in English by sending an e-mail to Elena.Bozhko@maersk.com latest by 3. August 2014.

Vt tõlget rubriigist „Tõlked" lk 44.

Sinise kuukivi saarel

Aastakümnete eest oli Tseiloni saar paljudele rändurite le ukseavaja Aasia võlumaailma. Uks on paokil ka nüüd, pärast veerand sajandit kestnud sõda ja saart rängalt tabanud tsunamit, ning sisseastuja võib leida end paigast, kust ei tahagi edasi minna. Tekst ja pildid **Thea Karin**.

Ayubowan, ütlevad Sri Lanka elanikud oma mahedal viisil ja tervitavad tulijaid rinna ees kokku pandud peopesadega, soovides pikka iga ja tervist. Lanka on saare nimi ja Sri on täiend, mis kinnitab elanike uhkust tema üle, tähendades "helendavalt säravat". Päevast päeva kõlab kohalikest raadiokanalitest ja tänavaäärsetest muusikakioskitest laule Lanka ilust ja armastusest tema vastu. Kui selge, kuhu lähed ja kust tulid, esitatakse alati ka kolmas küsimus "*Do you like Sri Lanka?*".

Kogu saarel on tunda ülesmäge mineku hõngu. Pealinna Colombo mereäärsetes restoranides ülesseatud diivanid on suursuguste pulmapidustuste jaoks kaunistatud rohketе lilledega, šikid kohvikud ja roosade basseinidega luksushotellid kerkivad uute tööstuste kõrvale. 2013. aasta sügisel avati kaua oodatud kiirtee lõunarannikule. Otse Bandaranaike rahvusvahelisest lennujaamast sõidavad klimatiseeritud kiirbussid Hikkaduwa, Unawatuna ja Mirissa pikkadele kuldsetele liivarandadele. Pea miljoni elanikuga Colombo Pettah' linnaosa kirju ja lärmakas turg on teravas kontrastis kunagisse hollandi hospidali tekkinud peente kauplustega, kust võib soetada kõike ajurveda kosmeetika topsidest kuni Sri Lanka disainini. Tipptundide ajal tundub liiklus hullumeelne ja välja sõites ei taha linn kuidagi lõppeda. Peale selle tekib küsimus, kuidas küll tormavate busside, *threewheeler*'ite, jalakäijate ja elevantide vahel liigeldes rohkem õnnetusi ei juhtu. Autojuht kasutab võimalust templite juures peatudes jumalaile paar ruupiat annetada. Sest kunagi ei või teada, ütleb ta – see ongi teie reisi turvalisuse garantii.

KUI MÄGI EI TULE BUDDHA JUURDE...: Kellel pole võimalik templisse minna, sellele toob traktor õnnistava buddha munga. koju kätte.

INIMENE JA AHV REPTIILE TALTSUTAMAS: Kobrade kõrval (pildil) leidub Sri Lankal ohtralt teisigi madusid ja sisalikulisi. Kopsakaid varaane ei maksa ülemäära karta, kuid samas tasub nendegagi distantsi hoida.

ISEGI KUI OLETE LENNUST VÄSINUD, hoidke silmad lahti, sest teekond on täis üllatusi. Teel läbi külade saab täieliku ülevaate saare toodangust – kord on tänavad ääristatud tillukeste poekestega, mis pakuvad kookospähkleid, mangosid, India pähkleid, kivisidruneid, punutud korve, vaipu ja puitmööblit. Mõnikord kõnnib külatänaval ka voodiraami sisse pugenud mees, olles oma käsitöö kõndiv reklaam. Kui ühes väikeses külas peatume, et tuntud imetegija käest rohtu osta, satun külainimeste kutsel kobra ja ahvi etendusele. Kobra kõigub flööditaktis korvikesest välja ning roomab pealtvaatajaid ehmatama, sellal kui ahvi ülesandeks on teda veidi näpistada ja siis vaatajatelt raha kokku koguda.

Mööda rannikut sõites jääb silma ikka ja jälle sama pilt – mehed pikas reas, kirjud ja mustrilised sarongid üles keritud, ühises rütmis merest kalavõrke tõmbamas. Niipea kui võrgud on maale tõmmatud, jagatakse kalad liikide järgi hunnikutesse ning paadiomanik alustab müüki. Imekiirelt on kalad turustatud ja omanik on oma kalasoomustest säravate kätega hulgaliselt ruupiaid vastu võtnud. Teistsugune kalapüük toimub Koggala rannas, seal istuvad pikkade ritvadega varustatud laiade kaabude ja üleskeeratud sarongidega kalurid loojuva päikese taustal pikkade toigaste otsas – *stilt fisherman*'idest on saanud ka üks turistikaamerate lemmikmotiive. Koggala rannas katkestati ka läinud aasta 26. detsembril paar minutit pärast kella üheksat hommikul töö, et mälestada üheksa aasta taguses tsunamis hukkunuid. Ja Jaapanilt tsunamiabina saadud autod veavad kaugetesse küladesse joogivett siiamaani.

Satun külainimeste kutsel kobra ja ahvi etendusele. Kobra roomab pealtvaatajaid ehmatama, ahvi ülesandeks on vaatajatelt raha kokku koguda.

Inimestele on meelde jäänud inglise pere tsunami käest päästmise lugu. Kohalikud ajasid kangekaelselt oma peremehe üles, võtsid lapsed kukile ja viisid nad laine eest ära. Peremees ostis igale päästjale nende oma külas tänutäheks tükikese maad ning andis raha maja ehitamiseks. Hiidlainet meenutab hotelliõues ka Pinnawala orbudekodust toodud elevandi kett – tema oli ainuke, keda päästa ei saanud. Unawatuna ranna Milton Hoteli peremees ei ole suutnud peale tsunamit kolmest tärnist kõrgemale tõusta, aga see-eest kuulub hotellile päris oma rand, mille üle ta uhke on. Oma visiitkaardile on ta nime kõrvale kirjutanud: "Olen terve, rikas, õnnelik ja tolerantne".

Nagu ta ei kuuluks üldse siia ümbrusesse, kõrgub ootamatult keset lopsakat rohelust Sigiriya monoliit – lõvikalju; iidse kuninga Dhatusena isatapjast poja Kashyapa kindlus. Suurte väänlevate puujuurte ja kunagiste mungakoobaste kõrvalt viivad trepid galeriide ja privaatruumide juurde, kuni jõuame kuninga magamistuppa, kust avaneb hingemattev vaade üle kogu ümbruskonna. Kindluse keerulise ülesehitusega ning tänaseni vulisev veeaed on vanim omataoline kogu Aasias, kuid mitte vähem ei avalda muljet ühe teise kuninga viis kaljutemplit Dambullas, milleni viivatel treppidel saab tutvuda ahvide pereeluga.

MITTE KUNAGI POLE MA NÄINUD korraga niipalju elevante kui Minneryia rahvuspargis, kus saab üsna lähedalt džiipidest jälgida, kuidas hiidloomad end rohuga hõõruvad ja vees pesemas käivad. Minneryias saime hirmust ja üllatusest põksuvate südametega ka aru, kui suur on džiibijuhi vastutus, kui ta pani kiiresti sisse tagurpidikäigu, et ründava elevandi eest ära põigata. Hiljem külas juurviljapõldude vahel kuulasime juba rahulikumalt taluniku laulu, mida ta laulab öösiti, kaitstes oma põldu metsikute elevantide eest, kes vahel rahvuspargist välja murravad. Õnnetused, mis saarel juhtunud on, pannakse samuti lauludesse ning neid teavad kõik. Ka antakse külades suurte nukkudega lärmakaid etendusi nii Buddha elust kui ka tänaste poliitikute (sh presiden-

TOIKAKALURID: *Stilt fishermen* - kalurid Koggala külas Sri Lanka lõunarannikul,kes vahetevahel püüavad ka kala, põhikohaga aga kaldale kogunenud turistide pilke.

KAE AGA PERRA!

- Saare parimad teesordid tulevad Nuwara Eliya'st ehk kunagiselt Väikselt Inglismaalt. Seal asuvad koloniaalaja hõnguga teevabrikud, kust algas Liptoni tee võidukäik. Mõnigi teepiirkonna endisaegselt suursugustest villadest elab nüüd uut elu luksushotellina.
- Ringreisideks kasutage bussi või rentige auto koos juhiga. Lühemateks sõitudeks tasub rentida *three-wheeler* või osta pilet hoopis rongile, sest vaade rongiaknast on enamasti imekaunis.
- Üks Sri Lanka vanasõna ütleb: "Ükskõik mida teed, aga tee seda naeratusega". Teisse suhtutakse palju paremini, kui suudate stressiolukorras naeratuse huulil hoida.
- Ärge ujuge üksikul rannal, sest Sri Lanka ookeanilained ja -hoovused on hoopis midagi muud kui Läänemere omad.
- Kui teie reis toimub täiskuu ajal, siis pange öise templikülastuse tarbeks kotti täiesti valged riided.

di) tegemistest. Au sees on Ambalangodas valmistatud haigusi tõrjuvad maskid ning sealt mitte kaugel pole ka Sri Lanka ainulaadse sinise kuukivi kaevandus, kus kõik käib veel käsitsi. Kuna nõudlus hõbedasse raamitud kuukivi järele on tõusuteel, siis näitavad sealsed omanikud originaale ja võltsinguid, mis tulevad laboritest ja mida kergelt ei erista. Seega on sinise kuukivi soovijatel parem endil kohale minna.

KUIGI IGA SRI LANKAL VIIBITUD päev tõi kaasa midagi uut, jäid enim meelde hommikud, kus ma otse voodist, pilku aknast välja heites jälgisin ahvipere puult puule hüppamist ning kuulsin pärast seda Sri Lanka kõige tüüpilisemat heli: hommikust õuepühkimist, mida tehakse vist üle terve maa korraga. Just nii, nagu terve maa paneb uue aasta puhul üheaegselt ja munkade väljaarvestatud momendil keema piima, et selle pealt ennustada, mida uus aasta toob.

Ja siis, kui tervel saarel kadus ära elekter, süütasime põlema kukega ehitud õlilambi, mis on suurema või väiksema variandina ühtmoodi olemas küllap igas Sri Lanka kodus.

Singali keeles öeldakse hüvastijätuks tabavalt õigesti: *gihilla ennam yaaluwa* – ma tulen tagasi, mu sõber.

FOTO KRISTER KIVI

MAITSEELAMUS

Usupiim

Juba ligemale kuu on muslimid üle kogu maailma loobunud koidiku ja päikeseloojangu vahele jääval ajal söögist, seksist, sigarettidest ja isegi vee joomisest. Paastu enneaegne katkestamine või selle reeglite mingil muul kombel lõdvendamine ei võida ühelegi islamiusulisele sõpru juurde (ning kindlasti ei vaadata hea pilguga ka nende põrguteel läänlaste peale, kes, falafelid näpus ja kokakoola suul, avalikes kohtades Allahi järgijate moraali alla veavad). Paast peab olema ühendav katsumus, mis läheb päikseloojangujärgsel ajal üle ühiseks sööminguks, sageli pikkade tänavatele tõstetud laudade taga, kus päevakuumast kurnatud vanamehed esimese datli ja esimese joogilonksuni jäävaid viimaseid minuteid loevad.

Muide, ramadaani ajal on Kairos populaarsed sellised tavalisest veest kiiremini hüdreerivad ja toitvad vedelikud nagu näiteks aprikoosimahl. Või siis hoopis kookosepiim *sobia* (pildil), mis keedetakse kokku rammusast lehmapiimast, riivitud kookosest ja suhkrust ning mis vaid paari Egiptuse naela (*ca* 20 eurosenti) eest lipsab tänavakaupmeeste lettidelt õhtu eel koju ruttajate kotti. Maitseb see segu nagu veidi kookosemaitseline sulanud plombiirjäätis, mida on siiski pisut veega lahjendatud; ühesõnaga - sõltuvusttekitavalt. Pole imestada, et paljud islamiusulised pärast ramadaanipaastu varasemast veidi korpulentsemad on.

KRISTER KIVI

Peruu marutõbine kõrberebane

SUVEJUTT Lõpp hea - kõik hea, selgub **Ivo Tšetõrkini** kõrbesaaga viimasest osast.

FOTO KAUPO KIKKAS

Algus 18. juuni Kohvris

Oma autost olime juba päris kaugel, kuid nägime, et Roberto tuleb auto poole tagasi ning vehib meie poole kätega. Laskusime künkast alla ning kõndisime tema juurde.

"Kas te olete hullud või?" karjus Roberto. "Ma mõtlesin, et te läksite kõrbesse ning kuna ma ei oleks teile järele jõudnud, siis oleksite seal kindlasti surma saanud - te läksite ju põhja poole!"

Ma üritasin seletada, et me teame küll, et välja saab ida poolt, aga tahtsime lihtsalt künka otsast vaadata, kas äkki ei paista sealt gaasitoru. Ja et kuna tema ise oli niikuinii teadmata suunas kadunud, siis me ei viitsinud lihtsalt ühe koha peal passida.

"ANNA VEEL SEDA TELEFONI," ütles Roberto.

"Ma ei tea - aku saab kohe tühjaks ja ma ei ole päris kindel, et see järjekordne helistamine siin midagi muudab," ütlesin murelikult. Siiski otsisin telefoni välja ning valisin poja numbri. Tema telefon oli väljas. Tähendas see nüüd seda, et poiss on viimaks teel? Või oli ta lihtsalt telefoni välja lülitanud, et vanamees ei tüütaks? Viimane versioon tundus isegi usutavam.

Õhutemperatuur oli meeldivalt langenud ning loojang värvis taeva kollakaspunaseks. Veel ehk pooleks tunniks oli jäänud valgust, et meid endid või meie jälgi näha. Erilist lootust ei olnud. Ma ei olnud mures aga mitte tänase öö, vaid järgneva päeva pärast - kuidas me ikkagi siit astuma hakkame. Siis aga röögatas Roberto, käega itta näidates:

"Tuleb!"

Mina ei näinud mitte midagi. Ometi läksime kõik ähmi täis - kas vanamees on nüüd lõplikult lolliks läinud? Ühel hetkel aga eristas silm tõepoolest kauge düüni taustal väikest valget täppi, mis näis sama suur kui kükitav mannatera. Aga see mannatera liikus! Ja tõepoolest oli mõne hetkega selge, et see on auto. Mis liigub meie poole.

Jooksime sellele vastu. Oli siiski võimalik, et hoolimata suunast ei märka ta meid. Ning meie auto oli eemal, oru põhjas. Võtsime samal ajal särgid seljast ja vehkisime nendega pea kohal, et end suuremaks ja märkavamaks muuta. Paarikümne minuti möödudes, täpselt pimeduse saabumise hetkel oligi valge Toyota Hilux kohal, roolis keegi suur mees ning kõrvalistmel Roberto poeg.

Ma tundsin, et tahan lihtsalt naerda. Niivõrd suur oli pingelangus. Olemas, korras, päästetud! Me ei pea enam ühtegi ööd selles neetud kõrbes magama ning veel vähem hakkama hommikuvalguses tundmatusse astuma, kus võib-olla ühel hetkel Roberto järjekordsed matkajad ka minu pleekinud kontide taustal Facebooki jaoks *selfie*'sid teevad. Uus aku tõsteti maha, kruvisime selle Roberto autole peale ning vana Patrol ärkas hoobilt elule.

"EGA MA SELLE ROBERTO PÄRAST poleks hakanud küll tulema," ütles mees, kes autot juhtis, "minu pärast oleks tema võinud siia kõrbesse jäädagi. Aga kui ma kuulsin, et temaga koos on ka välismaalased, siis olid muidugi teised jutud."

Sõitsime veel samal ööl bussiga pealinna Lima poole, et see kõrb meid veel kord kätte ei saaks. Ning alles tagantjärele saan aru, kuivõrd eriline, kummaline ja sürreaalne see maailm oli. Loomulikult jagus meil ka Robertoga lõpuks üksteisele ainult headusi. Sest kogu tema hullus käib ikkagi selle juurde, tema ise kogu oma olemusega muutis kõrbe ja matka nii eriliseks. Ja mis kõige kummalisem - mul on tunne, et see ei jää viimaseks korraks, kui ma vana kõrberebase Robertoga sellesse kuuma katlasse sööstan.

REISIDIIL

Mõni hea reisipakkumine, mis oli saadaval Kohvri trükkimineku ajal.

IHG: 50% soodustus Crowne Plaza, Holiday Inni jt Euroopa hotellides kuni 28. septembrini. Broneeritav 30. juulini lingi http://www.ihg.com/hotels/gb/en/global/offers/partner/summer-offer kaudu IHG Rewards Club kaardi (liitumine tasuta) olemasolul.

AIR SERBIA: edasi-tagasilennud septembrist detsembrini Düsseldorfist Sri Lankale alates **420 €** läbi Belgradi ja Abu Dhabi (kolmas ja neljas lennusegment Etihadiga). ebookers.de

DELTA: edasi-tagasilennud Roomast Sao Paulosse septembris alates **493 €**. delta.com

Pakkumiste saadavalolek võib ajas muutuda.

UUDISED

PROTEA HOTELS SAI MARRIOTTIDE PERE LIIKMEKS

Aafrikas rohkem kui 100 valdusega hiilgav Protea Hotels liitus Marriotti hotellide grupiga ja on alates 2015. aastast selle boonusprogrammi Marriott Rewards ametlik partner. Protea portfoolio kuulsaimad brändid on butiikhotellid Protea Hotel Fire&Ice ning luksuslikud African Pride hotellid Lõuna-Aafrikas, Malawis, Namiibias, Tansaanias, Ugandas ja Zambias. Kuid hoiatus – esialgu ei anna Proteas ööbimine Marriott Rewardsi liikmetele küll mingeid boonuseid, privileege või soodustusi peale 10% allahindluse.

PILOOT TEGI REISIJATELE PITSAT VÄLJA

Washingtonist Denverisse teel olnud lennufirmale Frontier Airlines kuuluv A320 pidi poolel teel Cheyenne'i lennuväljal ootamatu vahemaandumise tegema. Et ootamine venis pikemaks kui arvatud, tundis lennuki kapten Gerhard Brandner nälga ja otsustas ka reisijatele suurejooneliselt välja teha, tellides lennuväljale kokku 50 restorani Domino's pitsat, vahendab Ameerika telekanal KUSA-TV. Brandner, keda kolleegid sealtsaadik Pizza Guy'ks kutsuvad, maksis muide pitsad kinni omast taskust. Pärast paaritunnist hilinemist maandus lend viimaks edukalt Denveris.

FOTO ERAKOGU

SILJA LINE NÜÜD KA LÕUNAPOOLKERAL: Eesti laevandusbrändi tuntus on omasoodu levinud ka Lõuna-Aafrikasse, tillukesse Zimbabwesse Zambezi ja Limpopo jõgede vahel. Miks selle paadi omanik täiesti omal initsiatiivil sõidukit Tallink Silja hülgelogoga kaunistada otsustas, jääb pehmelt öelda mõistatuseks.

EUROOPA LIHTSUSTAB VIISAREEGLEID HIINLASTELE

Et Euroopa suhted Hiinaga on viimastel aastatel paranenud ning illegaalsete immigrantide arv märgatavalt vähenenud, kavatsevad Euroopa saatkonnad Schengeni viisa saamise hiinlastele lähiajal omajagu lihtsamaks teha. Eriti vastutulelikuks muutuvad viisareeglid tudengitele, teadlastele, majanduskasvus rikastunud Hiina turistidele ja ärireisijatele – enam pole tarvis ette näidata kohustuslikku tervishoiukindlustust, ooteajad on väiksemad ning uuendusena saavad hiinlased peagi ka aastase kehtivusega mitmekordse sissesõidu viisat taotlema hakata, vahendab tourism-review.com.

2013. aastal taotles Schengeni viisat 1,5 miljonit hiinlast.

EESTI NAISED KAKLESID NORWEGIANI LENNUKIS

Juuli algul põhjustasid kaks napsitanud Eestist pärit naist suurema segaduse Norwegiani otselennul Helsingist Pariisi Orly lennujaama. Kohvri andmeil asusid daamid pärast seda, kui neile alkoholi enam ei müüdud, pardateenindajaid kella abil eraldi välja kutsuma kohvile niihästi lisasuhkru kui piimatilga saamiseks. Sündmused väljusid kiiresti kontrolli alt ning sõjakatele daamidele antud korraldusele taas istet võtta olevat järgnenud "füüsiline rebimine", misjärel meeskond otsustas naised igaks juhuks kinni siduda spetsiaalse "*restraint kit*'i" abil. Sidumise ajal olevat hüsteerias prouad löönud üht meeskonnaliiget ja hammustanud purserit.

Kohvri andmeil kõnelesid Pariisis politseile üle antud daamid emakeelena vene keelt, sellal kui kabiiniteenindajate hulka kuulus eestikeelseid isikuid. Kuivõrd lennuk oli registreeritud Norras, ootab daame lähitulevikus Norra kohtu ette astumine.

Reisi sihtkoht	Kuupäev	Hind	Transport, majutus, reisiinformatsioon	Info korraldaja kohta	
Horvaatia					
Horvaatia puhkusereis 12 päeva	29.08.-09.09	al 489 €	**kõigi mug. turismibuss, mitte ühtegi ööbimist bussis!** hotell** (kahene majutus, dušš ja WC igas toas); h/s iga päev; lisatasu eest hotell*** ja hotell***+ õ/s Kuus täispäeva Horvaatias. Kvarneri Riviera kuurort, Rovinj, Pula, Motovun, Krk'i saar, Plitvice järved, Zagreb – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi tagareas allahindlus 14 €.	**BOHEMIAN TRAVEL** Pronksi 3, III korrus tel 5853 2739, 640 3928 info@bohemiantravel.ee www.bohemiantravel.ee Bohemian Travel: kvaliteedi-standard Ida-Euroopa reisidele	TRAVEL BOHEMIAN
Itaalia					
Itaalia ringreis 9 päeva	02.-10.08; 16.-24.08; 20.-28.09; 18.-26.10; 15.-23.11	02.08: al 309 € 16.08: al 299 € 20.09: al 269 € 10.10: al 269 € 15.11: **al 219 €**	**kõigi mugavustega turismibuss,** mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev Rooma, Firenze, Pisa, San Marino, Veneetsia - eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.lastrada.ee.	**LA STRADA** Pronksi 3, III korrus tel 5818 3690, 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee	LA STRADA
Itaalia puhkusereis: Rimini ja Itaalia tuntuimad linnad **Rimini ja Kesk-Itaalia väikelinnad** 12 päeva	18.-29.08 10.-21.09 02.-13.08	al 399 € al 359 € al 389 €	**kõigi mugavustega turismibuss**, mitte ühtegi ööbimist bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev hinna sees; lisatasu eest hotell*** + õ/s Kuus täispäeva Itaalia tuntuimas kuurordis. Rooma, Firenze, Pisa, San Marino, Veneetsia – eestikeelsed linnaeks-kursioonid on hinna sees. 02.08 reisil: Ravenna, Ferrara, San Marino, Assisi, Gubbio, Gradara, Urbino – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.lastrada.ee.		
Põhja-Itaalia 9 päeva	23.-31.08; 04.-12.10; 18.-26.10*	23.08: al 309 € 04.10: al 339 € 18.10: al 339 €	**kõigi mugavustega turismibuss**, mitte ühtegi ööbimist bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev Milano, Garda ja Como järved, Bellagio, Sirmione, Verona, Veneetsia, Murano ja Burano saared, Trieste – eesti-keelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.lastrada.ee. ***18.-26.10.2014 koolireis. Iga 12. koht tasuta!**		
Prantsusmaa					
Pariis ja Loire'i oru lossid + Alsace 10 päeva	31.07.-09.08 29.08.-07.09 26.09.-05.10	al 355 € al 355 € al 325 €	**kõigi mugavustega turismibuss,** mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus; dušš ja WC igas toas); h/s iga päev Näeme Pariisi (Champs Élysées, Ooperikvartal, Pariisi Jumalaema kirik, De Gaulle'i väljak, Trocadéro, Concorde'i väljak, Louvre, Cité saar, Ladinakvartal, Pantheon, Eiffeli torn jpm), Versailles'd, Loire'i oru losse – Amboise, Blois, Chambord. Lisaks külastame Alsace'i piirkonda (Colmar, Veinitee – Riquewihr, Strasbourg). Eestikeelsed linna-ekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.avenuefrance.ee.	**AVENUE FRANCE** Pronksi 3, III korrus tel 640 3929 info@avenuefrance.ee www.avenuefrance.ee	Avenue France
Ungari					
Budapest, Esztergom, Szentendre, Visegrad 7 päeva (20.07 ja 23.08 reisidel lisaks Balatoni järv, Tihany, Szekesfehérvar, 8 päeva)	7 päeva: 03.-09.08 8 päeva: 20.-27.08; 21.-28.09; 18.-25.10	03.08: al 199 € 20.08: al 249 € 21.09: al 219 € 18.10: al 189 €	**kõigi mugavustega turismibuss**, mitte ühtegi ööd bussis! hotell** (kahene majutus, dušš ja WC igas toas); h/s; lisatasu eest hotell*** Kaks päeva Budapestis (Buda loss, Vajdahunyadi lossikompleks, Gellerti mägi, Kaluribastion jpm), Szechenyi – üks Euroopa suurimaid termaalveebasseinide komplekse, kolm linna Doonau kallastel: Esztergom, Visegrad, Szentendre – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. 8päevasel reisil veedame Ungaris päeva rohkem. Lisaks tavapärasele programmile näeme Balatoni järve, Tihany poolsaart ning Szekesfehérvari. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €. Täpsem info aadressil www.bohemiantravel.ee.	**BOHEMIAN TRAVEL** Pronksi 3, III korrus tel 5853 2739, 640 3928 info@bohemiantravel.ee www.bohemiantravel.ee Bohemian Travel: kvaliteedi-standard Ida-Euroopa reisidele	TRAVEL BOHEMIAN

Viru Reisid

TALLINN
Narva mnt 7-347, III sissepääs, III korrus
tel 610 9321, 610 9322
e-post tallinn@virureisid.ee
JÕHVI Keskväljak 9
tel 337 0594, 337 1216
e-post viru.reisid@neti.ee
www.virureisid.ee
TARTU Tartu Reisibüroo OÜ
Aleksandri 8, tel 734 4190
PÄRNU Pärnu Reisibüroo
Rüütli 32, tel 444 5105

REISIKALENDER 2014

PARIIS – LOIRE'I ORU LOSSID – BRETOONI-MAA ja NORMANDIA (11 p) 06.–16.08. **H: 339 €**
RUMEENIA-BULGAARIA RINGREIS KOOS PUHKUSEGA MUSTA MERE ÄÄRES (13 p) 05.–17.08; 02.–14.09. **H: 379 €**
BAIERIMAA-ŠVEITS-LIECHTENSTEIN-POOLA (9 p) 21.–29.08. **H: 269 €**
PRANTSUSE RIVIERA RINGREIS (11 p) 20.–30.08. **H: 429 €**
HORVAATIA-SLOVEENIA (10 p) 18.–27.08; 04.–13.09; 19.–28.09. **H: 249–275 €**
SLOVEENIA – HORVAATIA – BOSNIA JA HERTSEGOVIINA RINGREIS KOOS PUHKUSEGA (13 p) 18.–30.08; 04.–16.09. **H: 349–369 €**
FANTASTILINE PÕHJA-NORRA (NORD-KAPP), IMELISED LOFOODID JA LAPI-MAA (8 p) 05.–12.08. **H: 299 €**
UUDIS! SUUR ITAALIA RINGREIS KOOS PUHKUSEGA 17.–29.08. **H: 439 €**
UNELMATE KESK-NORRA (7 p) 20.–26.08. **H: 309 €**
HORVAATIA – SLOVEENIA – BOSNIA JA HERTSEGOVIINA – MONTENEGRO – ALBAANIA (14p) 02.–15.09. **H: 389 €**
BUDAPEST – BALATONI JÄRV – KRAKOW – WIELICZKA SOOLAKAEVANDUS (6 p) 09.–14.08; 19.–24.10. **H: 189 €**
ITAALIA RINGREIS (9 p) 18.–26.10. **H: 279 €**
KLASSIKALINE ITAALIA RINGREIS (11 p) 20.–30.08. **H: 359 €**
ITAALIA PUHKUS (12 p) 03.–14.09. **H: 359 €**
UNELMATE PARIIS (9 p) 18.–26.10. **H: 265 €**
HISPAANIA PUHKUS (14 p) 19.09.–02.10. **H: 449 €**
HISPAANIA PUHKUS (12 p) 17.–28.10. **H: 369 €**
UUDIS! LÕUNA-POOLA JA LÄÄNE-UKRAINA (7 p) 22.–28.08. **H: 209 €**
CZESTOCHOWA – PRAHA – VARSSAVI – KARLOVY VARY – KARLŠTEJN (6 p) 19.–24.10. **H:179 €**
IDA-EUROOPA RINGREIS KOOS VÄIKESE PUHKUSEGA (14 p) 02.–15.09. **H: 399–429 €**
HISPAANIA-PORTUGAL-MAROKO (21 p) 17.09.–07.10. **H: 769 €**
UUDIS! IMELINE KRIMM KOOS PUHKUSE-GA (13 p) 20.09.–02.10. **H: 429 €**
UUDIS! TIIR ÜMBER MUSTA MERE (22 p) 18.09.–09.10. **H: 775 €**
MALTA-SITSIILIA RINGREIS KOOS PUHKU-SEGA (16 p) 19.09.–04.10. **H: 759 €**
SUUR TÜRGI RINGREIS JA KÜPROS (23 p) 20.09.–12.10. **H: 849 €**

VENEKEELSED GRUPID!
SLOVEENIA – HORVAATIA – BOSNIA JA HERTSEGOVIINA RINGREIS KOOS PUHKUSE-GA (13p) 17.–29.08. **H: 349–369 €**
HISPAANIA PUHKUS (14 p) 20.09.–03.10. **H: 449 €**

Väljasõitudega Jõhvist, Tallinnast, Tartust, Pärnust. Püsiklientidele ja gruppidele soodushinnad. NB! Bussikohtade broneerimine seniks, kuni kohti jätkub! **NB! Kindlasti helista ja küsi infot ning vaata meie kodulehte** www.virureisid.ee!

Tugev toimetus. Teadlik lugeja.

EESTI EKSPRESS

ALATI SAMM EES.

Uued autorid ja kolumnid.

Toimetaja Külli Värnik, kylli.varnik@lehed.ee, tel 669 8296
Reklaam Egle Leisner, egle.leisner@lehed.ee, tel 669 8099
EE lisade juht Piret Tamm, piret.tamm@lehed.ee

Raimondi peakoka Herkki Ruubeli käekirjanäide.

Gurmeereis Eesti suvituslinnades

Möödunud kuul tutvustasime omanäolisi toidukohti Eestimaa eri paigus. Täna teeme väikese ülevaate suvituslinnade uuematest või uuendatud söögikohtadest.

Uuenenud Müüriääre kohvikus on vaarika-beseerull endiselt menüüs.

Raimond

Restoran Raimond on uhiuus restoran Pärnu rannas, mis avas uksed juunis Hedon SPA esimesel korrusel. Suviti on merevaatega restoranile lisaks avar terrass, mis avaneb otse rannapromenaadile.

Peakoka Herkki Ruubeli sõnul on restorani toidud inspireeritud põhjamaiselt puhtast maitsest ja toidu valmistamisel kasutatakse kohalikku toorainet, millest võimalikult suur osa on kasvatatud lähipiirkonnas. "Spetsiaalselt meie maja jaoks kokku segatud teesegu tuleb Energia talust, mesi on kogutud Tahkuranna rabadest ja metsadest, hanemunad tulevad Tõstamaa kandist ja piimatooted Pajumäe talust," toob peakokk näiteid.

Herkki Ruubel on saanud kogemusi maailma parimatelt kokkadelt, lihvides oma söögitegemise oskust Gordon Ramsay käe all ja praktiseerides maailma parimaks tituleeritud Kopenhaageni restoranis Noma. Tema eesmärk oli luua esmaklassiline restoran, kuhu sõidetakse toiduelamusi nautima ka teistest piirkondadest. Juba restorani avamiskuul oli Raimond populaarne söögikoht ning hoolimata lühikesest tegutsemisajast on juba välja kujunenud külaliste lemmikud. Kõige eelistatum toit on õrn soolasiig – suviselt kerge ja värske suupiste.

Ranna pst 1, Pärnu
www.restoranraimond.ee

Piparmünt

Pärnu rannarajoonis avas Raimondiga samal ajal uksed kohvik-restoran Piparmünt. Tuntud ja tunnustatud peakokk on sealgi. Uued ja huvitavad maitsed kohalikust toorainest toob külastajateni 2012. aastal Eesti parimaks kokaks valitud Vladimir Upeniek, keda gurmaanid teavad restoranist Gloria.

Uues toitlustuskohas Kurgo Villa Hotell & Restoran on kaks saali – üks nooblim restoranikattega ning teine lihtsam *lounge*-tüüpi kohvik. Suvisel ajal on lisaks avatud väliterrass. Menüü koostamisel on rõhk kohalikul toorainel ning vastavalt selle saadavusele vahetub menüü iga 3–4 nädala järel. Ürdid toitude maitsestamiseks kasvatab peakokk kohapeal hotelli tagaaias.

Piparmündis juhatab köögis vägesid tunnustatud Vladimir Upeniek.

Kurgo Villa Hotell & Restorani tegevjuht Ero Haav nentis, et lahti oldud aja jooksul on tagasiside olnud üldjuhul positiivne, eriti rõõmustab kliente rahakotisõbralik hinnatase. Uus koht vajab sissetöötamist ja esimese kuuga on külastajate kriitikat kuulda võttes tehtud nii mõnigi muudatus. Piparmünt on pärnakatel ja suvepealinna külalistel üles leitud, samuti on teenindatud ka mitut peolauda. Igal juhul on rõõm tõdeda, et Pärnusse leiavad tee ka Eesti tippkokad, kes sellega söögikultuuri laiendavad.

Papli 13, Pärnu
www.kurgovilla.ee

Kohvik, kus põhjamaine stiil ja lõunamaiselt soe teenindus käivad käsikäes.

Fellin

Viljandi vanalinn on juba aastaid igatsenud ühte kohvikut. Sellist, kuhu inimesed saaksid tulla, ennast mugavalt ja õdusalt istuma sättida ning head maitsed endasse lasta. Samamoodi igatses seda kohvikut ka Viljandi patrioot Merit Berzin, kes on sinise uksega kohviku rajaja ja perenaine. Maailmas ringi reisides vaimustus ta kohalikest maitsetest ja pisikestest kohvikutest. Olles ise aastaid lambapidaja ning õppinud kunstiakadeemias sisekujundust, tundis ta, et on loogiline jätk tuua oma linna killuke sellest maailmast, milles end hästi tunda.

Ja see oli õige otsus. Fellin on Viljandi linna keskpunktis asuv kohvik-restoran, mis on korraga nii koduselt lihtne kui ka meeliülendavalt pidulik ning kuhu on oodatud kõik inimesed, kes kohviku sinisest uksest sisse astuvad. Fellin tõi Viljandi Eesti gurmeekaardile, sest esimest korda mahtus Viljandi söögikoht Eesti 50 parima hulka.

Peakokk on ambitsioonikas Margo Paluoja, 2013. aasta parim noorkokk. Menüü sisaldab põnevat ja inspireerivat kooslust Eesti köögi ja maailma maitsetest, peamine värske tooraine tuleb siiski kohalikelt talunikelt. Kui nimetama peaks midagi erilist, tükib kindlasti esile lambalihavõileib, mis on võitnud paljude klientide südame. Peale looduslähedase toidu pakutakse ka väga head Itaalia kohvi, hoolikalt valitud veine, mitmeid õllesorte ja kokteile.

Fellini keskne idee on pakkuda inimestele elamusi, mistõttu korraldatakse mitmesuguseid kultuuri- ja muusikaüritusi, viimaste puhul keskendudes eelkõige džässile.

Kauba 11, Viljandi
www.kohvikfellin.ee

Müüriääre

Haapsalus on viimasel aastal tekkinud palju uusi põnevaid söögikohti, kuid endiselt tõmbab linnakülalisi Müüriääre kohvik ja nii juba üheksa aastat. Mis on see põhjus?

Nagu ikka sünnivad head asjad juhuste kokkusattumisel. Marget ja Rein Vatku sattusid õigel ajal Haapsallu ning ostsid imekena kinnistu. Ilus maja nõudis kohvikut ja saatuse tahtel sattus tiimi Anni, kes tuunis kohviku interjööri ja menüü omanäoliseks. Järgmine juhus tõi meeskonda Nadja, kes tegi Müüriäärest maailma parimate kookide kohviku.

Kõik see oli alguses, Anni ja Nadja on läinud juba aastaid tagasi oma teed, kuid Müüriääre elab edasi. Suurim muutus toimus eelmise aasta lõpus, kui lisandus köögi juurdeehitus ning lisaks kookidele ja pirukatele hakati pakkuma sooja toitu. See muidugi ei tähenda, et vaarika-beseerull oleks menüüst kadunud. Vastupidi, nüüd saab ka koogieelse naudingu Müüriäärest. Proovida tasuks näiteks parmesanipaneeringus kanafileed vürtsika apelsini-tšillikastmega.

Müüriääre fenomeniks on sümbioos omanäolisest interjöörist, heast aurast, lillelisest tagahoovist, miljoni dollari vaatest linnusele ja kellatornile, kookidest, kohvilõhnast, muusikast, tuttavatest-sõpradest, keda kohtad just Müüriääres.

Hoolimata sellest, et pea ainsana ei lubata Müüriääre kohvikule tänava- ega kõrvalhaljasala terrassi, ja hoolimata suvesse veninud aiarenoveerimisest, ollakse jätkuvalt linnakülaliste esimene valik.

Karja 7, Haapsalu
www.muuriaare.ee

KRANAAT

NÄDALA OSSINOVSKI

NÄDALA ANEKDOOT

Peapiiskop Andres Põder kutsub vaimulikud kokku: "Olen palunud taevavägedelt märki, et olla Päästja saabumiseks valmis. Nüüd olen märgi saanud ja see ütleb: Taavi Rõivas päästab eesti rahva!"

"Kuidas sa seda tead?" imestab piiskop Einar Soone.

"Loe Rõivase nime tagurpidi – Savior! Kas on veel selgemat märki vaja?"

NAGU KAKS TILKA VETT

SOOJUSELEKTRIJAAM
Rio de Janeiro

KATEDRAAL
Tallinn

FOTO RDJ4U.COM

Savisaar solvus oma fännide peale

Keskerakonna esimees Edgar Savisaar peab "päris solvavaks" oma toetajate avaldatud hirmu, et ta pannakse korruptsiooni eest vangi enne, kui jõuab uuesti Eesti peaministriks saada.

Vastuseks oma toetajate murele teatas Savisaar selge sõnaga, et kõik tema peatset süüdimõistmist kartvad keskerakondlased võivad kaduda "kassi saba alla".

Rõhutamaks oma solvumise tõsidust, näitas ta fotograafile keskmist sõrme ja palus edasi öelda, et see on mõeldud tema nn toetajatele.

Savisaar oli lahkelt valmis ka sõrme näitamist kordama, sest esimesel korral jäi fotograafil Savisaare liigutuse emotsionaalse jõu tõttu sõrm liiga uduselt pildi peale.

Võrumaa Teatajale intervjuu andnud Savisaarelt küsiti, kuidas ta kommenteerib paljude tema toetajate hirmu, et ta võib peagi korruptsioonisüüdistuste tõttu vangi sattuda ega jõuagi seega peaministrina sisse viia tasuta sõitu ka ekspressbussides, rongides ja Estonian Airi lennukites.

"Ma pean sellist vanglakaristusega spekuleerimist minu tundeid haavavaks, mistõttu need inimesed võiksid kaduda kassi saba alla," teatas solvunud Tallinna linnapea ja seejärel näitaski sõrme.

Mul on juba praegu kerge joodiku-päevitus peal!
Anu Saagim

See pole esimene kord, kus kartulite ja küttepuude kuninga toetajad on kaevanud, et Savisaar ei suudagi võibolla saada peaministriks, et viia kogu Eestis küttepuude peale tagasi ka keskküttega elamud ning asendada *sushi* ja pasta praekartuliga.

Aastal 2008 võttis ühel üritusel Jõgeval Savisaarel käest kinni vanem naisterahvas ja ütles: "Ei saa sinust, Edgarikene, peaministrit! Ei saa!"

Savisaar solvus ja põgenes puhisedes ning on peale seda keeldunud Jõgevat külastamast.

Eelmisel kuul ilmus Kesknädalas lugejakiri, mille autor, 66-aastane Malle, oli Savisaare pärast väga mures.

"Mina pole hukkamõistja tüüpi, sest eks me kõik peame elama ja kui oled linnapea, siis on kiusatusi palju, eks mõni ärimees unustab ikka mõned miljonid linnapea laua all kohvrisse. Aga sa, kallis Edgar, hoia ikka ennast selle kapo eest, sest nemad on kurjad ja tahavad sind vangi panna, aga mul on su toodud vanad kartulid ammu otsas, uusi aga pole."

Savisaare kaitseks võttis sõna ka Keskerakonna peasekretär Priit Toobal, kes teatas ühele ootusärevale toetajale: "Edgar Savisaar ei ole sinu *bitch*. Seda on kasulik teada ja võibolla ka ära märkida juhuks, kui sul tekib mõte, et Edgar Savisaar on siiski sinu *bitch* ja peaks sinu soovil käima valijatega kohtumas, et sulle ka riigi poolt tasuta kartulaid tuua."

Toobal kinnitas, et Keskerakond pole loobunud plaanist saada riigis võimule. Savisaare peaministriks saamise täpset kuupäeva pole tema sõnul veel paika pandud.

MAJANDUSTEADLASTE TÖÖMAILT

Laste ülesanne

Tänase põlvkonna laste ülesanne ei ole oma vanemate eest hoolitsemine haigevoodil või pensionilisa maksmine, vaid **Eesti globaalse brändi loomine ja majanduse rahvusvahelisele turule viimine.** Turumajanduses ei saa loota teistele, sugulastele, tuttavatele, riiklikule sotsiaalsüsteemile, kohalikule omavalitsusele või jumalale. Turumajanduses peab igaüks ise hakkama saama.

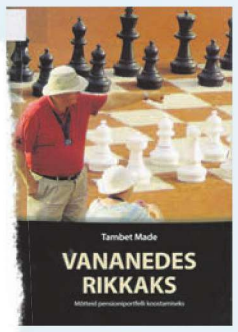

PANGE TÄHELE, LAPSED! Raamatupoodidesse on jõudnud Tambet Made raamat "Vananedes rikkaks. Mõtteid pensioniportfelli koostamiseks" (Flagella OÜ 2014).

SALAJANE KÜBERSÕDA: Kas keegi teab, mis toimub Reformierakonnas? Kes ründab oravavõrku? Miks on kõik paroolid tühistatud? Kas käib võitlus Rõivase, Rosimannuse ja Kallase toetajate vahel?

KOSMOSE MUTID

Alar Pikkorainen

TALLINNA TV UUDISED: Alates sellest kolmapäevast näitame igal õhtul Steven Seagali väärtfilme, mida õukonnatelevisioon eesti rahva eest varjata üritab.

JOONISTA OHMULE PILTE
JA AITA RISTSÕNA ÄRA LAHENDADA!

Lõuna-Aafrika Vabariik | Nicole Kidman
Avo | Artur | Isaac Newton | moes-olevad
rinna-laps
... Quijote | kelgu-rauad | voodi pehme aluskott
Els ... *laulja*
juutide riik | *Kaire* | *Immanuel* | riik, mille pealinn on Stockholm | *Harri Jõgisalu* | maitse-aine | väike saar | meelekoht | *Ervin Abel*
... valss | ... vorst | ... šnitsel | *aasta*
üle lahe elav sugulas-rahvas
Itaalia pealinn | sõudmis-vahend | ... Klas *dirigent*
maa-kaartide kogumikud | *Eesti Ekspress* | *Angelina* | 4. noot
Evelin | *Samuel* | *gramm* | *Elina* | *Reinold* | *amper* | *Friedebert Tuglas*
...-logadi | *Ayrton Senna*

TRULLI LULLA

PUTUKAS PULMAS

Mõni pulm on on täitsa julm,
kui on mõrsjal kummis kulm.

Sillerdavas päiksepaistes
pruudil nägu täitsa paistes.

Seda ei teind kosilane,
seda tegi mesilane,

kes siin mingis tujus õelas
mõrsjat nõndamoodi nõelas.

On vahel mõni mesilind
silmas täitsa nagu pind.

Ohmu ristsõna vastus on
SUVEPÄEV

9aastane
Triinu Liisa Lota Umal Tartust
saab auhinnaks EE kruusi ja vile.

Auhinnad saab kätte Eesti Ekspressi infosekretäri juurest, Narva mnt 11e, I korrus, E–R kl 9–17. Kaasa võtta isikut tõendav dokument.

EE **Kuula** luuletust ja **vaata** animafilmi
ajaleht.ekspress.ee

VÕIDA 32 EUROT! Loosimises osalemiseks saada vastus e-posti aadressil vastus@lehed.ee või lõika talong välja ning saada see esmaspäevaks täidetuna aadressil: Tallinn, 10151 Narva mnt 13, märgusõna Ristsõna.

✓	Idamaine üleriie	Prantsuse füüsik (1775-1836)	Algorgani-satsioon	Eestit esin-danud laulja 1994. a. Eurovisioo-ni laulu-võistlusel	Ehk	Logaritm	✓	Isohüps ehk ...kõrgus-joon	Eraisik, tsiviilisik	V.-Rooma münt	Ülearu	Inspector General	Purje-õmblus
Ümar pliikuulike laengus							NSVL diktaator Kirjanik						
Eesti 1972. a. tegutsenud ansambel "... Trio"					Suur taime-toiduline näriline Prantsuse kuld- või hõbemünt								
Long play			Aega-mööda Uelsi ema-jumalanna									*Anno* Skulptor	
Väike aed, sulg						Näitleja Jõe ...jooks				Karl Rumor alias Karl ... Tüsedus			
Lõhkeaine								... *facto* (fakti ene-se tõttu, ladina k.) Laiaõlgne					Nišš maga-misaseme jaoks ... *bene!*
Kümme (inglise k.)				VASTUS									
					Laulja ja helilooja						Norra maakood Härra, saks		
					Metroo		Spetsialisti abiline Äärelinn						
					✓	Pidulik koosolek Naisenimi						Lihakas rosett-taim Valu-häälitsus	
					Ei liha ... kala				... Paulo (linn Brasiilias) 2 x täht				Puhastus-vahend 2 x täht
					Džemper					Piima-näärmete lõpposa Nord			
					Pluural			Andeks-andmine					

Vastus: .....
Nimi: .....
Aadress: .....
Telefon: .....

Kivimit moodusta-vate mine-raalide kogum	Learning object	J naaber	Ott Leplandi singel "Planeet ... teel"	Kõrbesaar	"... Ninja"
		...teadus (geograa-fia) Stroofi-vorm			
	Talisõiduk Noorte Autorite Koondis		Noot Voice of America		
				Liiter Office lady	
	Rõhtloodis kande-tarind V naaber				

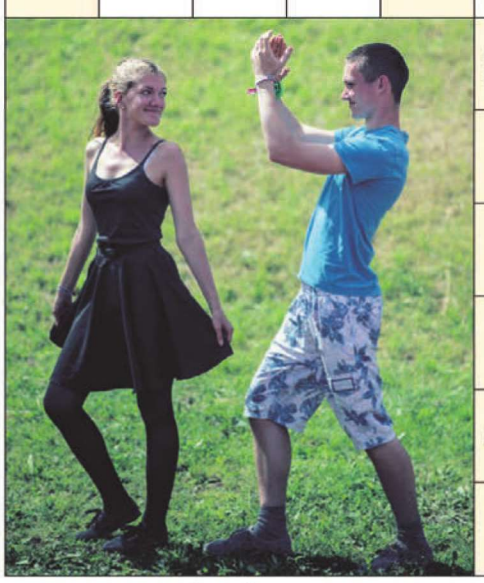

EESTI RAHVA RISTSÕNAD
RISTIK

32 eurot võitis **Meelika Riiberg**. Eelmise ristsõna õige vastus: KÄRU KEERAMA

SUVEFANTAASIAD

Head lugejad! Järgneval viiel nädalal avaldame sellel küljel kummalisi fotosid. **Pakkuge välja, millised võiksid olla nende piltide allkirjad!**

Vaimukamad vastajad saavad auhindu ja jõuavad järgmise nädala lehte. Arvesse lähevad **selle nädala jooksul** (enne 28. juulit) saabunud vastused. **Palun lisage igale allkirjale foto number!**

Allkirju ootame aadressil **fantaasia@ekspress.ee**

FOTOD SHUTTERSTOCK

MaxMara

WEEKEND

MaxMara

ALLAHINDLUS

-30% KUNI -50%

Max Mara | Pärnu mnt 8, Tallinn | E–R 10.00–19.00 | L 11.00–17.00 | Tel 631 0514

Weekend Max Mara | Harju 6, Tallinn | E–R 10.30–19.00 | L 11.00–17.00 | Tel 620 0236

GERMALO
REISID
AASTAST 1992

Hinnad al
399 €

Päikeselised puhkusereisid!

Päikeselised reisid Prantsusmaale!

Prantsuse Riviera pärlid – St. Tropez, Monaco, Nizza
Kultuuri- ja puhkusereis 17.-24.8, 24.-31.8
(3 ekskursiooni juba hinna sees!). **Supersoodushind 699 €**

Horvaatia

Korfu

Viimased vabad kohad!

Prantsusmaa – Nizza 17.-24.8, 24.-31.8 al 599 €
Prantsusmaa – Provence 17.-24.8, 24.-31.8 al 599 €
Gruusia – Batumi 18.-25.8 al 499 €
Bulgaaria – Kuldsed Liivad 25.8.-1.9 al 399 €
Horvaatia – Opatija 31.8.-7.9 al 599 €
Itaalia – Lido di Jesolo 31.8.-7.9 al 499 €
Korfu 1.-8.9 al 444 €

Eesti suurim sihtkohavalik – 22 erinevat sihtkohta mugavate otselendudega Tallinnast! Parimad sihtkohad, hinnad, eestikeelsed ekskursioonid ja reisijuhid.

Vaata ka meie kultuurireise – kõik ekskursioonid juba hinnas ja teisi pakkumisi www.germalo.ee

Kaarli pst 1/Roosikrantsi 2, I k, tel 611 0600, 611 0601, 611 0602, germalo@germalo.ee, www.germalo.ee